

26ste studie 2011 - 2012

Werkzoekende schoolverlaters in Vlaanderen

Geef je opleiding een STEM

26ste studie 2011 - 2012

Werkzoekende schoolverlaters in Vlaanderen

Geef je opleiding een STEM

VDAB Studiedienst

Keizerslaan 11, 1000 BRUSSEL
e-mail: studiedienst@vdab.be

Gebruik van gegevens is toegestaan mits een
correcte bronvermelding.

Inhoud

Woord vooraf	5
Methodologie	6
Wat is nieuw?	7
Alle schoolverlaters	8
Geografische spreiding	9
Studieniveau - gebruikte afkortingen	10
Overzicht per studieniveau	12
Resultaten per studieniveau	14
➤ Max. secundair onderwijs van de 1ste graad	15
➤ Leertijd	16
➤ Deeltijds beroepssecundair onderwijs	18
➤ Algemeen secundair onderwijs van de 2de graad	20
➤ Beroepssecundair onderwijs van de 2de graad	22
➤ Technisch secundair onderwijs van de 2de graad	24
➤ Kunstsecundair onderwijs van de 2de graad	26
➤ Algemeen secundair onderwijs van de 3de graad	28
➤ Beroepssecundair onderwijs van de 3de & 4de graad	32
➤ Technisch secundair onderwijs van de 3de graad	36
➤ Kunstsecundair onderwijs van de 3de graad	40
➤ Professioneel gerichte bachelor	44
➤ Academisch gerichte bachelor	48
➤ Master	50
Conclusies	52

Woord vooraf

De wereld waarin wij leven wordt steeds complexer. Ook het onderwijs en de arbeidsmarkt ontsnappen niet aan deze trend. Het onderwijslandschap werd de laatste jaren grondig hervormd. Flexibiliteit werd een kernwoord en dus werden lineaire opleidingen opeens modulair, startte een schooljaar niet meer noodzakelijk in september en eindigde het ook niet meer in juni.

Nieuwe leervormen, zoals afstandsleren, komen steeds meer in de belangstelling en studenten kunnen vakken 'meenemen' naar een volgend fase van hun leertraject. Studenten die nog 'een rekening' hebben openstaan kunnen deze alsnog aanzuiveren in een in de tijd beperkt deeltijds traject en dit combineren met een job.

Wanneer kan je dan eigenlijk beschouwd worden als een schoolverlater?

Op deze vraag een bevredigend antwoord geven was niet eenvoudig en dat is dan ook een van de redenen waarom wij er de voorbije twee jaren niet in geslaagd zijn om een rapport over de werkzoekende schoolverlaters in Vlaanderen te publiceren.

Samen met onze partners van het departement Onderwijs & Vorming (O&V) en Syntra Vlaanderen zijn we er in geslaagd om terug aan te pikken met de realiteit en daar zijn we uiteraard zeer blij om.

Aan de vele vragen die wij mochten ontvangen hebben wij gemerkt dat heel wat actoren uit de arbeidsmarkt en opleidingswereld samen met ons hoopvol uitkijken naar nieuwe, actuele gegevens. Wij danken jullie voor het geduld.

In het laatst verschenen rapport konden we reeds de eerste effecten zien van de economische crisis op de intrede van schoolverlaters op de arbeidsmarkt. We zijn ondertussen drie jaar verder en het is nog steeds wachten op een omslag van de conjunctuur.

Meer dan ooit stellen we vast dat studenten zich, door de aanhoudende crisis, bij hun studiekeuze meer en meer laten leiden door de kansen op werk na het afstuderen. Vanuit de VDAB juichen wij deze tendens uiteraard toe.

Verder in dit rapport geven wij aan welke schoolverlaters de toekomst met vertrouwen mogen tegemoet zien en ook wie wat meer moeite zal hebben in zijn of haar zoektocht naar een eerste job.

Wij besteden ook uitgebreid aandacht aan schoolverlaters uit STEM-opleidingen wat staat voor Science, Technology, Engineering en Mathematics. Dit alles kadert in het Vlaams actieplan voor het stimuleren van loopbanen in wiskunde, exacte wetenschappen en techniek en loopt van 2012 tot 2020.

We bedanken het departement Onderwijs & Vorming en Syntra Vlaanderen voor het ter beschikking stellen van gegevens. Zonder hun medewerking zou deze studie niet kunnen gerealiseerd worden.

Wij zijn ervan overtuigd dat dit rapport voor velen een bredere kijk zal bieden op de aansluiting onderwijs - arbeidsmarkt en dat u deze informatie nuttig zal kunnen gebruiken. Uiteraard is het onze bedoeling om terug aan te pikken bij de traditie van een jaarlijks rapport.

Bij deze publicatie hoort ook zoals gewoonlijk een rapportering in detail. In deze detailtoepassing vindt u alle opleidingen terug onderverdeeld naar studieniveau, provincie en geslacht. U kan de detailtoepassing raadplegen via de VDAB website, <http://www.vdab.be/trends/schoolverlaters.shtml> waar u ook dit rapport kan vinden in elektronische vorm. Hebt u toch liever een gedrukt exemplaar van deze brochure dan vindt u er ook een bestelbon.

Blijft u nog met vragen zitten dan zijn wij steeds bereid om daar in de mate van het mogelijke een antwoord op te geven. U kan al uw vragen omtrent deze materie richten aan studiedienst@vdab.be.

Methodologie

Het begrip 'schoolverlater'

Het departement Onderwijs & Vorming (O&V) voert op bepaalde tijdstippen een telling uit van het aantal leerlingen en studenten.

Voor het bepalen van het aantal schoolverlaters van 2011 wordt de telling van 2011 vergeleken met deze van 2012.

Wie in de telling van 2011 voorkomt maar niet meer in deze van 2012, wordt als schoolverlater beschouwd¹.

Deze redenering klopt niet helemaal.

Schoolverlaters die één of meerdere jaren in het buitenland gestudeerd hebben of studies volgden in een niet erkende onderwijsinstelling of in een onderwijsinstelling die niet onder de bevoegdheid valt van het departement O&V, komen in deze bestanden ook niet voor.

Schoolverlaters die een leertijd bij Syntra Vlaanderen hebben gevolgd vinden wij hier niet terug.

Voor wat betreft de leertijd wordt dezelfde werkwijze gehanteerd maar de bestanden zijn in dit geval afkomstig van Syntra Vlaanderen.

Restpercentage

Van alle schoolverlaters wordt nagegaan wie 1 jaar na het verlaten van de school als werkzoekende staat ingeschreven bij de VDAB. Dit aantal, in verhouding tot het totaal aantal schoolverlaters, noemen wij het restpercentage.

Omwille van de flexibiliteit van de onderwijsloopbaan eindigt de studie niet steeds op 30 juni waardoor een beperkte groep schoolverlaters wat korter of langer dan een jaar wordt opgevolgd.

Aangezien deze groep beperkt is, spreken wij gemakshalve ook voor hen van een opvolgingsperiode van 1 jaar na het verlaten van de school.

Aandeel zonder werkervaring

De schoolverlaters die één jaar na het verlaten van de school als werkzoekende bij de VDAB zijn ingeschreven, zijn natuurlijk niet allemaal gedurende gans die periode werkzoekend geweest. Een aantal onder hen vond een job voor een beperkte duur, werkte één of meerdere keren voor een uitzendkantoor of was op een andere wijze op de arbeidsmarkt actief.

Een ander deel was in de opvolgingsperiode echter nooit uitgeschreven, d.w.z. dat zij tussen de periode dat zij de school verlieten en 30 juni 2012 geen enkele werkervaring konden opdoen.

Deze groep '**zonder werkervaring**' vormt de harde kern van de schoolverlatersproblematiek! Hun aandeel wordt eveneens uitgedrukt in een percentage van het totaal aantal schoolverlaters.

¹Het betreft een basisbestand; schoolverlaters die hun woonplaats buiten het Vlaams Gewest hebben, die om leeftijdsredenen niet meer in aanmerking kunnen komen als schoolverlater of die zijn opgeleid voor een tewerkstelling in een beschermd milieu, worden niet in aanmerking genomen.

Wat is nieuw?

Anders dan in het verleden, toen de VDAB een bestand aanleverde aan het dept. O&V, wordt nu het resultaat van de vergelijking tussen twee jaren bij O&V als basis genomen.

Het is mogelijk dat een schoolverlater in dit bestand ook al in het verleden voorkwam maar dan na het volgen van een andere opleiding en een onderbreking in de schoolloopbaan. In dat geval wordt hij/zij beschouwd als schoolverlater op basis van de nieuwe opleiding voor zover de leeftijd van 29 jaar niet bereikt werd.

Slechts een beperkt aantal schoolverlaters verkeren in dit geval.

Voor het bepalen van de gevolgde opleiding wordt exclusief gebruik gemaakt van de gegevens die vermeld staan in de Leer- en ervaringsbewijzen databank (LED). In deze databank bevinden zich de behaalde studiebewijzen afkomstig uit een authentieke bron. Identieke opleidingen met een iets gewijzigde naam werden voor een correcte rapportering samengevoegd.

Door deze wijziging in de methodologie wordt nu een meer zuivere basis bekomen. Het al of niet schoolverlater zijn hangt niet meer deels af van een persoonlijke inschatting en er is meer duidelijkheid over het feit of een opleiding al of niet met succes beëindigd werd.

Deze wijzigingen hebben een beperkte impact op het aantal schoolverlaters door het niet meer meenemen van potentiële schoolverlaters die klant zijn of waren van de VDAB maar niet bij O&V bekend waren.

Om die laatste reden is er ook een impact op het restpercentage dat nu iets positiever oogt dan in het verleden het geval was. Men houdt dit toch best voor ogen wanneer men de resultaten zou willen vergelijken met deze uit het verleden.

Naast de toestand in Vlaanderen bekijken we of een studieniveau onder- of oververtegenwoordigd is in een bepaalde provincie en welke invloed dat eventueel heeft op het rest%.

Door de Vlaamse regering werd een actieplan uitgerold voor het stimuleren van loopbanen in wiskunde, exacte wetenschappen en techniek. Dit actieplan loopt van 2012 tot 2020 en wordt het STEM-actieplan genoemd. STEM staat hierbij voor Science, Technology, Engineering & Mathematics. De voornaamste doelstelling van het actieplan is het verhogen van de uitstroom in STEM-richtingen uit het onderwijs.

Onder dit symbool besteden wij in dit rapport dan ook uitgebreid aandacht aan STEM-opleidingen. Bieden STEM-opleidingen meer kansen op de arbeidsmarkt? Zijn mannen en vrouwen in gelijke mate vertegenwoordigd in STEM-opleidingen of maken zij totaal andere keuzes? Wat als mannen en vrouwen kiezen voor STEM, biedt hen dit evenveel kansen op werk?

Het zijn maar enkele van de vele vragen die wij trachten te beantwoorden. Ook hier gaan we de provinciale toer op.

In de grafieken waar de aansluiting met de arbeidsmarkt van de opleidingen visueel wordt voorgesteld wordt een STEM-opleiding aangeduid met

Aangezien STEM enkel op het **S** niveau van een studierichting of opleiding wordt vermeld, geldt het bovenstaande enkel voor het secundair onderwijs, incl. secundair na secundair (Se-n-Se), professionele bachelor en master.

Meer info over STEM op <http://www.vrwi.be/publicaties/studiereeks-25>

Alle schoolverlaters

Aantal schoolverlaters	72.128
Aantal ingeschreven VDAB	59.699
Werkzoekend na 1 jaar	8.449
Restpercentage	11,7%
Zonder werkervaring	3,5%

Totaal

Mannen

Vrouwen

- Niet in VDAB
- VDAB - aan het werk
- Nog WZ - met werkervaring
- Nog WZ - zonder werkervaring

Van alle schoolverlaters schreef 82,8% zich in als werkzoekende bij de VDAB binnen de opvolgingsperiode die eindigde op 30 juni 2012.

88,3% van alle schoolverlaters was aan het einde van de opvolgingsperiode niet ingeschreven als werkzoekende.

8,2% van de schoolverlaters die 1 jaar na het verlaten van de school werkzoekend waren, hadden in dat jaar toch al enige werkervaring kunnen opdoen.

Er zijn echter opmerkelijke verschillen tussen mannen en vrouwen. De kansen op een job 1 jaar na het verlaten van de school liggen heel wat hoger voor vrouwen (rest% = 10,1%) dan voor mannen (rest% = 13,2%).

Erger is het gesteld met de schoolverlaters die gedurende de ganse opvolgingsperiode werkzoekend bleven. Hun aantal bedroeg 2.535 of 3,5% van het totaal.

Ook hier doen de vrouwen het opmerkelijk beter dan de mannen, voornamelijk als gevolg van hun hogere scholingsgraad en keuze voor studies die toeleiden naar minder conjunctuurgevoelige sectoren.

Schoolverlaters die 1 jaar na het verlaten van de school nog steeds werkzoekend zijn en in dat jaar geen enkele werkervaring hebben opgedaan, hebben de aansluiting met de arbeidsmarkt compleet gemist.

Deze jongeren dienen intensief begeleid te worden om te vermijden dat zij zouden wegzinken in de langdurige werkloosheid.

Geografische spreiding

Bij de bespreking van de geografische spreiding en aansluiting met de arbeidsmarkt wordt het rest% telkens gelinkt aan de besproken groep. Zo wordt voor rest% - Totaal het totale rest% (11,7%) gebruikt, voor het rest% bij de mannen wordt het rest% bij de mannen (13,2%) in Vlaanderen als maatstaf gehanteerd en in de grafiek van de vrouwen dat van de vrouwen (10,1%). De scheiding in de grafiek tussen rood en groen is dus gerelateerd aan het geslacht en dus voor iedere grafiek verschillend.

De provincie Antwerpen telt veruit het grootste aantal schoolverlaters (28,6%) in Vlaanderen op enige afstand gevolgd door de provincie Oost-Vlaanderen waar 23,2% van de schoolverlaters hun woonplaats hebben.

In de andere provincies zijn er beduidend minder schoolverlaters.

De schoolverlaters vinden het vlotst hun weg naar de arbeidsmarkt in Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen, waar 1 jaar na het verlaten van de school minder dan 1 op 10 schoolverlaters werkzoekend is. In West-Vlaanderen is het aandeel schoolverlaters zonder werkervaring dan weer het laagst.

West-Vlaanderen blijft nog steeds de provincie met een aanzienlijk deel industriële tewerkstelling die minder te lijden heeft onder de crisis dan de andere Vlaamse provincies. Dit vertaalt zich in een gunstige instroomkans op de arbeidsmarkt voor mannelijke schoolverlaters.

In Vlaams-Brabant hebben mannen het dan weer iets minder makkelijk om een eerste job te vinden maar doen ze het toch nog behoorlijk in vergelijking met de andere provincies.

In Oost-Vlaanderen zijn de kansen op een job voor mannelijke nieuwkomers op de arbeidsmarkt duidelijk gunstiger dan in de provincies Antwerpen en Limburg. In Antwerpen is daarenboven na 1 jaar 5% of 1 op 20 schoolverlaters ononderbroken ingeschreven geweest als werkzoekende bij de VDAB.

De situatie voor de vrouwelijke schoolverlaters oogt heel wat beter. Vlaams-Brabant is duidelijk 'the place to be' voor vrouwelijke schoolverlaters. Deze provincie heeft een sterk uitgebouwde dienstensector met vooral de regio van de luchthaven als aantrekkingspool.

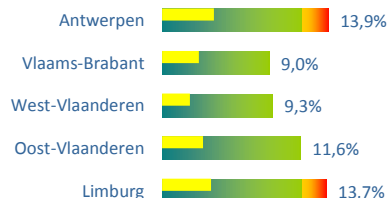
Vrouwelijke schoolverlaters doen het ook in West-Vlaanderen goed hoewel de dienstensector daar minder prominent aanwezig is.

In tegenstelling tot de mannen, die in Antwerpen het moeilijkst een eerste job vinden, is het voor de vrouwen het minst gunstig in Limburg.

Antwerpen en zeker Limburg zijn net als bij de mannen ook bij de vrouwelijke schoolverlaters de zorgenkinderen.

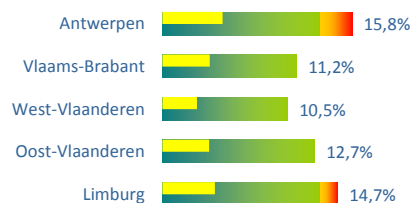
In Limburg hebben vrouwen ook het minst werkervaring kunnen opdoen van alle Vlaamse provincies.

Rest% - Totaal = 11,7%

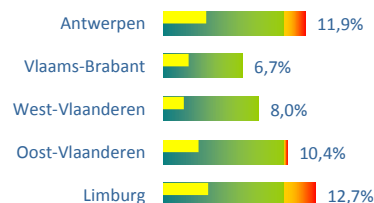
	Schoolverlaters		Nog WZ na 1 jaar		
	totaal	waarvan ingeschr. VDAB	abs	% t.o.v. totaal	zonder werkervaring
Antwerpen	20.606	16.945	2.866	13,9%	4,3%
Vlaams-Brabant	10.654	8.325	957	9,0%	3,1%
West-Vlaanderen	13.964	11.652	1.293	9,3%	2,3%
Oost-Vlaanderen	16.751	14.042	1.940	11,6%	3,4%
Limburg	10.153	8.735	1.393	13,7%	4,1%
Vlaanderen	72.128	59.699	8.449	11,7%	3,5%

Rest% - Mannen = 13,2%

	Schoolverlaters		Nog WZ na 1 jaar		
	totaal	waarvan ingeschr. VDAB	abs	% t.o.v. totaal	zonder werkervaring
Antwerpen	10.522	8.631	1.667	15,8%	5,0%
Vlaams-Brabant	5.440	4.225	610	11,2%	4,0%
West-Vlaanderen	7.117	5.845	745	10,5%	2,9%
Oost-Vlaanderen	8.441	7.039	1.076	12,7%	3,9%
Limburg	5.186	4.456	760	14,7%	4,4%
Vlaanderen	36.706	30.196	4.858	13,2%	4,1%

Rest% - Vrouwen = 10,1%

	Schoolverlaters		Nog WZ na 1 jaar		
	totaal	waarvan ingeschr. VDAB	abs	% t.o.v. totaal	zonder werkervaring
Antwerpen	10.084	8.314	1.199	11,9%	3,6%
Vlaams-Brabant	5.214	4.100	347	6,7%	2,1%
West-Vlaanderen	6.847	5.807	548	8,0%	1,7%
Oost-Vlaanderen	8.310	7.003	864	10,4%	3,0%
Limburg	4.967	4.279	633	12,7%	3,8%
Vlaanderen	35.422	29.503	3.591	10,1%	2,9%

■ Deel rest% onder of gelijk aan gemiddelde
 ■ Deel rest% boven het gemiddelde
 ■ % zonder werkervaring

Studieniveau

Gebruikte afkortingen

Om de gegevens betreffende de schoolverlaters op een zinvolle manier te kunnen analyseren, is het nodig de totale populatie te verdelen in een aantal kleinere groepen. Wij noemen dit studieniveaus hoewel dit begrip in de onderwijswereld wellicht een andere betekenis heeft.

Soms worden indelingen gebruikt die een samenvoeging zijn van verschillende studieniveaus, we spreken in dat geval van scholingsniveaus.

De indeling in studie- en scholingsniveaus vindt u hiernaast.

De indeling in studieniveaus wordt afgeleid uit de studiebewijzen uit de LED. Wie met een bepaald studieniveau geregistreerd wordt kan dus wel nog één of meer jaren gevolgd hebben of studiepunten behaald hebben in een hoger niveau zonder in dat hoger niveau een studiebewijs behaald te hebben.

Het is mogelijk om in de Leertijd en het DBSO naast een certificaat voor het beroepsgerichte deel van de opleiding ook een getuigschrift van de 2de of 3de graad of een diploma secundair onderwijs te behalen. Wij hebben ervoor geopteerd om voor de rapportering geen opsplitsing van deze niveaus te maken maar bij de detailbespreking wordt wel apart vermeld hoeveel schoolverlaters een getuigschrift of diploma behaalden voor zover deze gegevens beschikbaar zijn.

Schoolverlaters die in het hoger onderwijs een gespecialiseerde of aanvullende opleiding volgden, worden teruggezet naar hun behaald basisdiploma (bachelor of master).

Deze werkwijze wordt vooral gehanteerd om versnippering tegen te gaan.

In de detailgegevens worden alle gegevens immers nog eens geventileerd naar geslacht en provincie (<http://www.vdab.be/trends/schoolverlaters.shtml>).

Aangezien voor het studieniveau hoger beroepsonderwijs (HBO5) geen gegevens ter beschikking gesteld werden, met uitzondering van toegepaste verpleegkunde, komt dit niveau in de rapportering niet voor.

Omdat schoolverlaters uit de opleiding verpleegkunde ook nog deels hun opleiding volgden in het beroepssecundair onderwijs van de vierde graad (BSO4) worden deze schoolverlaters samen met diegenen uit het HBO5 beschouwd als behorend tot BSO4.

Voor alle studieniveaus die behoren tot de laaggeschoolden wordt gerapporteerd tot op het niveau studiegebied. Vanaf de middengeschoolden volgt een meer uitgebreide bespreking met uitzondering van de academische bachelors waar studiegebied het laagste niveau is voor rapportering.

Benaming studieniveau	Korte naam
Laaggeschoold	
Max. sec. onderwijs van de 1ste graad	Max. SO1
Leertijd (Syntra Vlaanderen)	LEERTIJD
Deeltijds beroepssecundair onderwijs	DBSO
Algemeen sec. onderwijs van de 2de graad	ASO2
Beroepssec. onderwijs van de 2de graad	BSO2
Technisch sec. onderwijs van de 2de graad	TSO2
Kunstsec. onderwijs van de 2de graad	KSO2
Middengeschoold	
Algemeen sec. onderwijs van de 3de graad	ASO3
Beroepssec. onderwijs van de 3de & 4de graad	BSO3 & BSO4
Technisch sec. onderwijs van de 3de graad	TSO3
Kunstsec. onderwijs van de 3de graad	KSO3
Hooggeschoold	
Professioneel gerichte bachelor	PBA
Academisch gerichte bachelor	ABA
Master	MA

Overzicht per studieniveau

Het aandeel laaggeschoolden in het totaal van de schoolverlaters bedraagt 15,9%. Midden- en hogeschoolden zijn beide goed voor iets meer dan 40% van alle schoolverlaters.

Bekijken we de groep schoolverlaters die na 1 jaar werkzoekend zijn, dan bedraagt het aandeel van de laaggeschoolden 38,2% of ruim het dubbele t.o.v. het aandeel een jaar eerder.

Het aandeel van de middengeschoolden bedraagt na 1 jaar 40,7% wat een lichte afname is t.o.v. een jaar eerder.

Het aandeel hogeschoolden bedraagt na 1 jaar 21,0% wat ruim een halvering is tegenover het aandeel bij het verlaten van de school (42,3%).

Hoe hoger de scholingsgraad hoe kleiner de kans om na 1 jaar werkzoekend te zijn.

Bij de **laaggeschoolden** hebben vooral de schoolverlaters die op niet meer leerplichtige leeftijd zelfs geen getuigschrift behaalden van de 2de graad secundair onderwijs, de grootste problemen om een job te vinden.

Ook zij die hun BSO-opleiding niet afmaakten hebben 1 kans op 3 om na 1 jaar werkzoekend te zijn.

Het rest% in het KSO2 ligt net onder 30% maar met amper 138 schoolverlaters is dit studieniveau van gering belang.

In het DBSO is iets meer dan 1 op 4 schoolverlaters na 1 jaar werkzoekend. Dit resultaat wijkt sterk af van dat in vorige studies maar heeft te maken met de gewijzigde methodologie.

Door de LED als referentie te nemen worden in dit niveau nu enkel de schoolverlaters weerhouden die daadwerkelijk een kwalificatiegetuigschrift behaalden. Vroeger kon het onderscheid tussen studies beëindigd en kwalificatiegetuigschrift behaald niet accuraat gemaakt worden en werden ze beide in dit niveau opgenomen.

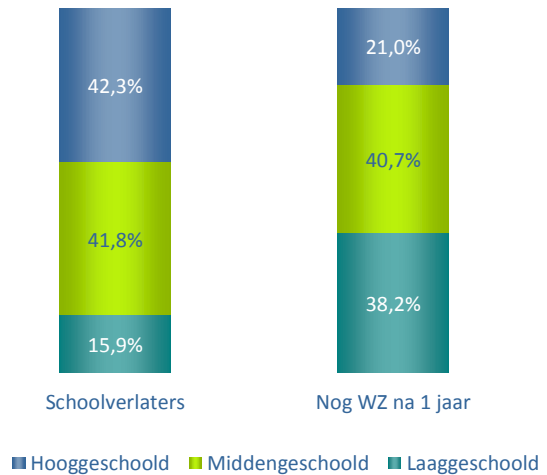
Schoolverlaters uit het TSO2 hebben 1 kans op 5 om na 1 jaar werkzoekend te zijn en net zoals in het verleden biedt een opleiding in de Leertijd de beste perspectieven op werk binnen dit scholingsniveau.

Bij de **middengeschoolden** is zowel in ASO3, TSO3 als in BSO3 & BSO4 ongeveer 1 op 9 schoolverlaters werkzoekend na 1 jaar. Schoolverlaters uit het KSO3 hebben dan weer meer moeite om aan de bak te komen.

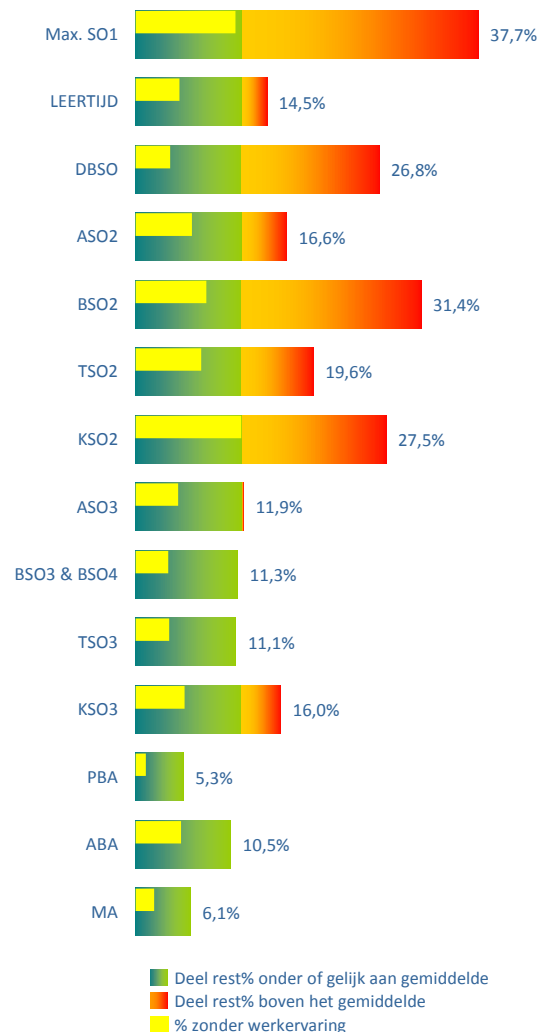
Bi de **hogeschoolden** bieden de opleidingen tot professionele bachelor de beste kans op een eerste job, op de voet gevolgd door de masteropleidingen.

Wie de school verlaat met een opleiding tot academische bachelor heeft beduidend meer moeite om aansluiting te vinden met de arbeidsmarkt.

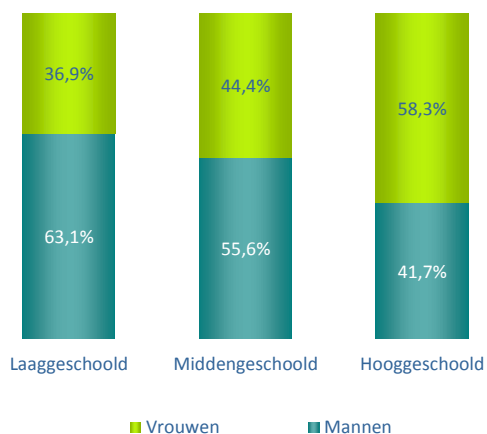
Naar scholing

Naar studieniveau

Naar scholing en geslacht

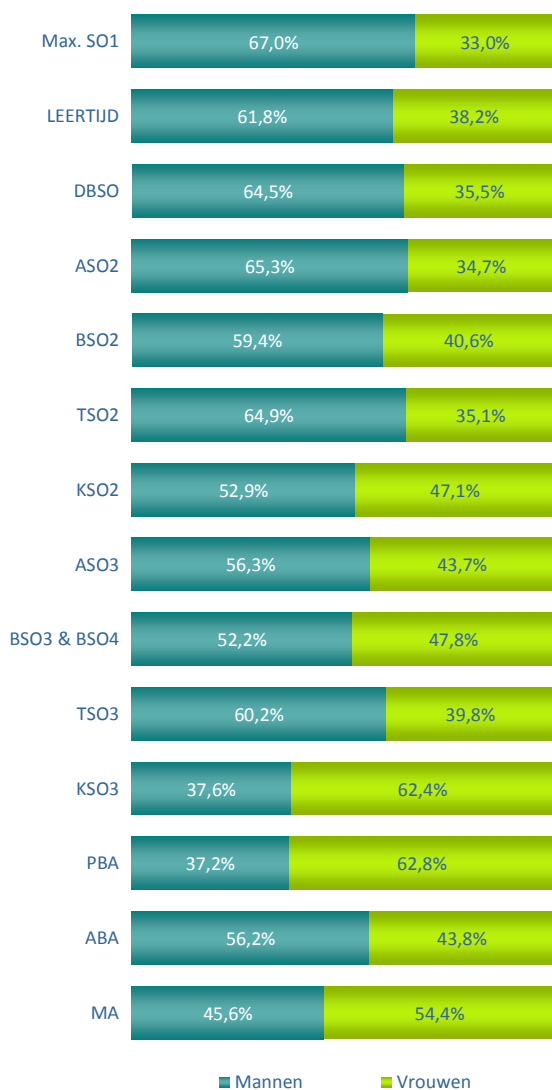
In de grafiek hiernaast is duidelijk merkbaar dat het aandeel vrouwen bij de schoolverlaters toeneemt naarmate het scholingsniveau stijgt.

Bijna 2 op 3 laaggeschoolde schoolverlaters zijn mannen.

Bij de middengespoolden zijn de mannen nog steeds oververtegenwoordigd met 55,6%.

Bij de hooggeschoolden is bijna 6 op 10 een vrouw.

Naar studieniveau en geslacht

2 op 3 schoolverlaters zonder enig diploma of getuigschrift zijn mannen. In alle studieniveaus bij de laaggeschoolden is het overwicht van de mannen groot. Het aandeel mannen is het kleinst in KSO2 maar dit is een studieniveau met erg weinig schoolverlaters.

In het ASO3 en het BSO3 & BSO4 is er meer evenwicht tussen mannen en vrouwen, terwijl in het TSO3 mannen dan weer goed zijn voor 6 op 10 schoolverlaters. Enkel KSO3 telt meer vrouwen (62,4%) dan mannen (37,6%).

In het hoger onderwijs vinden wij in het niveau professionele bachelor een groot overwicht van vrouwelijke schoolverlaters (62,8%).

Bij de masters is het overwicht van de vrouwen minder groot. Bij de academische bachelors zijn er dan weer opvallend meer mannen dan vrouwen.

Resultaten per Studieniveau

In de verdere bespreking wordt nader ingegaan op de resultaten van de 14 weerhouden studieniveaus.

Voor ieder niveau wordt het aantal schoolverlaters, diegenen die zich in de loop van de opvolgingsperiode als werkzoekende inschreven bij de VDAB, het restpercentage en de dynamiek bekeken naar geslacht.

Voor de studieniveaus **t.e.m. de 2de graad secundair onderwijs**, het deeltijds beroepssecundair onderwijs en de leertijd wordt het rest% en het aandeel zonder werkervaring van ieder **studiegebied** grafisch weergegeven.

Tevens wordt zowel voor mannen als voor vrouwen een top 5 gegeven van de studiegebieden die het meeste schoolverlaters tellen.

Ook van deze studiegebieden wordt het rest% en het aandeel zonder werkervaring grafisch voorgesteld.

Voor de studieniveaus vanaf de **3de graad secundair onderwijs** wordt het rest% en het aandeel zonder werkervaring van ieder **studiegebied** grafisch weergegeven.

Daarnaast worden ook op dezelfde wijze de 10 best en de 10 slechtst presterende **studierichtingen of opleidingen** in kaart gebracht.

Telt een studieniveau niet meer dan 20 studierichtingen of opleidingen, dan worden deze allemaal vermeld.

Voor de academisch gerichte bachelors wordt slechts tot op studiegebied gerapporteerd vanwege de kleinere aantallen.

Vanaf de 3de graad secundair onderwijs wordt, zowel voor de mannen als voor de vrouwen, een top 5 van de studierichtingen of opleidingen met de meeste schoolverlaters vermeld. Ook hier wordt het rest% en de dynamiek grafisch voorgesteld.

Enige uitzondering op deze regel vormen de academische bachelors waar enkel tot op studiegebied gerapporteerd wordt.

Max. SO1

Aantal schoolverlaters	2.644
Aantal ingeschreven bij VDAB	2.394
Werkzoekend na 1 jaar	996
Restpercentage	37,7%
Zonder werkervaring	11,0%

In dit niveau vinden wij de schoolverlaters (sv) terug die binnen het secundair onderwijs geen studiegetuigschrift van de 2de graad behaalden.

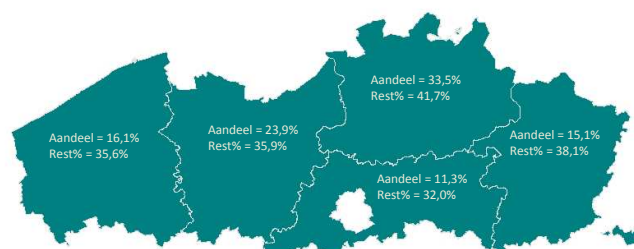
Er wordt slechts gerapporteerd over het niveau zelf. Meer dan 1 op 3 van deze schoolverlaters is 1 jaar na het verlaten van de school als werkzoekende ingeschreven bij de VDAB. Zorgwekkend is ook dat 1 op 9 na dat jaar geen enkele werkervaring heeft opgedaan. Zeker voor deze groep betekent dit het 'worst case scenario' voor hun verdere naschoolse loopbaan.

In een tijd die gekenmerkt wordt door een steeds complexer wordende arbeidsmarkt is zelfs geen studiegetuigschrift behalen van de 2de graad secundair onderwijs dramatisch. Deze schoolverlaters hebben dikwijls te kampen met onderliggende problematieken op het vlak van persoonlijkheid en werkattitude. Deze factoren versterken nog hun gebrek aan scholing voor het vinden van een job.

Wie toch aan de bak komt moet zich tevreden stellen met eerder onaantrekkelijke jobs die dikwijls weinig duurzaam zijn. Binnen de huidige economische conjunctuur wordt het weinige resterende gras hen ook nog voor de voeten weggemaaid door wie wel een getuigschrift of diploma behaalde.

Aandeel alle schoolverlaters per provincie

West-Vlaanderen	Oost-Vlaanderen	Antwerpen	Vlaams-Brabant	Limburg
19,4%	23,2%	28,6%	14,8%	14,1%

Bovenstaande kaart van de 5 Vlaamse provincies geeft aan in hoeverre max. SO1 onder- of oververtegenwoordigd is in een bepaalde provincie en welk aandeel schoolverlaters uit dit niveau werkzoekend is 1 jaar na het verlaten van de school.

In de provincie Antwerpen behaalde 33,5% van de schoolverlaters geen enkele kwalificatie. Aangezien de provincie Antwerpen globaal 28,6% van alle schoolverlaters telt kunnen we hier spreken van een oververtegenwoordiging in het niveau max. SO1.

Ook het rest% voor dit niveau dat in Vlaanderen 37,7% bedraagt ligt in Antwerpen beduidend hoger.

In de provincies Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen zijn er in verhouding tot het totaal aantal schoolverlaters minder ongekwalificeerden en zij zijn ook minder werkzoekend na 1 jaar.

In de andere provincies liggen aandeel en rest% veel dicht bij de gemiddelde waarden.

2.644 jongeren verlaten de school zonder de minste kwalificatie. 2 op 3 van hen zijn mannen, bijna 4 op 10 zijn 1 jaar na het verlaten van de school werkzoekend en 11% deed zelfs geen enkele werkervaring op.

Wie zich in dit gezelschap bevindt gaat een erg onzekere toekomst tegemoet. Ook de economische toestand zit niet mee zodat al snel een periode van langdurige werkloosheid dreigt.

Voor deze groep wordt het echt wel pakken wat men kan krijgen wat de kans op een droomjob bitter klein maakt.

Leertijd

Aantal schoolverlaters	1.016
Aantal ingeschreven bij VDAB	937
Werkzoekend na 1 jaar	147
Restpercentage	14,5%
Zonder werkervaring	4,8%

In dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug die een leertijd succesvol beëindigden ingericht door Syntra Vlaanderen.

147 schoolverlaters of 14,5% is na 1 jaar ingeschreven als werkzoekende bij de VDAB. De leertijd haalt hiermee de beste prestatie bij de laaggeschoolde schoolverlaters.

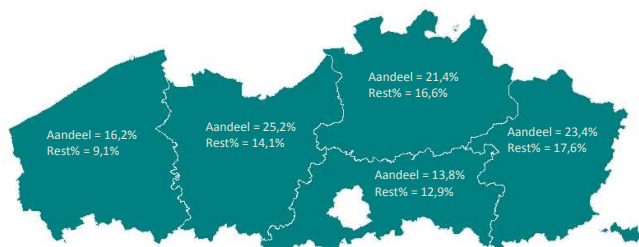
We willen er toch ook op wijzen dat de goede score van de leertijd ook te maken heeft met een 'uitzuivering' tijdens de eerste twee jaren. Wie het derde jaar haalt, heeft voordien alvast bewezen over goede werkhoudingen te beschikken.

Het aanbod in de leertijd is meer gericht op mannen dan op vrouwen, maar het aandeel werkzoekende schoolverlaters na 1 jaar verschilt nagenoeg niet.

Voor de leertijd zijn geen gegevens beschikbaar over wie naast een certificaat voor de beroepsgerichte vorming ook nog een getuigschrift of diploma behaalde.

Aandeel alle schoolverlaters per provincie

West-Vlaanderen	Oost-Vlaanderen	Antwerpen	Vlaams-Brabant	Limburg
19,4%	23,2%	28,6%	14,8%	14,1%

Bovenstaande kaart van de 5 Vlaamse provincies geeft aan in hoeverre de leertijd onder- of oververtegenwoordigd is in een bepaalde provincie en welk aandeel schoolverlaters (rest%) uit dit niveau werkzoekend is 1 jaar na het verlaten van de school.

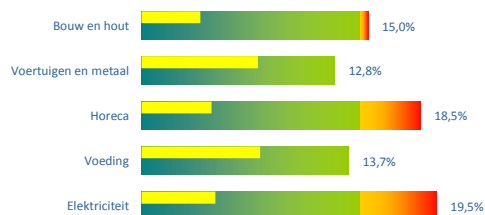
De leertijd is sterk oververtegenwoordigd in Limburg en haalt er ook de minst goede score. 1 op 4 schoolverlaters uit de leertijd woont in Oost-Vlaanderen, de kansen op een job zijn er gunstiger dan gemiddeld in Vlaanderen.

Zowel in Vlaams-Brabant als in West-Vlaanderen is de leertijd ondervertegenwoordigd maar is er een goede doorstroming naar de arbeidsmarkt. Vooral in West-Vlaanderen zijn de resultaten schitterend.

In Antwerpen is de leertijd in verhouding tot het totaal aantal schoolverlaters ondervertegenwoordigd. De kans om na 1 jaar werkzoekend te zijn ligt er ook iets hoger dan gemiddeld in Vlaanderen het geval is.

Grootste instroom op de arbeidsmarkt

Mannen

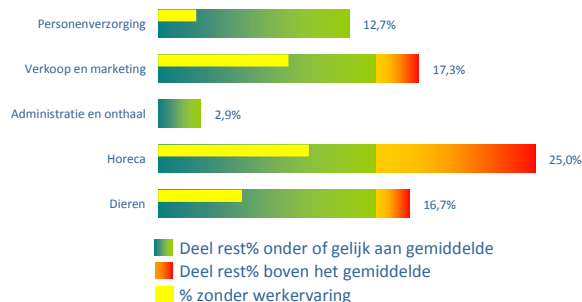
Het studiegebied 'Bouw en hout' (180 sv) telt het meeste mannelijke schoolverlaters en haalt een rest% van 15% wat net boven het gemiddelde voor de leertijd ligt.

Het studiegebied 'Voertuigen en metaal' (117 sv) haalt een beter resultaat dan gemiddeld.

Het studiegebied 'Horeca' (65 sv) biedt dan weer minder goede kansen op een job. Wie koos voor het studiegebied 'Voeding' (51 sv) heeft betere vooruitzichten op een job.

Deze top 5 wordt vervolledigd door het studiegebied 'Elektriciteit' (41 sv) waar toch nog 1 op 5 mannen werkzoekend zijn na 1 jaar wat beduidend hoger is dan gemiddeld voor de leertijd.

Vrouwen

Bij de vrouwen telt het studiegebied 'Personenverzorging' (197 sv) het grootste aantal schoolverlaters in de leertijd. Dit studiegebied biedt goede perspectieven op werk.

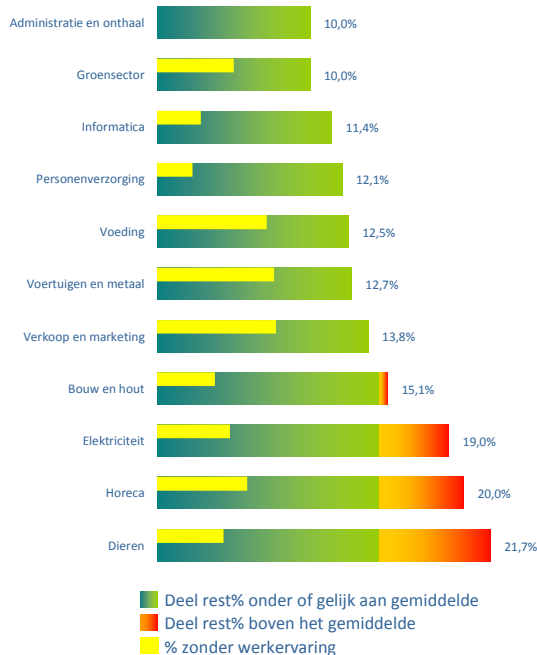
'Verkoop en marketing' (81 sv) kan ook op heel wat belangstelling rekenen maar biedt minder dan gemiddeld kans op werk.

In het studiegebied 'Administratie en onthaal' (35 sv) is slechts 1 vrouwelijke schoolverlater werkzoekend na 1 jaar.

Wie kiest voor 'Horeca' (20 sv) heeft niet zo'n goede vooruitzichten maar de aantallen zijn klein.

Het studiegebied 'Dieren' (18 sv) sluit de rij van deze top 5 maar het aantal schoolverlaters is te klein om hier betrouwbare uitspraken over te doen.

Studiegebieden

11 studiegebieden in de leertijd tellen minstens 20 schoolverlaters.

7 studiegebieden bieden beter dan gemiddeld voor de leertijd aansluiting met de arbeidsmarkt.

In de studiegebieden 'Administratie en onthaal' (50 sv) en 'Groensector' (40 sv) verloopt de aansluiting het best. Bij 'Administratie en onthaal' heeft iedereen daarenboven werkervaring opgedaan.

Het rest% in de studiegebieden 'Informatica' (35 sv), 'Personenverzorging' (215 sv), 'Voeding' (56 sv) en 'Voertuigen en metaal' (118 sv) ligt tussen 11,4% en 12,7% wat beter is dan gemiddeld voor de leertijd.

Het studiegebied 'Verkoop en marketing' (116 sv) doet het nog net beter dan gemiddeld met een rest% van 13,8%.

De studiegebieden 'Bouw en hout' (186 sv) en 'Elektriciteit' (42 sv) behalen een slechter resultaat dan gemiddeld, wellicht onder invloed van de economische crisis.

In de studiegebieden 'Horeca' (85 sv) en 'Dieren' (23 sv) loopt de kans om na 1 jaar werkzoekend te zijn op tot meer dan 1 op 5.

De leertijd presteert traditioneel sterk omdat er reeds tijdens de opleiding een sterke band is met de werkvloer. De kans is dan ook veel groter dat een leerling na zijn opleiding op zijn stageplaats aan de slag kan.

De 'Groensector' en, enigszins verwonderlijk, ook 'Administratie en onthaal' halen de beste scores.

Echte nijverheidsrichtingen zoals 'Bouw en hout' en 'Elektriciteit' doen het slechter dan gemiddeld. De economische crisis laat hier duidelijk zijn sporen na.

Het opleidingsaanbod binnen de leertijd richt zich meer tot een mannelijk publiek en dat blijkt dan ook bij de studiekeuze. De helft van de vrouwelijke schoolverlaters volgde een opleiding 'Personenverzorging' en 20% opteerde voor 'Verkoop en marketing'. Daarnaast halen nog slechts 'Administratie en onthaal' en 'Horeca' minstens 20 vrouwelijke schoolverlaters.

Bij de mannen is er meer variatie. 'Bouw en hout' en 'Voertuigen en metaal' zijn samen goed voor de helft van de mannelijke schoolverlaters. Daarnaast zijn er nog 6 studiegebieden met minstens 20 mannelijke schoolverlaters.

DBSO

Aantal schoolverlaters	1.456
Aantal ingeschreven bij VDAB	1.455
Werkzoekend na 1 jaar	390
Restpercentage	26,8%
Zonder werkervaring	3,8%

In dit niveau wordt gerapporteerd over schoolverlaters die een kwalificatie behaalden in het deeltijds beroepssecundair onderwijs.

Er wordt gerapporteerd tot op studiegebied.

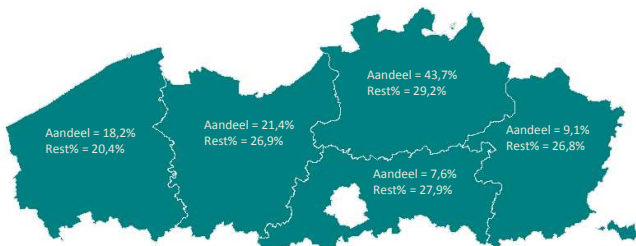
Door de gewijzigde methodologie worden hier nu nog enkel de schoolverlaters weerhouden die een kwalificatiegetuigschrift behaalden in tegenstelling tot vroeger toen iedereen weerhouden werd die de opleiding beëindigd had.

Mannen vinden globaal in dit niveau beter aansluiting met de arbeidsmarkt dan vrouwen, maar de verschillen zijn niet zo groot.

Iets meer dan 1 op 4 schoolverlaters is werkzoekend na 1 jaar maar het feit dat minder dan 4% geen werkervaring kon opdoen is een verheugende vaststelling.

Aandeel alle schoolverlaters per provincie

West-Vlaanderen	Oost-Vlaanderen	Antwerpen	Vlaams-Brabant	Limburg
19,4%	23,2%	28,6%	14,8%	14,1%

Bovenstaande kaart van de 5 Vlaamse provincies geeft aan in hoeverre het DBSO onder- of oververtegenwoordigd is in een bepaalde provincie en welk aandeel schoolverlaters (rest%) uit dit niveau werkzoekend is 1 jaar na het verlaten van de school.

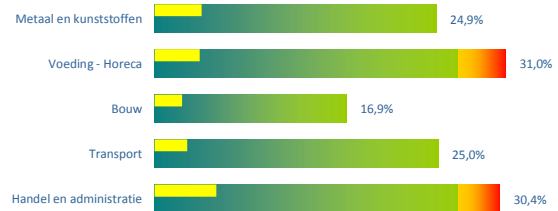
Het DBSO is in verhouding sterk oververtegenwoordigd in de provincie Antwerpen. De aansluiting met de arbeidsmarkt geschiedt hier iets moeilijker dan gemiddeld in Vlaanderen.

Vlaams-Brabant en Limburg tellen proportioneel het minste schoolverlaters in het DBSO. Het rest% in deze provincies is quasi gelijk aan het gemiddelde voor Vlaanderen.

Het DBSO presteert zonder twijfel het best in West-Vlaanderen. 1 op 5 schoolverlaters is er werkzoekend na 1 jaar en dat is in crisistijd toch wel een knappe prestatie.

Grootste instroom op de arbeidsmarkt

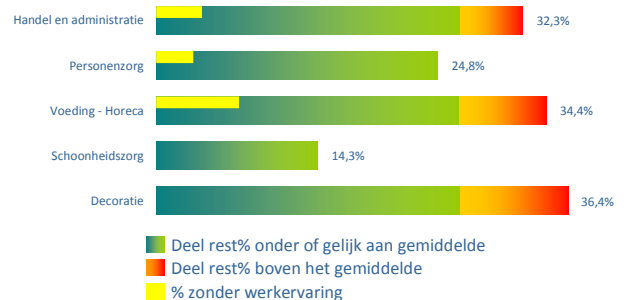
Mannen

De opleidingen die door mannen het meest gevolgd worden in het DBSO situeren zich binnen de studiegebieden 'Metaal en kunststoffen' (169 sv), 'Voeding - Horeca' (126 sv) en 'Bouw' (124 sv). Vooral schoolverlaters uit het studiegebied Bouw vinden vlot hun weg naar de arbeidsmarkt. Terwijl Metaal en kunststoffen net iets beter doet dan gemiddeld biedt Voeding - Horeca dan weer heel wat minder kansen.

De top 5 bij de mannen wordt vervolledigd door 'Transport' (104 sv) met 1 op 4 werkzoekend na 1 jaar en 'Handel en administratie' (92 sv) dat slechter scoort dan gemiddeld voor dit niveau.

Vrouwen

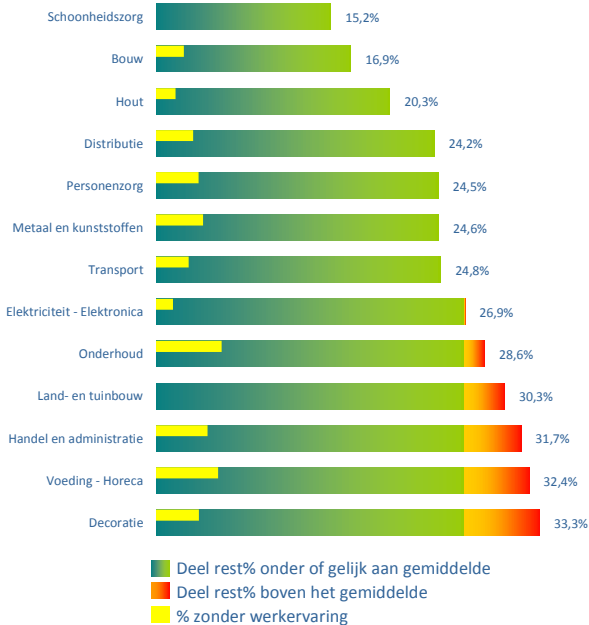
'Handel en administratie' (198 sv) is het populairst bij de vrouwen in DBSO maar na 1 jaar is 1 op 3 werkzoekend. 'Personenzorg' (153 sv) kan ook op veel belangstelling rekenen maar 1 op 4 is werkzoekend na 1 jaar.

'Voeding - Horeca' (96 sv) lijkt niet zo'n goede keuze met meer dan 1 op 3 vrouwelijke schoolverlaters werkzoekend na 1 jaar.

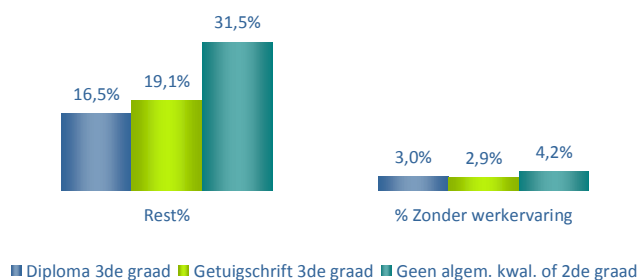
'Schoonheidszorg' (42 sv) doet het dan weer verrassend goed en iedereen slaagt er in om tijdens het eerste jaar na het verlaten van de school werkervaring op te doen.

'Decoratie' (11 sv) tenslotte telt te weinig schoolverlaters om er betrouwbare uitspraken over te doen.

Studiegebieden

Net als bij de leertijd is het ook in het DBSO mogelijk om naast een certificaat voor de beroepsgerichte vorming ook een getuigschrift te behalen van de 2de of 3de graad secundair onderwijs of een diploma secundair onderwijs. Hieronder bekijken wij het effect van het behalen van een getuigschrift 3de graad of diploma secundair onderwijs op het vinden van een job.

231 schoolverlaters behaalden naast een certificaat voor het beroepsgerichte gedeelte ook een diploma secundair onderwijs. 272 schoolverlaters verliet het DBSO met een getuigschrift van de 3de graad en 953 behaalden het certificaat maar enkel een algemene kwalificatie van de 2de graad of geen kwalificatie.

Het effect is duidelijk. Wie een diploma secundair onderwijs behaalde heeft één kans van 1 op 6 om na 1 jaar werkzoekend te zijn. Voor wie geen algemene kwalificatie of enkel 2de graad behaalde is die kans 1 op 3 of het dubbele.

Een getuigschrift 3de graad secundair onderwijs biedt met een rest% van 19,1% eveneens een duidelijke meerwaarde t.o.v. een certificaat zonder algemene kwalificatie of enkel 2de graad.

13 studiegebieden uit het DBSO tellen minstens 20 schoolverlaters. 7 studiegebieden bieden een beter dan gemiddelde aansluiting met de arbeidsmarkt voor dit niveau.

De kansen op een job zijn het gunstigst voor schoolverlaters die een opleiding volgden uit het studiegebied 'Schoonheidszorg' (46 sv). Ook in het studiegebied 'Bouw' (124 sv) ligt het rest% beneden 20%, wat een goed resultaat is voor dit niveau.

In het studiegebied 'Hout' (59 sv) is 1 op 5 schoolverlaters werkzoekend na 1 jaar.

4 andere studiegebieden, 'Distributie' (62 sv), 'Personenzorg' (163 sv), 'Metaal en kunststoffen' (171 sv) en 'Transport' (105 sv) halen een iets beter rest% dan het gemiddelde voor het DBSO. Toch bedraagt in al deze studiegebieden de kans om na 1 jaar werkzoekend te zijn ongeveer 1 op 4.

'Elektriciteit - Elektronica' (67 sv) en 'Hout' (59 sv) bieden iets minder kansen dan gemiddeld op een job.

Wie een opleiding volgde uit de studiegebieden 'Land- en tuinbouw' (33 sv), 'Handel en administratie' (290 sv), 'Voeding - Horeca' (222 sv) of 'Decoratie' (54 sv) ziet zijn of haar kansen om na 1 jaar werkzoekend te zijn reeds oplopen tot meer dan 30%.

Voor dit studieniveau wordt enkel gerapporteerd tot op studiegebied en dat is maar goed ook. DBSO kan zowel lineair als modulair gevolgd worden en in totaal kan men kiezen uit meer dan 150 opleidingen. Als dat al niet leidt tot keuzestress ...

Gevolg is wel dat studiegebieden meestal bestaan uit een verzameling van opleidingen met telkens een heel beperkt aantal schoolverlaters. De koppeling van een studiegebied met de arbeidsmarkt is dan ook niet altijd vanzelfsprekend vanwege de soms grote variatie van opleidingen die het bevat.

Het DBSO is net als de leertijd meer gericht op mannen. Vrouwelijke schoolverlaters zijn voornamelijk terug te vinden in de studiegebieden 'Handel en administratie', 'Personenzorg' en 'Voeding - Horeca'. Hun opstap naar de arbeidsmarkt is moeilijk te noemen, zelfs in het studiegebied 'Personenzorg'.

In de nijverheidsrichtingen zijn vrouwelijke schoolverlaters op de vingers van één hand te tellen.

'Bouw', dat een exclusieve mannenaangelegenheid is, komt quasi als beste studiegebied naar voor. Schoolverlaters uit het studiegebied 'Schoonheidszorg' doen het opmerkelijk goed maar het aantal schoolverlaters is eerder beperkt.

'Handel en administratie' oefent de grootste aantrekkingskracht uit maar sluit om begrijpelijke redenen niet echt aan met de arbeidsmarkt. In het studiegebied 'Voeding - Horeca', dat het nog slechter doet, moet toch meer mogelijk zijn?

Het DBSO is ontzettend populair in de provincie Antwerpen maar de arbeidsmarkt is duidelijk niet voorzien op zoveel instroom.

ASO2

Aantal schoolverlaters	709
Aantal ingeschreven bij VDAB	468
Werkzoekend na 1 jaar	118
Restpercentage	16,6%
Zonder werkervaring	6,2%

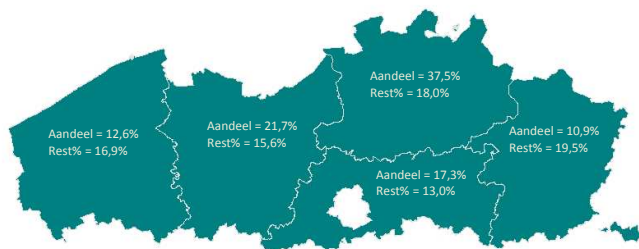
In dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug die maximaal een getuigschrift behaalden van de 2de graad van het algemeen secundair onderwijs.

Deze schoolverlaters komen nog behoorlijk goed weg op de arbeidsmarkt voor zover zij geen te hoge eisen stellen aan het soort job dat ze willen uitoefenen.

Zij zijn tot op het einde van hun schoolse carrière in het ASO gebleven en zijn niet door de waterval in een ander studieniveau terechtgekomen. Schoolmoeheid is voor deze groep dikwijls de voornaamste beweegreden om de schoolbanken vaarwel te zeggen.

Schoolverlaters uit het ASO2 zijn overwegend mannen (65%).

Aandeel alle schoolverlaters per provincie				
West-Vlaanderen	Oost-Vlaanderen	Antwerpen	Vlaams-Brabant	Limburg
19,4%	23,2%	28,6%	14,8%	14,1%

Bovenstaande kaart van de 5 Vlaamse provincies geeft aan in hoeverre het ASO2 onder- of oververtegenwoordigd is in een bepaalde provincie en welk aandeel schoolverlaters (rest%) uit dit niveau werkzoekend is 1 jaar na het verlaten van de school.

Het ASO2 is in verhouding sterk oververtegenwoordigd in de provincie Antwerpen. De aansluiting met de arbeidsmarkt verloopt ook niet zo vlot als gemiddeld in Vlaanderen.

Ook in Vlaams-Brabant zijn er proportioneel meer schoolverlaters uit het ASO2 maar zij ondervinden niet zoveel problemen om een job te vinden. De nabijheid van de luchthaven zal hier allicht niet vreemd aan zijn.

In West-Vlaanderen zijn er in verhouding minder schoolverlaters uit het ASO2 en het rest% ligt op het gemiddelde voor Vlaanderen.

Ook in Limburg zijn er in verhouding minder schoolverlaters uit het ASO2 maar hun aansluiting met de arbeidsmarkt verloopt er moeizamer.

Grootste instroom op de arbeidsmarkt

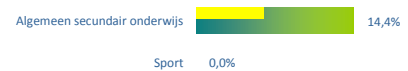
Mannen

In het studiegebied 'Algemeen secundair onderwijs' (445 sv) is iets minder dan 20% van de mannelijke schoolverlaters werkzoekend na 1 jaar.

In het studiegebied 'Sport' (18 sv) ligt het rest% iets lager maar gezien de kleine aantallen is dit minder betrouwbaar.

Vrouwen

■ Deel rest% onder of gelijk aan gemiddelde
 ■ Deel rest% boven het gemiddelde
 ■ % zonder werkervaring

Bij de vrouwelijke schoolverlaters in het ASO2 is er, net als bij de mannen, slechts 1 studiegebied met enige omvang.

In het studiegebied 'Algemeen secundair onderwijs' (243 sv) is 1 op 7 vrouwelijke schoolverlaters werkzoekend na 1 jaar. Vrouwen uit het ASO2 vinden dus makkelijker dan hun mannelijke collega's een job.

Het studiegebied 'Sport' (3 sv) telt te weinig schoolverlaters om er iets zinnigs over te zeggen.

Studiegebieden

Het ASO2 telt slechts 2 studiegebieden. Ze tellen allebei meer dan 20 schoolverlaters.

In het studiegebied 'Sport' (21 sv) is iets minder dan 15% van de schoolverlaters na 1 jaar werkzoekend. Gezien het kleine aantal schoolverlaters verbinden we hier best niet te veel conclusies aan.

In het studiegebied 'Algemeen secundair onderwijs' (688 sv) bedraagt het rest% 16,7%.

Iets minder dan 700 schoolverlaters haalt geen diploma secundair onderwijs en blijft 'tot de finish' in het ASO. Mannen zijn hier veruit in de meerderheid.

In de concurrentiestrijd met de andere schoolverlaters die zonder kwalificatie het onderwijs verlaten, hebben zij dikwijls een streepje voor omwille van betere attitudes en talenkennis. Voorwaarde is wel dat zij niet te kieskeurig zijn.

Een aantal van deze schoolverlaters die vooral omwille van schoolmoeheid het onderwijs verlieten, hebben voldoende potentieel om op een later tijdstip alsnog een diploma secundair onderwijs te behalen.

Eens zij kennis gemaakt hebben met de realiteit van de arbeidsmarkt, die meestal toch wat tegenvalt, zien zij de noodzaak aan een bijkomende opleiding dikwijls beter in.

BSO2

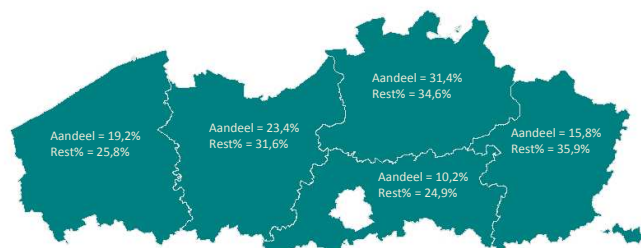
Aantal schoolverlaters	3.938
Aantal ingeschreven bij VDAB	3.695
Werkzoekend na 1 jaar	1.237
Restpercentage	31,4%
Zonder werkervaring	7,8%

Binnen dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug die maximaal een studiegetuigschrift behaalden in het beroepssecundair onderwijs van de 2de graad.

De schoolverlaters uit het buitengewoon secundair onderwijs (BuSO) die opgeleid werden voor een tewerkstelling in het reguliere arbeidscircuit (OV3) worden ook bij BSO2 ondergebracht evenals diegenen die na het BuSO nog een alternerende beroepsopleiding (ABO) volgden.

De meeste schoolverlaters uit dit niveau hebben de school verlaten op een ogenblik dat zij meestal niet over de vereiste competenties beschikten om direct inzetbaar te zijn op de arbeidsmarkt.

Aandeel alle schoolverlaters per provincie				
West-Vlaanderen	Oost-Vlaanderen	Antwerpen	Vlaams-Brabant	Limburg
19,4%	23,2%	28,6%	14,8%	14,1%

Bovenstaande kaart van de 5 Vlaamse provincies geeft aan in hoeverre het BSO2 onder- of oververtegenwoordigd is in een bepaalde provincie en welk aandeel schoolverlaters (rest%) uit dit niveau werkzoekend zijn 1 jaar na het verlaten van de school.

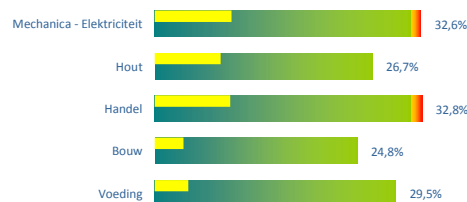
Het BSO2 is in verhouding oververtegenwoordigd in de provincie Antwerpen. De aansluiting met de arbeidsmarkt verloopt ook niet zo vlot als gemiddeld in Vlaanderen.

In Vlaams-Brabant daarentegen zijn er proportioneel minder schoolverlaters uit het BSO2 en zij hebben voor dit niveau vrij gunstige kansen op een job.

In de andere provincies komt het aandeel schoolverlaters uit het BSO2 ongeveer overeen met hun aandeel in het totaal. In Oost-Vlaanderen ligt het rest% op het gemiddelde voor Vlaanderen. In West-Vlaanderen zijn de jobperspectieven voor deze groep een stuk beter dan gemiddeld terwijl in Limburg de aansluiting het moeilijkst verloopt van alle provincies.

Grootste instroom op de arbeidsmarkt

Mannen

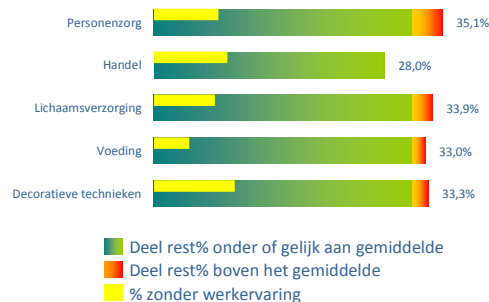

Het populairste studiegebied bij de mannen in BSO2 is 'Mechanica - Elektriciteit' (659 sv). Na 1 jaar is echter 1 op 3 schoolverlaters werkzoekend. Hetzelfde beeld zien we voor de nummer 3 in deze top 5, 'Handel' (357 sv).

'Hout' (371 sv) op 2 en 'Bouw' (286 sv) op 4 doen het dan weer een stuk beter maar toch zijn ook daar 1 op 4 schoolverlaters werkzoekend na 1 jaar.

In het studiegebied 'Voeding' (220 sv) ligt het rest% nog net iets gunstiger dan gemiddeld voor dit niveau maar dat betekent wel dat nog 30% werkzoekend is na 1 jaar.

Vrouwen

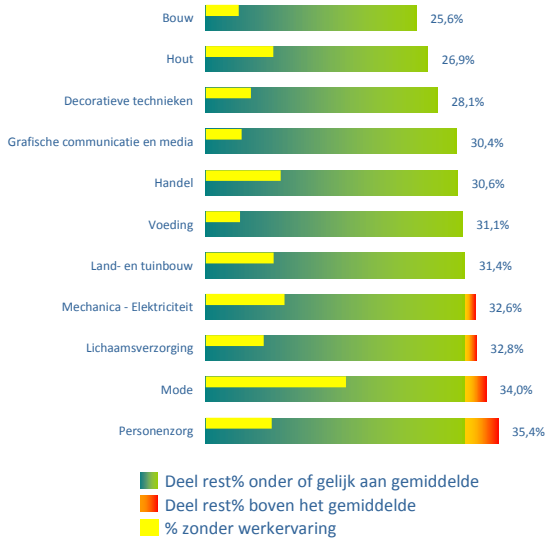
'Personenzorg' (667 sv) is het meest door vrouwen bevolkte studiegebied in BSO2. Meer dan 1 op 3 schoolverlaters is na 1 jaar werkzoekend.

'Handel' (314 sv) is eveneens een topper en tevens het enige studiegebied bij de vrouwen dat beter doet dan gemiddeld. Dit is natuurlijk relatief want het rest% blijft maar net onder 30%.

In de resterende studiegebieden van deze top 5 bij de vrouwen, 'Lichaamsverzorging' (257 sv), 'Voeding' (188 sv) en 'Decoratieve technieken' (51 sv) is telkens 1 op 3 vrouwelijke schoolverlaters werkzoekend 1 jaar na het verlaten van de school.

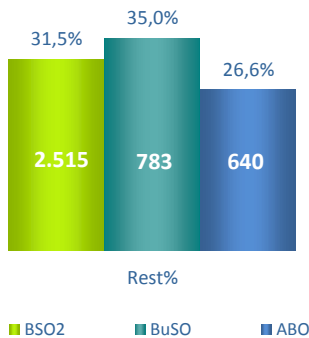

Studiegebieden

Naast het 'reguliere' BSO2 zitten in dit niveau ook de schoolverlaters uit het BuSO (enkel opleidingsvorm 3). Over het BuSO en de ABO worden aparte gegevens opgenomen op <http://www.vdab.be/trends/schoolverlaters.shtml>

Leerlingen uit het BuSO kunnen ook nog een bijkomend jaar alternerende beroepsopleiding (ABO) volgen waarbij ze een jaar lang ervaring kunnen opdoen op de werkvloer. In de grafiek hieronder wordt duidelijk hoe de verschillende onderdelen van dit niveau presteren en wat het effect is van een bijkomend jaar (ABO) op de kansen op werk.

2.515 schoolverlaters komen uit het beroepssecundair onderwijs van de 2de graad. 783 schoolverlaters hielden het voor bekeken na het behalen van een studiegetuigschrift van het buitengewoon secundair onderwijs. 640 schoolverlaters volgden na het BuSO nog een jaar alternerende beroepsopleiding.

De grafiek toont duidelijk aan dat het reguliere BSO2 nauwelijks beter aansluiting biedt met de arbeidsmarkt dan het BuSO. Wie echter na het BuSO nog een extra jaar praktijkervaring opdoet op de werkvloer ziet zijn kansen op werk duidelijk toenemen.

11 studiegebieden in het BSO2 tellen minstens 20 schoolverlaters. 6 studiegebieden bieden een betere aansluiting dan gemiddeld voor BSO2.

Wie een opleiding volgde in het studiegebied 'Bouw' (301 sv) heeft de beste kansen om een job te vinden. Na 1 jaar is 1 op 4 schoolverlaters werkzoekend. Ook 'Hout' (379 sv) en 'Decoratieve technieken' (146 sv) bieden, voor dit niveau, nog goede perspectieven op werk.

In de studiegebieden 'Grafische communicatie en media' (23 sv), 'Handel' (671 sv), 'Voeding' (408 sv) en 'Land- en tuinbouw' (194 sv) loopt het rest% toch al op tot net boven 30%.

'Mechanica - Elektriciteit' (671 sv), 'Lichaamsverzorging' (271 sv), 'Mode' (53 sv) en 'Personenzorg' (788 sv) bieden al helemaal geen gunstige perspectieven op werk.

In dit niveau blijkt nog maar eens dat het niet afmaken van een opleiding een serieuze hypotheek legt op het vinden van een job. Zelfs in studiegebieden die normaal toeliden naar sectoren waar nog steeds een grote vraag bestaat stellen wij vast dat wie zijn opleiding niet heeft afgemaakt ook daar uit de boot valt.

In geen enkel studiegebied ligt het rest% lager dan 25% wat betekent dat wie met een opleiding uit dit niveau de school verlaat een kans heeft van minstens 1 op 4 om na 1 jaar werkzoekend te zijn.

6 op 10 van deze schoolverlaters zijn mannen en dat het opleidingsaanbod vrouwen niet erg aanspreekt blijkt uit het feit dat bijna 80% van de vrouwelijke schoolverlaters terug te vinden is in amper 3 studiegebieden.

Wie rechtstreeks doorstroomt naar de arbeidsmarkt na het BuSO (783 sv) heeft meer dan 1 kans op 3 om na 1 jaar werkzoekend te zijn. Dat is iets minder goed dan wie afhaakt na het BSO2 (2.515 sv).

Een extra jaar ABO (640 sv) na het BuSO vertaalt zich in duidelijk betere kansen op het vinden van een job.

Het is duidelijk dat een aanvullend jaar werkervaring voor jongeren uit het buitengewoon secundair onderwijs een fikse hulp kan betekenen voor het vinden van werk.

TSO2

Aantal schoolverlaters	1.559
Aantal ingeschreven bij VDAB	1.264
Werkzoekend na 1 jaar	305
Restpercentage	19,6%
Zonder werkervaring	7,2%

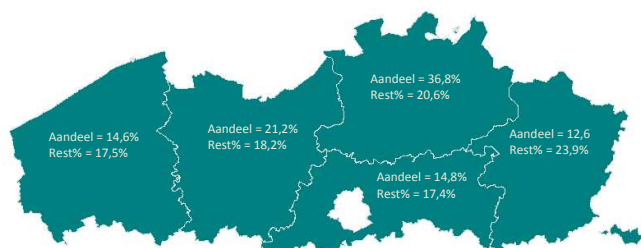
In dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug na het behalen van een studiegetuigschrift in het technisch secundair onderwijs van de 2de graad.

Studenten die in het secundair onderwijs van de 3de graad hun studies voortijdig stopzetten, maar voordien TSO2 volgden, worden naar dit niveau teruggezet.

Praktisch 1 op 5 schoolverlaters uit het TSO2 is werkzoekend na 1 jaar. 1 op 14 heeft dan nog geen werkervaring opgedaan. Deze schoolverlaters betreden de arbeidsmarkt op een ogenblik dat hun opleiding niet af is en dat laat zich voelen.

In dit niveau vinden we ongeveer dubbel zoveel mannen als vrouwen.

Aandeel alle schoolverlaters per provincie				
West-Vlaanderen	Oost-Vlaanderen	Antwerpen	Vlaams-Brabant	Limburg
19,4%	23,2%	28,6%	14,8%	14,1%

Bovenstaande kaart van de 5 Vlaamse provincies geeft aan in hoeverre het TSO2 onder- of oververtegenwoordigd is in een bepaalde provincie en welk aandeel schoolverlaters (rest%) uit dit niveau werkzoekend is 1 jaar na het verlaten van de school.

Opvallend is de situatie in de provincie Antwerpen waar het aandeel TSO2 veel hoger ligt dan verwacht. De aansluiting met de arbeidsmarkt verloopt er iets minder vlot dan gemiddeld in Vlaanderen.

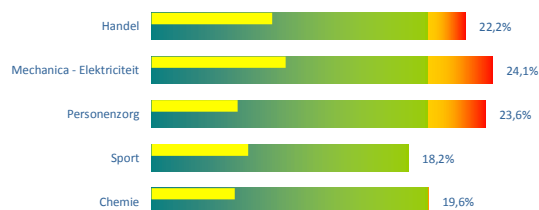
In West-Vlaanderen doet zich het tegenovergestelde voor. Er zijn in verhouding tot het totaal aantal schoolverlaters gevoelig minder TSO2'ers en hun doorstroming naar de arbeidsmarkt verloopt iets vlotter dan gemiddeld.

In Limburg ligt het aandeel TSO2 lager dan verwacht maar het rest% is er het hoogst van alle Vlaamse provincies.

Vlaams-Brabant en Oost-Vlaanderen situeren zich rond de gemiddelde waarden.

Grootste instroom op de arbeidsmarkt

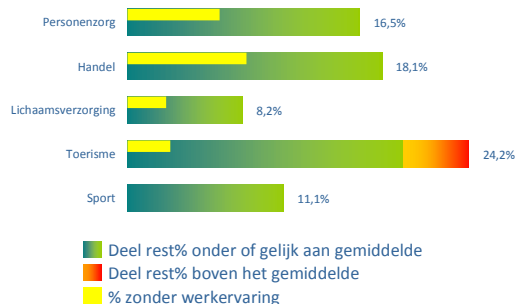
Mannen

'Handel' (351 sv), 'Mechanica - Elektriciteit' (232 sv) en 'Personenzorg' (148 sv) zijn de 3 studiegebieden met de meeste mannelijke schoolverlaters in TSO2. In deze 3 studiegebieden verloopt de aansluiting met de arbeidsmarkt duidelijk moeizamer dan gemiddeld voor dit niveau.

Het studiegebied 'Sport' (88 sv) haalt de beste score in deze top 5; net als in het studiegebied 'Chemie' (51 sv) is iets minder dan 1 op 5 schoolverlaters werkzoekend na 1 jaar.

Vrouwen

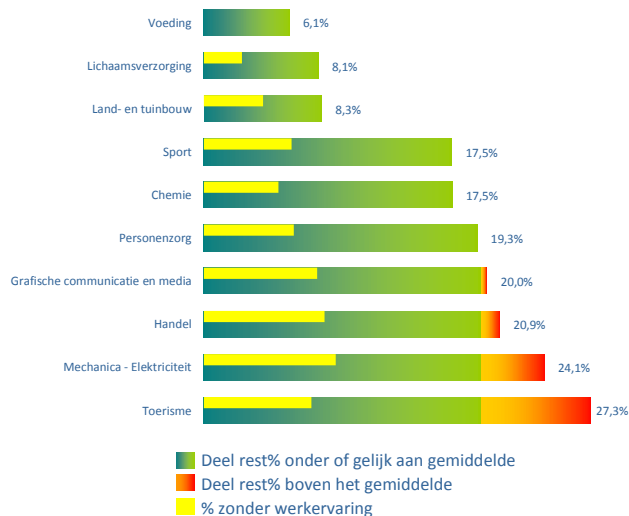
Vrouwen kiezen, op twee na, voor dezelfde studiegebieden in deze top 5. Zij vinden merkkelijk beter aansluiting met de arbeidsmarkt dan mannen die dezelfde keuzes maakten, maar de kleinere aantallen nopen tot enige voorzichtigheid bij de interpretatie.

'Personenzorg' (230 sv) en 'Handel' (166 sv) zijn goed voor de meeste vrouwelijke schoolverlaters in TSO2. Het rest% voor deze 2 studiegebieden is gunstiger dan gemiddeld voor TSO2.

'Lichaamsverzorging' (73 sv) doet het bijzonder goed voor dit niveau. In het studiegebied 'Toerisme' (33 sv) is 1 op 4 vrouwen werkzoekend na 1 jaar maar gezien de kleine aantallen zijn deze gegevens minder betrouwbaar.

Dat laatste geldt zeker voor 'Sport' met amper 9 vrouwelijke schoolverlaters in TSO2.

Studiegebieden

In TSO2 zijn er 10 studiegebieden met minstens 20 schoolverlaters. 6 van deze studiegebieden bieden een beter dan gemiddelde aansluiting met de arbeidsmarkt voor dit niveau.

'Voeding' (33 sv), 'Lichaamsverzorging' (74 sv) en 'Land- en tuinbouw' (24 sv) bieden zeer goede kansen op werk.

In de studiegebieden 'Sport' (97 sv), 'Chemie' (57 sv) en 'Personenzorg' (378 sv) is de kans om na 1 jaar werkzoekend te zijn iets kleiner dan gemiddeld voor TSO2.

1 op 5 van de schoolverlaters uit de studiegebieden 'Grafische communicatie en media' (25 sv) en 'Handel' (517 sv) is werkzoekend na 1 jaar en dat is net iets meer dan gemiddeld voor dit studieniveau.

'Mechanica - Elektriciteit' (237 sv) doet het nog minder goed met 1 op 4 schoolverlaters werkzoekend na 1 jaar en dat is toch wel verwarderlijk.

'Toerisme' (66 sv) tenslotte biedt in dit niveau de minste perspectieven op werk.

Het aanbod in het TSO2 is sterk gericht op mannen. Vrouwen, die 35% van het totaal aantal schoolverlaters uitmaken in dit niveau, zitten voor 86% geconcentreerd in 3 van de 15 studiegebieden.

Dit neemt niet weg dat het rest% bij de vrouwen (15,7%) een stuk gunstiger oogt dan dat van de mannen (21,6%).

Opvallend is de slechte aansluiting met de arbeidsmarkt van de praktisch uitsluitend mannelijke schoolverlaters uit het studiegebied 'Mechanica - Elektriciteit'. Nochtans is de vraag naar technisch geschoolden groot.

Eens te meer blijkt dat een schoolverlater die zijn studie niet afmaakt noodzakelijke competenties mist om aantrekkelijk te zijn voor de arbeidsmarkt.

1 op 3 schoolverlaters verliet de school met een opleiding uit het studiegebied 'Handel'; zij krijgen allicht weinig kansen om wat hen werd aangeleerd ook in praktijk te brengen.

Hoewel een aantal van deze schoolverlaters wellicht nog een groeipotentieel bezit is het maar de vraag of ze voldoende kansen zullen krijgen om dit potentieel ook te benutten.

KSO2

Aantal schoolverlaters	138
Aantal ingeschreven bij VDAB	102
Werkzoekend na 1 jaar	38
Restpercentage	27,5%
Zonder werkervaring	11,6%

In dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug na het behalen van max. een studiegetuigschrift van het kunstsecundair onderwijs van de 2de graad.

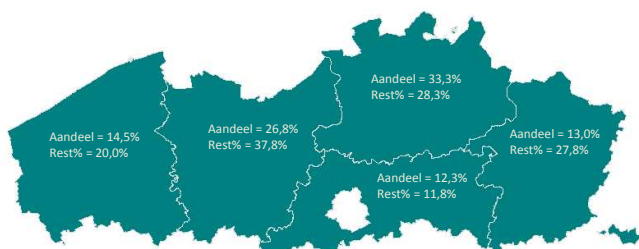
Studenten die in het secundair onderwijs van de 3de graad hun studies voortijdig stopzetten, maar voordien KSO2 volgden, worden naar dit niveau teruggezet.

KSO2 is het kleinste studieniveau dat in dit rapport besproken wordt. Het rest% ligt hoog en het aandeel van de schoolverlaters zonder werkervaring na 1 jaar ligt in geen enkel ander niveau hoger.

Mannen zijn iets talrijker in dit studieniveau dan vrouwen maar het gaat over zeer kleine aantallen.

Aandeel alle schoolverlaters per provincie

West-Vlaanderen	Oost-Vlaanderen	Antwerpen	Vlaams-Brabant	Limburg
19,4%	23,2%	28,6%	14,8%	14,1%

Bovenstaande kaart van de 5 Vlaamse provincies geeft aan in hoeverre het KSO2 onder- of oververtegenwoordigd is in een bepaalde provincie en welk aandeel schoolverlaters (rest%) uit dit niveau werkzoekend is 1 jaar na het verlaten van de school.

We stellen procentueel soms grote verschillen vast maar gezien de kleine aantallen moet men deze gegevens met de nodige omzichtigheid benaderen.

Grootste instroom op de arbeidsmarkt

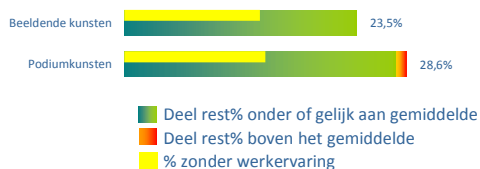
Mannen

In het KSO2 is alleen het studiegebied 'Beeldende kunsten' (60 sv) van enige omvang bij de mannen. De kans om werkzoekend te zijn na 1 jaar bedraagt bijna 30%.

'Podiumkunsten' (12 sv) telt te weinig mannelijke schoolverlaters om conclusies te trekken.

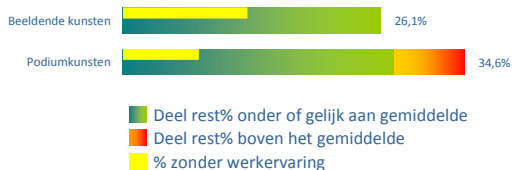
Vrouwen

Net als bij de mannen is bij de vrouwen ook enkel het studiegebied 'Beeldende kunsten' (51 sv) van enige omvang in het KSO2. De kansen op een eerste job zijn iets gunstiger dan die van de mannen.

Bij de vrouwen telt het studiegebied 'Podiumkunsten' (14 sv) te weinig schoolverlaters om er conclusies aan te verbinden.

Studiegebieden

We tellen in het KSO2 maar 2 studiegebieden met minstens 20 schoolverlaters.

In het studiegebied 'Beeldende kunsten' (111 sv) is de kans om na 1 jaar werkzoekend te zijn iets meer dan 1 op 4.

Wie een opleiding volgde uit het studiegebied 'Podiumkunsten' (26 sv) is in meer dan 1 op 3 gevallen werkzoekend na 1 jaar. Door de kleine absolute aantallen in dit studiegebied moet het rest% wel met de nodige omzichtigheid gehanteerd worden.

Het kunstsecundair onderwijs van de 2de graad is het kleinste studieniveau in dit rapport.

Net als in de andere niveaus van de 2de graad geldt hier nog meer dat de arbeidsmarkt niet zit te wachten op schoolverlaters die hun opleiding niet afmaakten.

Door de concurrentie uit het KSO3, dat ook niet zo'n goede aansluiting met de arbeidsmarkt verzekert, is de kans groot dat schoolverlaters uit het KSO2 buiten de artistieke sector aan de slag moeten als ze een job willen.

ASO3

Aantal schoolverlaters	4.523
Aantal ingeschreven bij VDAB	3.095
Werkzoekend na 1 jaar	539
Restpercentage	11,9%
Zonder werkervaring	4,7%

In dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug na het behalen van een diploma van het 2de of 3de jaar van de 3de graad in het algemeen secundair onderwijs.

Studenten die in het hoger onderwijs hun studies voortijdig stopzetten, maar voordien een diploma behaalden van het ASO3 worden eveneens aan dit niveau toegevoegd.

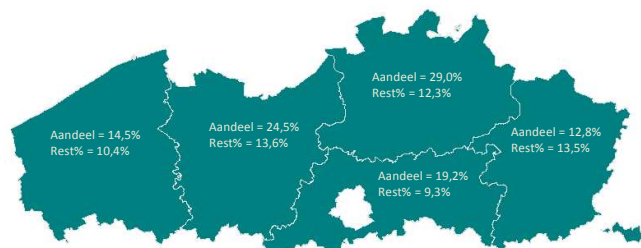
Het rest% dat in grootteorde overeenstemt met dat van het TSO3 en BSO3 & BSO4 is niet helemaal correct.

Nogal wat ASO'ers besluiten om na hun secundair onderwijs verder te studeren in het buitenland of de Franse gemeenschap. Voor het dept. Onderwijs en Vorming zijn dit schoolverlaters omdat ze niet meer ingeschreven zijn in een onderwijsinstelling die onderworpen is aan de regelgeving van het dept. O&V.

Aangezien ook VDAB ze niet terugvindt in de werkzoekendenbestanden worden ze verkeerdelijk als schoolverlaters die niet meer werkzoekend zijn gecatalogeerd.

Dit betekent dat de resultaten voor het ASO3 eigenlijk rooskleuriger worden voorgesteld dan ze in feite zijn.

Aandeel alle schoolverlaters per provincie				
West-Vlaanderen	Oost-Vlaanderen	Antwerpen	Vlaams-Brabant	Limburg
19,4%	23,2%	28,6%	14,8%	14,1%

Bovenstaande kaart van de 5 Vlaamse provincies geeft aan in hoeverre het ASO3 onder- of oververtegenwoordigd is in een bepaalde provincie en welk aandeel schoolverlaters (rest%) uit dit niveau werkzoekend is 1 jaar na het verlaten van de school.

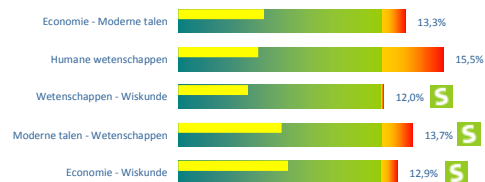
Het ASO3 is in verhouding sterk oververtegenwoordigd in de provincie Vlaams-Brabant maar dit weegt niet op het rest% dat het laagste is van alle Vlaamse provincies.

In West-Vlaanderen zijn er in verhouding minder schoolverlaters uit het ASO3 en de aansluiting met de arbeidsmarkt verloopt er vlotter dan gemiddeld in Vlaanderen.

In de andere provincies beantwoordt het aandeel van de schoolverlaters uit het ASO3 aan de verwachtingen maar het rest% ligt er iets hoger dan het gemiddelde voor Vlaanderen.

Grootste instroom op de arbeidsmarkt

Mannen

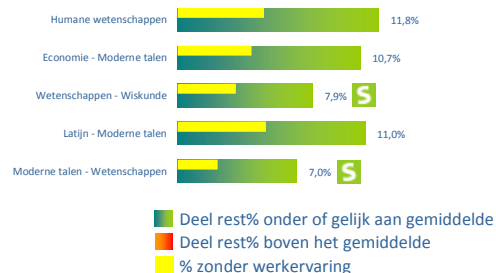
De instroom op de arbeidsmarkt vanuit de richting 'Economie - Moderne talen' (698 sv) is het grootst bij mannelijke schoolverlaters uit het ASO3.

'Humane wetenschappen' (470 sv) telt eveneens veel schoolverlaters.

De top 5 naar instroom wordt vervolledigd door 'Wetenschappen - Wiskunde' (465 sv), 'Moderne talen - Wetenschappen' (182 sv) en 'Economie - Wiskunde' (171 sv).

De aansluiting met de arbeidsmarkt verloopt voor al deze opleidingen moeilijker dan gemiddeld voor ASO3.

Vrouwen

Het grootste aantal vrouwelijke schoolverlaters uit het ASO3 volgde 'Humane wetenschappen' (654 sv).

'Economie - Moderne talen' (486 sv) telt eveneens heel wat vrouwelijke schoolverlaters. De kans om werkzoekend te zijn na 1 jaar bedraagt 1 op 10.

Nogal wat vrouwen verlaten het onderwijs na de opleiding 'Wetenschappen - Wiskunde' (177 sv), wat een gemiste kans is.

'Latijn - Moderne talen' (155 sv) en 'Moderne talen - Wetenschappen' (129 sv) vervolledigen de top 5 bij de vrouwen.

In tegenstelling tot de mannen, waar alle opleidingen met de meeste schoolverlaters het slechter doen dan gemiddeld, presteren de door vrouwen meest bevolkte richtingen allemaal beter dan gemiddeld. 4 opleidingen komen daarenboven zowel bij de mannen als bij de vrouwen voor.

Studiegebieden

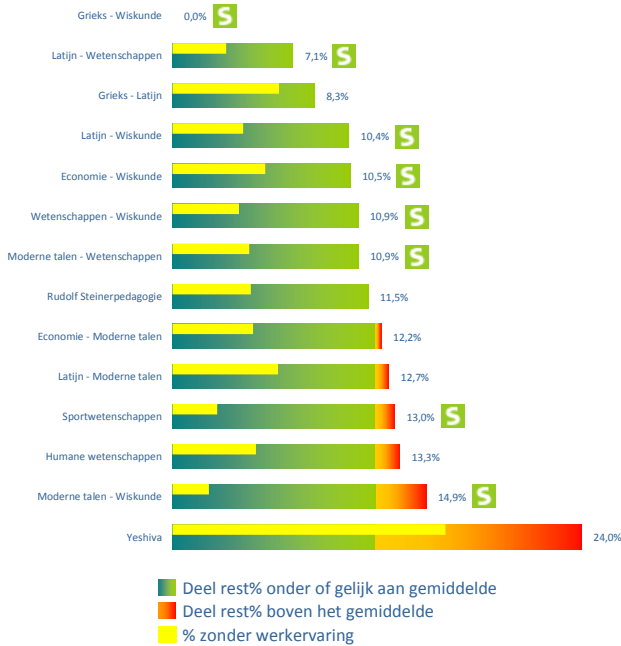

Het studieniveau ASO3 telt slechts 2 studiegebieden.

'Algemeen secundair onderwijs' (4.382sv) is veruit het grootste. Iets minder dan 12% van de schoolverlaters is werkzoekend 1 jaar na het verlaten van de school.

In het studiegebied 'Sport' (141 sv) bedraagt het rest% nauwelijks meer.

Studierichtingen

8 studierichtingen doen het beter dan gemiddeld voor dit niveau.

In de richting 'Grieks - Wiskunde' (26 sv) is niemand werkzoekend na 1 jaar.

Ook 'Latijn - Wetenschappen' (127 sv) en 'Grieks - Latijn' (48 sv) doen het goed met een rest% onder 10%.

'Latijn - Wiskunde' (193 sv), 'Economie - Wiskunde' (239 sv), 'Wetenschappen - Wiskunde' (642 sv), 'Moderne talen - Wetenschappen' (311 sv) en 'Rudolf Steinerpedagogie' (87 sv) doen het beter dan gemiddeld voor dit niveau.

'Economie - Moderne talen' (1.184 sv), 'Latijn - Moderne talen' (307 sv), 'Sportwetenschappen' (115 sv), 'Humane wetenschappen' (1.124 sv) en 'Moderne talen - Wiskunde' (47 sv) geven een minder goede aansluiting dan gemiddeld voor ASO3.

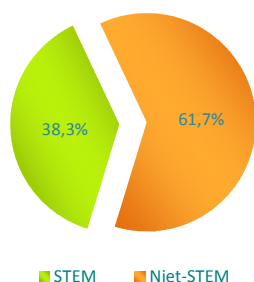
Wie opteerde voor 'Yeshiva' (25 sv) heeft een kans van 1 op 4 om na 1 jaar werkzoekend te zijn. De aantallen zijn echter klein en schoolverlaters komen hier dikwijls in een apart arbeidscircuit terecht.

Science, Technology, Engineering & Mathematics

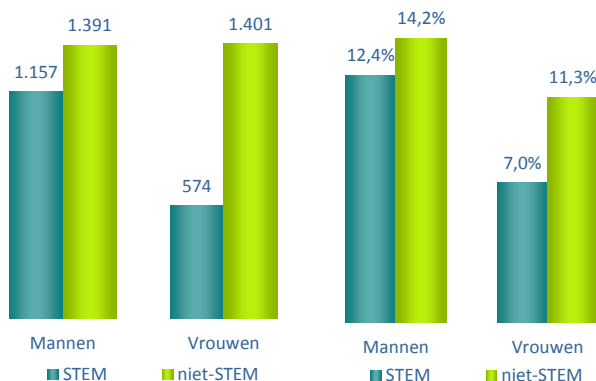
Actieplan van de Vlaamse regering om de uitstroom uit technisch-wetenschappelijke richtingen te bevorderen.

Aandeel STEM - Vlaanderen

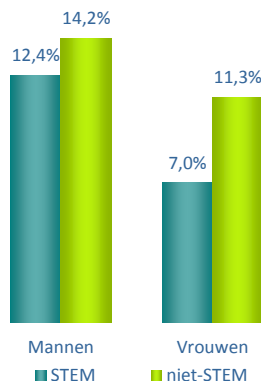

13 studierichtingen op 23 in ASO3 zijn STEM-richtingen. Bijna 4 op 10 schoolverlaters uit het ASO3 behaalden een diploma in een STEM-richting. Wat in principe als voordelig wordt beschouwd ligt hier toch enigszins anders: van ASO naar de arbeidsmarkt is niet zo'n goede keuze.

Aantal

Rest%

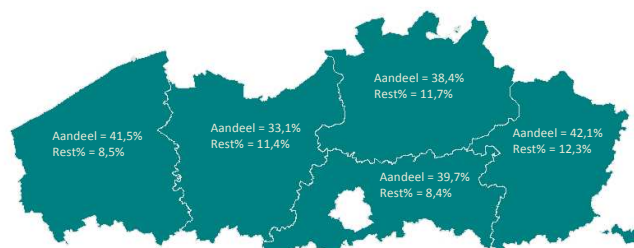
In het ASO3 bedraagt het aantal mannelijke schoolverlaters uit een STEM-richting ongeveer het dubbele van dat bij de vrouwen.

Bij de niet-STEM-richtingen is het aantal mannen en vrouwen quasi gelijk.

Bij mannen die een STEM-richting volgden is 1 op 8 werkzoekend na 1 jaar. Bij vrouwen is de kans om werk te vinden na een STEM-richting gevoelig hoger.

Het afstuderen uit een niet-STEM-richting vergroot zowel voor mannen als vrouwen de kans om werkzoekend te zijn na 1 jaar.

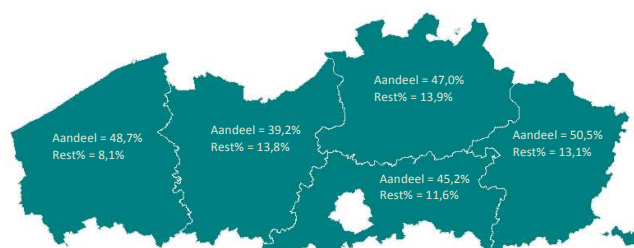
Aandeel en rest% STEM per provincie - Totaal

Limburg telt het hoogste aandeel STEM-gediplomeerden in ASO3 maar ook het rest% ligt er het hoogst. In Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen bedraagt het aandeel voor STEM ongeveer 40% en verloopt de doorstroming een stuk vlotter.

In de Antwerpen en Oost-Vlaanderen ligt het rest% quasi even hoog maar het aandeel STEM ligt hoger in Antwerpen.

Aandeel en rest% STEM per provincie - Mannen

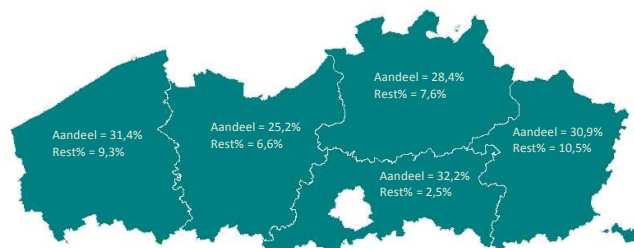

In Limburg volgde de helft van de ASO-gediplomeerden een STEM-opleiding maar het rest% ligt boven 13%. Ook in Antwerpen studeert bijna de helft af met een STEM-opleiding maar werk vinden gaat er iets moeilijker. Dan doet West-Vlaanderen het een stuk beter met een hoog aandeel STEM-gediplomeerden en een laag rest%.

Oost-Vlaanderen telt het laagste aandeel mannelijke STEM-gediplomeerden met een vrij hoog rest%.

Vlaams-Brabant scoort voor de beide indicatoren tussenin.

Aandeel en rest% STEM per provincie - Vrouwen

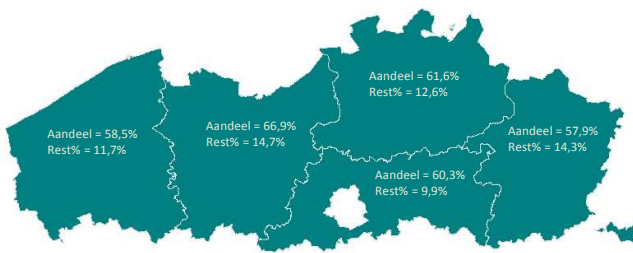

Zowel in Limburg, West-Vlaanderen als in Vlaams-Brabant ligt het aandeel vrouwelijke STEM-gediplomeerden boven 30%. Terwijl het rest% in Limburg en West-Vlaanderen rond 10% schommelt, is in Vlaams-Brabant na 1 jaar amper iemand werkzoekend.

In Antwerpen en Oost-Vlaanderen ligt het aandeel STEM iets onder 30% en klokt het rest% af rond 7%.

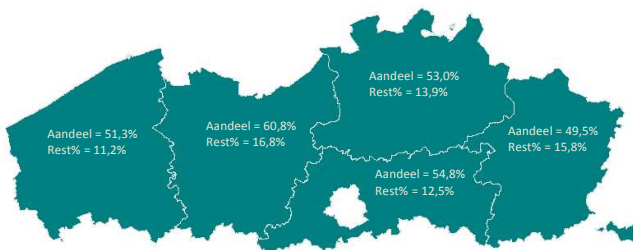

Aandeel en rest% niet-STEM per provincie - Totaal

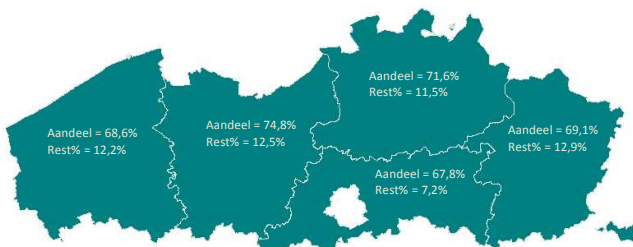
In alle provincies ligt het rest% beduidend hoger voor de niet-STEM-opleidingen. Oost-Vlaanderen telt het hoogste aandeel niet-STEM-gediplomeerden in ASO3 en ook het rest% ligt er het hoogst. Ook in Limburg ligt het rest% voor niet-STEM-opleidingen hoog maar het aandeel ligt er lager. Hoewel het aandeel niet-STEM in Vlaams-Brabant boven 60% ligt blijft het rest% voor deze opleidingen er net onder 10%.

Aandeel en rest% niet-STEM per provincie - Mannen

Uitgezonderd in Antwerpen waar het rest% voor STEM en niet-STEM gelijk is, scoren STEM-opleidingen bij mannelijke schoolverlaters in alle andere provincies beter. Vooral in Limburg en Oost-Vlaanderen bieden niet-STEM-opleidingen duidelijk minder kansen op werk. In Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen ligt het rest% voor niet-STEM-opleidingen het laagst terwijl het aandeel van deze opleidingen iets boven de helft ligt.

Aandeel en rest% niet-STEM per provincie - Vrouwen

In Antwerpen en Oost-Vlaanderen bedraagt het aandeel niet-STEM-opleidingen bij vrouwen bijna 3 op 4. In de andere provincies haalt het aandeel net geen 70%. In Vlaams-Brabant vinden vrouwen uit niet-STEM-opleidingen het makkelijkst een job. In de andere provincies verloopt de aansluiting met de arbeidsmarkt een stuk moeizamer.

Een (te) groot aantal schoolverlaters betreedt de arbeidsmarkt met een diploma uit het ASO3. 3 op 4 van deze schoolverlaters hebben dan wel nog iets 'geprobeerd' in het hoger onderwijs maar zijn daar om diverse redenen niet geslaagd. 1 op 4 beëindigt zijn schoolse carrière bewust na het ASO3.

Hoewel deze schoolverlaters op het eerste gezicht nog goed aansluiting vinden met de arbeidsmarkt blijft ASO3 geen goede start van een loopbaan.

Niet enkel is het rest% enigszins geflatteerd doordat een aantal studenten verder studeren in het buitenland of aan de Franse gemeenschap en daardoor onterecht als niet werkzoekend worden geteld, ook het jobaanbod voor deze groep van schoolverlaters ligt dikwijls beneden hun mogelijkheden.

Meer dan de helft van de schoolverlaters uit het ASO3 volgde 'Economie - Moderne talen' of 'Humane wetenschappen'. Deze opleidingen worden nogal eens gekozen door jongeren en/of ouders die absoluut naar het ASO willen maar misschien wel beter af zouden geweest zijn met een meer arbeidsmarktgerichte opleiding in TSO.

Het is bijzonder jammer dat zoveel schoolverlaters met een wiskundige of wetenschappelijke component (1.731 sv) het niet maken in het hoger onderwijs. Voor henzelf maar ook voor de arbeidsmarkt is dit een ernstig verlies.

Opvallend maar niet echt verwonderlijk is nog dat vrouwen beter aansluiting vinden met de arbeidsmarkt dan mannen in dit niveau.

Hoewel het onderscheid STEM vs niet-STEM belangrijk is in het licht van verder studeren, vinden schoolverlaters uit een STEM-richting beter aansluiting met de arbeidsmarkt dan niet-STEM. Dit geldt zowel voor mannen als voor vrouwen.

BSO3 & BSO4

Aantal schoolverlaters	12.999
Aantal ingeschreven bij VDAB	11.492
Werkzoekend na 1 jaar	1.465
Restpercentage	11,3%
Zonder werkervaring	3,6%

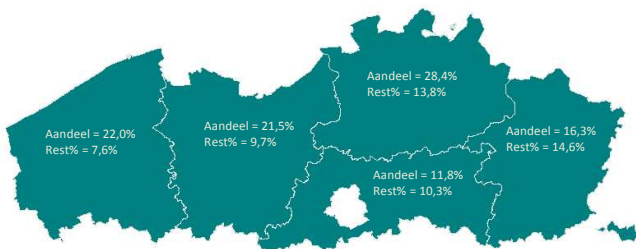
In dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug na het behalen van een studiegetuigschrift van de 3de graad of een diploma secundair onderwijs na een 7de jaar of 4de graad van het beroepsonderwijs.

Studenten die in het hoger onderwijs hun studies voortijdig hebben stopgezet maar voordien BSO3 of BSO4 hadden gevolgd, worden eveneens in dit niveau ondergebracht.

We vinden iets meer mannen (52%) dan vrouwen terug in dit niveau.

De opleiding 'Toegepaste verpleegkunde', die deels bestaat uit schoolverlaters die de opleiding in BSO4 volgden en anderen die de opleiding afmaakten in het hoger beroepsonderwijs (HBO5), wordt volledig in dit niveau ondergebracht.

Aandeel alle schoolverlaters per provincie				
West-Vlaanderen	Oost-Vlaanderen	Antwerpen	Vlaams-Brabant	Limburg
19,4%	23,2%	28,6%	14,8%	14,1%

Bovenstaande kaart van de 5 Vlaamse provincies geeft aan in hoeverre het BSO3 & BSO4 onder- of oververtegenwoordigd is in een bepaalde provincie en welk aandeel schoolverlaters (rest%) uit dit niveau werkzoekend is 1 jaar na het verlaten van de school.

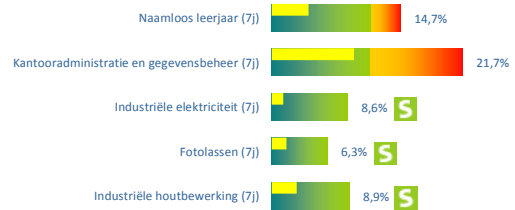
Het BSO3 & BSO4 is in verhouding meer aanwezig in Limburg en West-Vlaanderen. Schoolverlaters uit West-Vlaanderen doen het prima terwijl hun Limburgse collega's veel meer moeite hebben om een job te vinden.

Ook in Oost-Vlaanderen is er een goede doorstroming voor schoolverlaters uit dit niveau. Het aandeel schoolverlaters komt in Antwerpen overeen met dat van alle schoolverlaters maar de aansluiting met de arbeidsmarkt verloopt er moeizamer.

In Vlaams-Brabant liggen zowel aandeel als rest% lager dan gemiddeld.

Grootste instroom op de arbeidsmarkt

Mannen

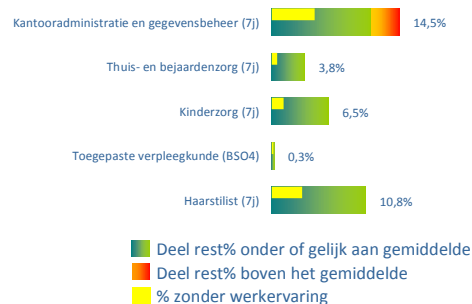

De meeste mannelijke schoolverlaters in dit niveau bieden zich aan op de arbeidsmarkt na het volgen van het 'Naamloos leerjaar (7j)' (599 sv). 1 op 7 is werkzoekend na 1 jaar en dat is meer dan gemiddeld.

Nogal wat mannelijke schoolverlaters volgden 'Kantooradministratie en gegevensbeheer (7j)' (515 sv). Na 1 jaar is meer dan 1 op 5 werkzoekend en dat is ver boven het gemiddelde voor dit niveau. Bijna 1 op 10 van deze schoolverlaters deed ook nog eens geen werkervaring op tijdens dat eerste jaar na het afstuderen.

'Industriële elektriciteit (7j)' (383 sv), 'Fotolassen (7j)' (300 sv) en 'Industriële houtbewerking (7j)' (282 sv) leveren ook heel wat mannelijke schoolverlaters af en bieden mooie kansen op tewerkstelling.

Vrouwen

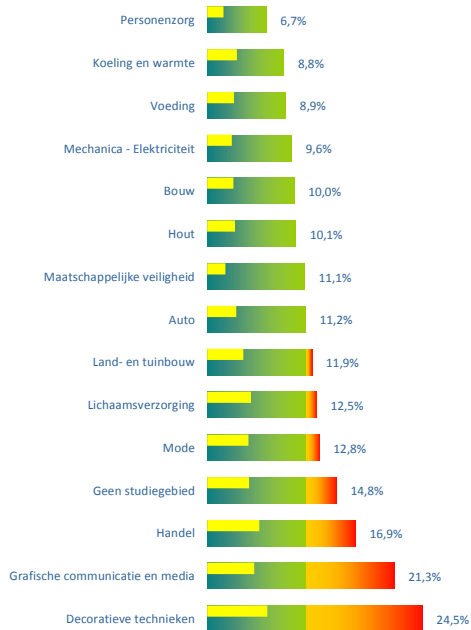

De grootste instroom naar de arbeidsmarkt in dit niveau bij de vrouwen komt uit de richting 'Kantooradministratie en gegevensbeheer (7j)' (818 sv). De intrede op de arbeidsmarkt verloopt niet probleemloos maar alleszins veel vlotter dan bij de mannen.

'Thuis- en bejaardenzorg (7j)' (813 sv), 'Kinderzorg (7j)' (802 sv) en 'Toegepaste verpleegkunde (BSO4-HBO5)' (620 sv) sluiten quasi naadloos aan bij de vraag van de arbeidsmarkt.

'Haarstijl (7j)' (576 sv) vervolledigt deze top 5 bij de vrouwen. Na 1 jaar is 1 op 10 vrouwelijke schoolverlaters werkzoekend wat nog net beter is dan het gemiddelde voor dit niveau.

Studiegebieden

15 studiegebieden in dit niveau tellen minstens 20 schoolverlaters. In 8 studiegebieden ligt het rest% onder het gemiddelde voor dit niveau.

'Personenzorg' (3.355 sv) is de absolute topper met een rest% van 6,7%.

De studiegebieden 'Koeling en warmte' (297 sv), 'Voeding' (760 sv) en 'Mechanica - Elektriciteit' (1.445 sv) kunnen met een rest% beneden 10% goede cijfers voorleggen.

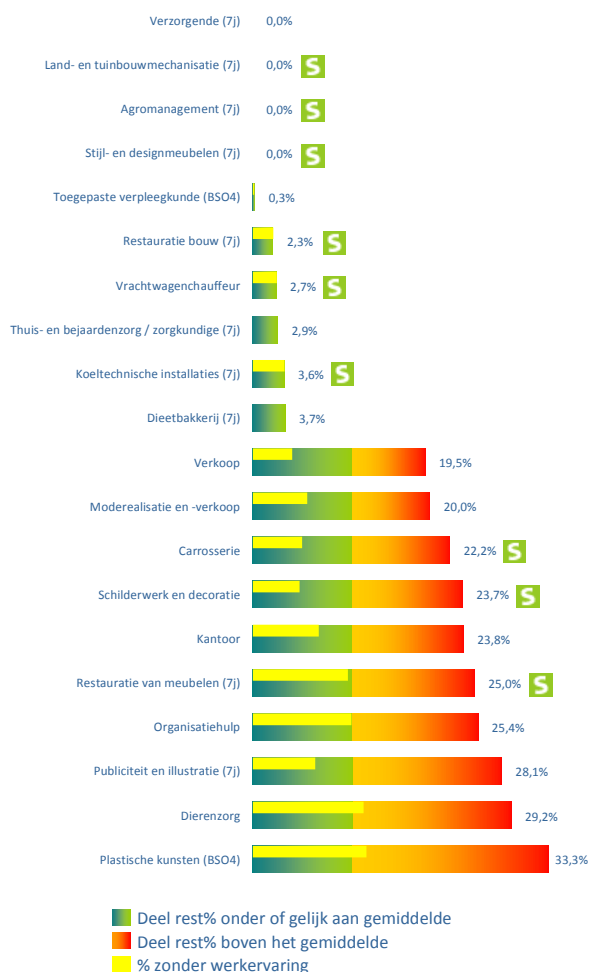
'Bouw' (613 sv), 'Hout' (860 sv), 'Maatschappelijke veiligheid' (99 sv) en 'Auto' (669 sv) bieden eveneens voor dit niveau mooie perspectieven op een job.

De studiegebieden 'Land- en tuinbouw' (511 sv), 'Lichaamsverzorging' (786 sv) en 'Mode' (172 sv) sluiten iets minder dan gemiddeld voor dit niveau aan bij de vraag van de arbeidsmarkt.

'Geen studiegebied' (800 sv) en 'Handel' (2.201 sv) zijn studiegebieden die niet zo'n goede kansen bieden op de arbeidsmarkt met een rest% net onder of boven 15%.

Wie een opleiding volgde uit het studiegebied 'Grafische communicatie en media' (94 sv) of 'Decoratieve technieken' (294 sv) heeft in dit niveau de grootste kans om werkzoekend te zijn na 1 jaar.

Studierichtingen

Wie 1 jaar na het afstuderen nog op zoek is naar een schoolverlater uit de richtingen 'Verzorgende (7j)' (57 sv), 'Land- en tuinbouwmechanisatie (7j)' (31 sv), 'Agromanagement (7j)' (21 sv) of 'Stijl- en designmeubelen (7j)' (21 sv) is er aan voor de moeite.

Hetzelfde kan gezegd worden voor 'Toegepaste verpleegkunde (BSO4-HBO5)' (705 sv) waar slechts 2 schoolverlaters werkzoekend zijn na 1 jaar.

Ook in de studierichtingen 'Restauratie bouw (7j)' (43 sv), 'Vrachtwagenchauffeur (7j)' (37 sv), 'Thuis- en bejaardenzorg/zorgkundige (7j)' (35 sv), 'Koeltechnische installaties (7j)' (28 sv) en 'Dieetbakkerij (7j)' (27 sv) is een vlotte doorstroming richting arbeidsmarkt verzekerd.

Bij de minder goed presterende richtingen ligt het rest% voor de richtingen 'Verkoop' (113 sv), 'Moderealisatie en -verkoop' (65 sv) en 'Carrosserie' (54 sv) net onder of boven 20%.

Wie 'Schilderwerk en decoratie' (38 sv), 'Kantoor' (189 sv), 'Restauratie van meubelen (7j)' (28 sv) of 'Organisatiehulp' (63 sv) volgde, ziet zijn kansen om werkzoekend te zijn na 1 jaar stijgen naar 1 op 4.

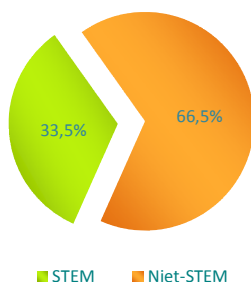
De richtingen 'Publiciteit en illustratie (7j)' (185 sv), 'Dierenzorg' (24 sv) en 'Plastische kunsten (BSO4)' (39 sv) bieden de minste kansen op werk in dit niveau.

Science, Technology, Engineering & Mathematics

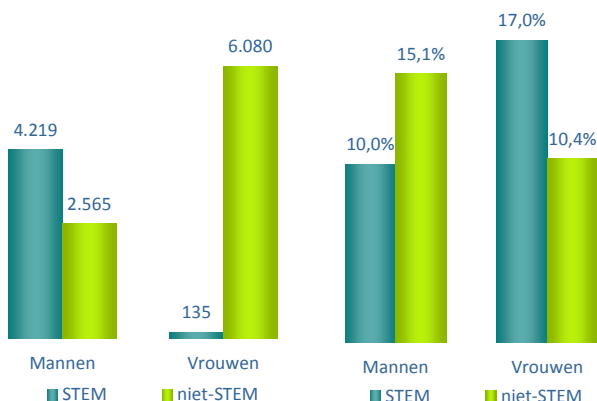
Actieplan van de Vlaamse regering om de uitstroom uit technisch-wetenschappelijke richtingen te bevorderen.

Aandeel STEM - Vlaanderen

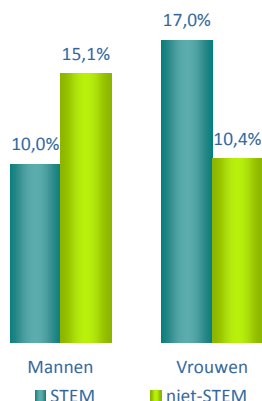

Het opleidingsaanbod in BSO3 & BSO4 bestaat uit 98 STEM-richtingen en 55 niet-STEM-richtingen. 1 op 3 schoolverlaters uit het BSO3 & BSO4 behaalde een studiegetuigschrift of diploma in een STEM-richting.

Aantal

Rest%

In BSO3 & BSO4 vinden we praktisch geen vrouwelijke schoolverlaters terug uit STEM-richtingen. Mannen volgen dan weer overwegend STEM-richtingen in dit niveau. Bij de niet-STEM-richtingen overtreft het aantal vrouwen sterk dat van de mannen.

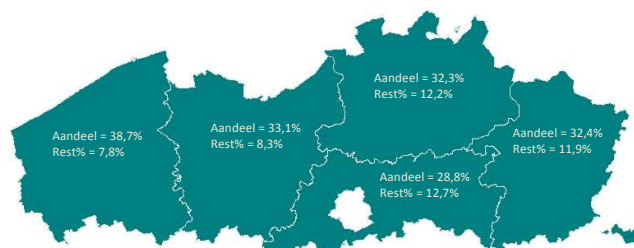
Wie als mannelijke schoolverlater een STEM-richting volgde heeft 1 kans op 10 om na 1 jaar werkzoekend te zijn. Voor vrouwen stijgt het rest% naar 17%.

Wie als man een niet-STEM-richting volgde ziet het rest% stijgen naar 15% of een verschil van 50% met de STEM-richtingen.

Vrouwelijke schoolverlaters uit niet-STEM-richtingen doen het dan weer quasi even goed als mannen uit een STEM-richting en een stuk beter dan vrouwen uit een STEM-richting.

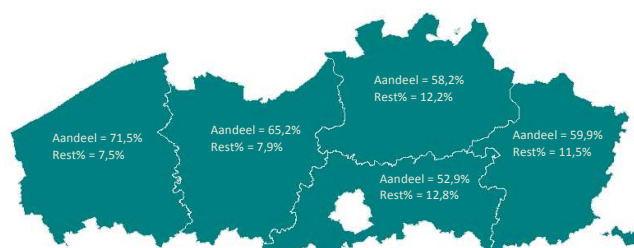
Conclusie: STEM in BSO3 & BSO4 niks voor vrouwen?

Aandeel en rest% STEM per provincie - Totaal

West-Vlaanderen telt het hoogste aandeel schoolverlaters uit STEM-richtingen en de aansluiting met de arbeidsmarkt verloopt vlot. Ook in Oost-Vlaanderen biedt STEM een goede opstap naar werk en bedraagt het aandeel STEM toch ook nog 1 op 3. In de andere provincies ligt het aandeel STEM iets lager en verloopt het vinden van een job toch wat moeizamer.

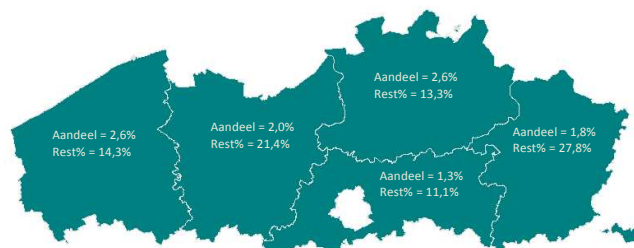
Aandeel en rest% STEM per provincie - Mannen

Meer dan 70% van de mannelijke schoolverlaters in West-Vlaanderen volgde een STEM-richting. Hun aansluiting met de arbeidsmarkt verloopt quasi probleemloos. Ook in Oost-Vlaanderen biedt STEM in dit niveau goede kansen op werk voor mannen.

In de andere Vlaamse provincies ligt het aandeel STEM onder 60% en de aansluiting met de arbeidsmarkt verloopt er wat stroever.

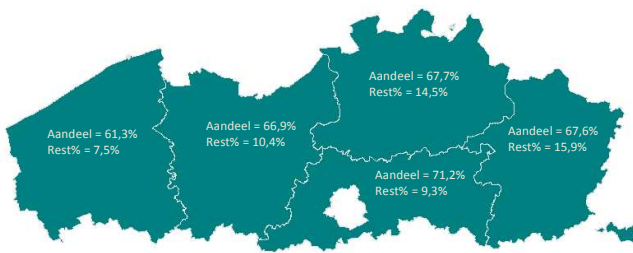
Aandeel en rest% STEM per provincie - Vrouwen

In geen enkele provincie ligt het aandeel van vrouwelijke schoolverlaters in STEM boven 3%. Vrouwen kiezen dus in BSO3 & BSO4 gewoon niet voor STEM-richtingen.

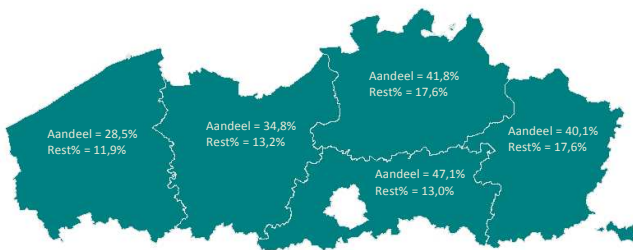
De vraag is of dit een onterechte keuze is. Gezien het rest% in Oost-Vlaanderen en Limburg, zijn we geneigd te denken van niet.

Aandeel en rest% niet-STEM per provincie - Totaal

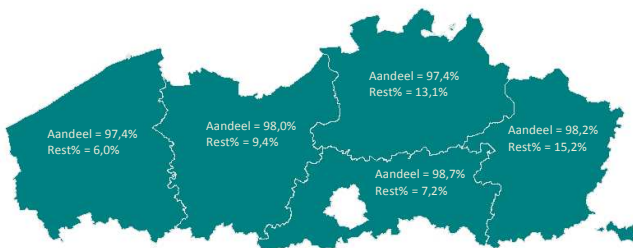
In West-Vlaanderen en Vlaams-Brabant ligt het rest% voor niet-STEM-opleidingen lager dan voor STEM. In Vlaams-Brabant is daarenboven het aandeel niet-STEM het hoogst. In de andere provincies komt 2 op 3 schoolverlaters uit een niet-STEM-opleiding en sluiten deze opleidingen minder goed aan met de vraag van de arbeidsmarkt.

Aandeel en rest% niet-STEM per provincie - Mannen

In alle provincies blijkt de aansluiting met de arbeidsmarkt moeizamer te verlopen voor de schoolverlaters die afstudeerden na het volgen van een niet-STEM-opleiding. Bijna de helft van de mannelijke schoolverlaters in Vlaams-Brabant volgde een niet-STEM-opleiding. In West-Vlaanderen is het aandeel niet-STEM het kleinst evenals het rest%. In de andere provincies loopt het verschil in rest% tussen STEM en niet-STEM hoog op.

Aandeel en rest% niet-STEM per provincie - Vrouwen

STEM-opleidingen zijn duidelijk niet aan vrouwen besteed in dit niveau. Dat blijkt niet direct een probleem te zijn in West-Vlaanderen, Vlaams-Brabant en Oost-Vlaanderen waar het rest% voor niet-STEM onder 10% ligt. In Antwerpen ligt het rest% voor niet-STEM op hetzelfde niveau als STEM. Het rest% voor niet-STEM is het hoogst in Limburg maar STEM-opleidingen doen het er nog veel minder goed.

In het BSO3 & BSO4 vinden we ongeveer even veel mannelijke als vrouwelijke schoolverlaters maar zij maken totaal andere keuzes. Het studieaanbod is sterk op mannen gericht en dus kiezen vrouwen voor een beperkt aantal richtingen. In de studiekeuze van de mannen zit veel meer variatie.

Vrouwen kiezen massaal voor de zorgopleidingen en dat is meestal een zeer goede keuze. Zowel 'Kinderzorg (7j)', 'Thuis- en bejaardenzorg (7j)' als 'Toegepaste verpleegkunde (BSO4-HBO5)' zijn perfect afgestemd op de vraag van de arbeidsmarkt. De opleidingen 'Verzorging', 'Organisatie - Assistentie (7j)' en 'Organisatiehulp' bieden ondanks de grote vraag in de zorgsector niet zo'n goede opstap naar werk.

De nijverheidsrichtingen in het BSO3 bieden stuk voor stuk mooie vooruitzichten op werk. Deze opleidingen worden bijna uitsluitend door mannen gevolgd. In het studiegebied 'Mechanica - Elektriciteit' bijvoorbeeld bedraagt het aandeel van de vrouwen amper 1%.

Een steeds weerkerende bekommernis is de blijvend grote uitstroom uit het studiegebied 'Handel'. Hoewel de meeste schoolverlaters nu na het 6de jaar 'Kantoor' nog een 7de jaar 'Kantooradministratie en gegevensbeheer' volgen, blijft de aansluiting met de arbeidsmarkt problematisch, niet in het minst door de concurrentie vanuit hogere niveaus. Vrouwen doen het wel merkbaar beter dan mannen maar opvallend is toch wel dat 'Kantooradministratie en gegevensbeheer' bij mannen het op één na hoogste aantal schoolverlaters telt terwijl er voor hen heel wat meer en betere keuzemogelijkheden zijn.

In het studiegebied 'Decoratieve technieken' zien we ook barslechte resultaten voor 'Publiciteit en illustratie (7j)'. De vraag dringt zich op of dit soort opleidingen in BSO3 thuishoren.

Ook de opleidingen in het studiegebied 'Grafische communicatie en media' zijn niet opgewassen tegen de concurrentie vanuit TSO3 en PBA.

In een aantal opleidingen uit het studiegebied 'Land- en tuinbouw' is er zeker nog groeimarge voor een aantal richtingen. 'Dierenzorg' en 'Gespecialiseerde dierenverzorging (7j)' horen daar niet bij.

Terwijl 'Haarzorg', een 6-jarige opleiding, het niet goed doet brengt 'Haarstijl (7j)' wel soelaas. Nog maar eens de bevestiging dat een 7de jaar in BSO3 het verschil maakt.

'Voeding' is ook een studiegebied waar voor BSO-ers nog groeimarge aanwezig is. Ook hier geeft een 7de jaar recht op een groter stuk van de taart.

Schoolverlaters uit het BSO3 & BSO4 hebben het moeilijker in Antwerpen en Limburg om aan de bak te komen dan in de rest van Vlaanderen.

Mannen vinden veel makkelijker werk met een STEM-opleiding terwijl voor vrouwen net het tegenovergestelde geldt.

TSO3

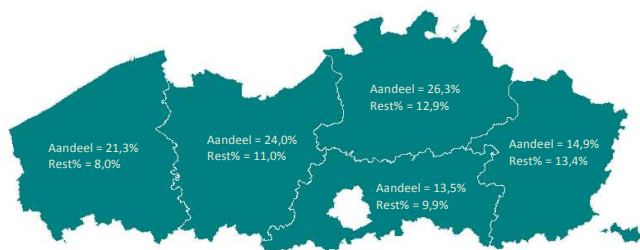
Aantal schoolverlaters	11.881
Aantal ingeschreven bij VDAB	9.983
Werkzoekend na 1 jaar	1.315
Restpercentage	11,1%
Zonder werkervaring	3,7%

In dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug met een diploma secundair onderwijs behaald na 6 jaar TSO of een diploma van secundair na secundair onderwijs (Se-n-Se).

Schoolverlaters die in het hoger onderwijs hun studies voortijdig hebben stopgezet maar voordien TSO3 of Se-n-Se hadden gevolgd, worden naar dit niveau teruggezet.

6 op 10 schoolverlaters uit het TSO3 zijn mannen.

Aandeel alle schoolverlaters per provincie				
West-Vlaanderen	Oost-Vlaanderen	Antwerpen	Vlaams-Brabant	Limburg
19,4%	23,2%	28,6%	14,8%	14,1%

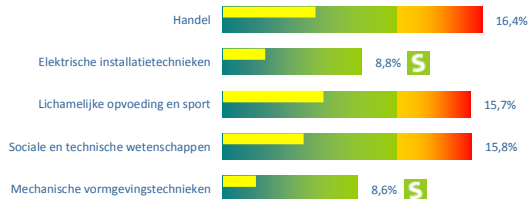
Bovenstaande kaart van de 5 Vlaamse provincies geeft aan in hoeverre het TSO3 onder- of oververtegenwoordigd is in een bepaalde provincie en welk aandeel schoolverlaters (rest%) uit dit niveau werkzoekend is 1 jaar na het verlaten van de school.

Het aandeel schoolverlaters uit het TSO3 ligt in iedere provincie ongeveer op het verwachte niveau. De aansluiting met de arbeidsmarkt verloopt zeer vlot in West-Vlaanderen. Ook in Vlaams-Brabant ligt het rest% onder het gemiddelde voor dit niveau.

In de provincie Antwerpen en nog meer in Limburg verloopt de aansluiting met de arbeidsmarkt minder vlot.

Grootste instroom op de arbeidsmarkt

Mannen

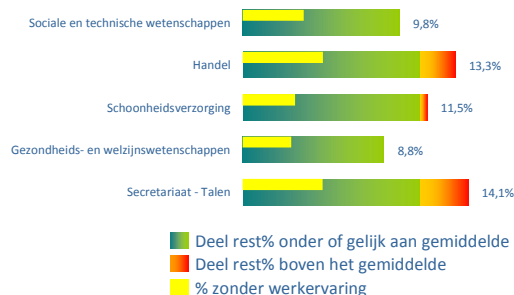
Het grootste aantal mannen in dit niveau biedt zich aan op de arbeidsmarkt vanuit de richting 'Handel' (681 sv). 1 op 6 is werkzoekend na 1 jaar, wat voor dit niveau ondermaats is.

'Elektrische installatietechnieken' (522 sv) doet het dan weer beter dan gemiddeld in TSO3.

'Lichamelijke opvoeding en sport' (503 sv) en 'Sociale en technische wetenschappen' (488 sv) mogen dan wel populaire richtingen zijn bij de mannen, de kansen om na 1 jaar werkzoekend te zijn liggen gevoelig boven het gemiddelde voor TSO3.

'Mechanische vormgevingstechnieken' (432 sv) is dan weer wel een aanrader voor mannen hun studie afmaken.

Vrouwen

De grootste instroom op de arbeidsmarkt voor vrouwen uit het TSO3 komt van de richting 'Sociale en technische wetenschappen' (1.001 sv). 1 op 10 is werkzoekend na 1 jaar.

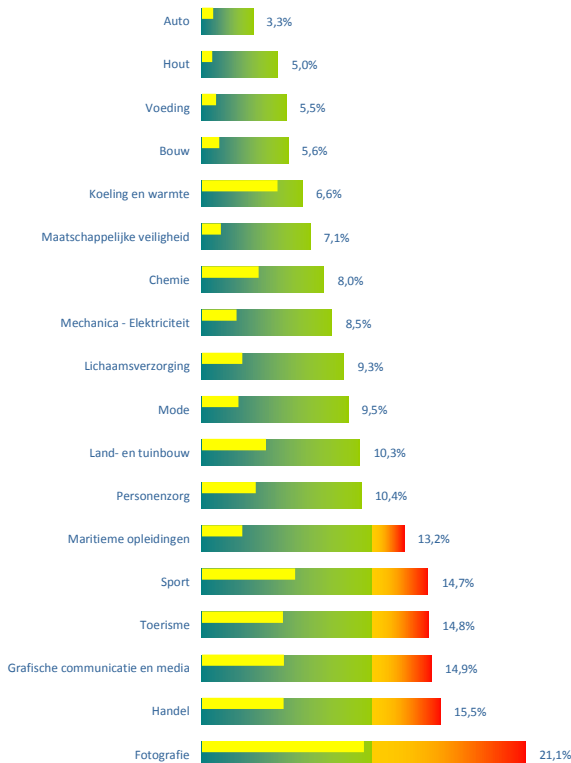
'Handel' (520 sv) is ook zeer populair maar doet het minder goed qua aansluiting met de arbeidsmarkt.

Ook 'Schoonheidsverzorging' (400 sv), een uitsluitend vrouwelijke aangelegenheid, doet het iets minder goed dan gemiddeld voor dit niveau.

'Gezondheids- en welzijnswetenschappen' (397 sv) doet het met een rest% van 8,8% dan weer beter dan gemiddeld.

'Secretariaat - Talen' (341 sv) kent het hoogste rest% van deze top 5 bij de vrouwen.

Studiegebieden

Het studieniveau TSO3 telt 18 studiegebieden met minstens 20 schoolverlaters. 12 studiegebieden bieden beter aansluiting met de arbeidsmarkt dan gemiddeld voor dit niveau.

Het studiegebied 'Auto' (269 sv) scoort het best maar ook in de studiegebieden 'Hout' (301 sv), 'Voeding' (218 sv) en 'Bouw' (177 sv) verloopt de aansluiting met de arbeidsmarkt vlot.

'Koeling en warmte' (61 sv), 'Maatschappelijke veiligheid' (325 sv), 'Chemie' (515 sv) en 'Mechanica - Elektriciteit' (2.077 sv) zijn studiegebieden die eveneens zeer goede kansen bieden op een job.

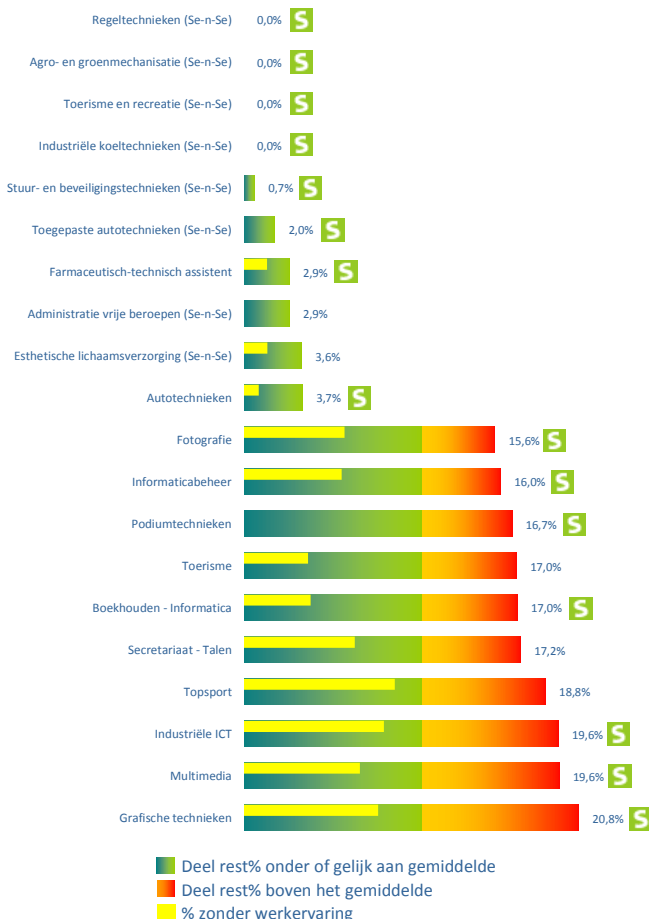
Het rest% in de studiegebieden 'Lichaamsverzorging' (571 sv), 'Mode' (84 sv), 'Land- en tuinbouw' (311 sv) en 'Personenzorg' (2.648 sv) ligt nog net onder het gemiddelde voor dit niveau. 1 jaar na het afstuderen is 1 op 10 van deze schoolverlaters werkzoekend.

'Maritieme opleidingen' (38 sv) is een klein studiegebied en het rest% bedraagt 13,2%.

In de studiegebieden 'Sport' (659 sv), 'Toerisme' (569 sv), 'Grafische communicatie en media' (281 sv) en 'Handel' (2.704 sv) is de kans om werkzoekend te zijn 1 jaar na het afstuderen ongeveer 1 op 7.

Wie 'Fotografie' (38 sv) studeerde is het slechtst af in dit niveau maar gelukkig zijn er niet zoveel schoolverlaters.

Studierichtingen

In 4 studierichtingen zijn na 1 jaar geen werkzoekende schoolverlaters meer te vinden. 'Regeltechnieken (Se-n-Se)' (39 sv), 'Agro- en groenmechanisatie (Se-n-Se)' (37 sv), 'Toerisme en recreatie (Se-n-Se)' (28 sv) en 'Industriële koeltechnieken (Se-n-Se)' (23 sv) presteren hiermee schitterend.

Ook 'Stuur- en beveiligingstechnieken (Se-n-Se)' (145 sv) is met een rest% van 0,7% een voltreffer.

In de richtingen 'Toegepaste autotechnieken (Se-n-Se)' (51 sv), 'Farmaceutisch-technisch assistent' (70 sv) en 'Administratie vrije beroepen (Se-n-Se)' (35 sv) ligt het rest% tussen 2 en 3%.

Wie op de arbeidsmarkt komt met een diploma 'Esthetische lichaamsverzorging (Se-n-Se)' (138 sv) of 'Autotechnieken' (218 sv) geeft minder dan 4% kans om na 1 jaar werkzoekend te zijn.

Minder goed vergaat het schoolverlaters uit de richtingen 'Fotografie' (32 sv), 'Informatiebeheer' (313 sv), 'Podiumtechnieken' (30 sv), 'Toerisme' (277 sv), 'Boekhouden - Informatica' (435 sv) en 'Secretariaat - Talen' (552 sv). De kans om na 1 jaar werkzoekend te zijn loopt voor deze schoolverlaters reeds op tot circa 1 op 6.

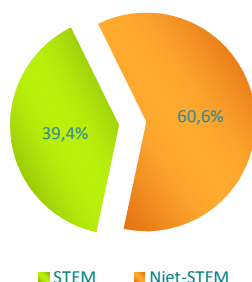
'Topsport' (32 sv), 'Industriële ICT' (46 sv), 'Multimedia' (153 sv) en 'Grafische technieken' (24 sv) blijken de slechtste keuzes te zijn in TSO3.

Science, Technology, Engineering & Mathematics

Actieplan van de Vlaamse regering om de uitstroom uit technisch-wetenschappelijke richtingen te bevorderen.

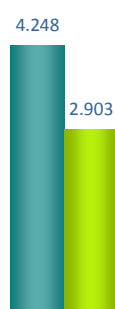
Aandeel STEM - Vlaanderen

In het TSO vinden we 68 STEM-richtingen tegenover 45 niet-STEM.

4 op 10 schoolverlaters uit het TSO3 of Se-n-Se behaalden een diploma in een STEM-richting.

Aantal

Mannen

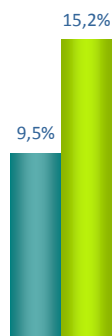
STEM

Vrouwen

niet-STEM

Rest%

Mannen

STEM

Vrouwen

niet-STEM

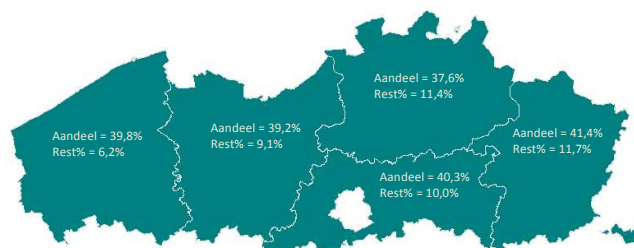
In TSO3 vinden wij 10 maal meer mannelijke afgestudeerden uit een STEM-richting dan vrouwen. Bij de schoolverlaters uit de niet-STEM-richtingen in dit niveau zijn de vrouwen dan weer in de meerderheid.

Wie als mannelijke schoolverlater een STEM-richting volgde heeft bijna 1 kans op 10 om na 1 jaar werkzoekend te zijn. Vrouwen die een STEM-richting volgden moeten hier maar net voor onder doen, hun rest% bedraagt 10,9%.

Wie als man een niet-STEM-richting volgde ziet zijn rest% stijgen naar ruim 15% of een verschil van meer dan 50% met de STEM-richtingen.

Vrouwelijke schoolverlaters uit niet-STEM-richtingen doen het dan weer quasi even goed als mannen uit een STEM-richting en zelfs iets beter dan vrouwen die een STEM-richting volgden.

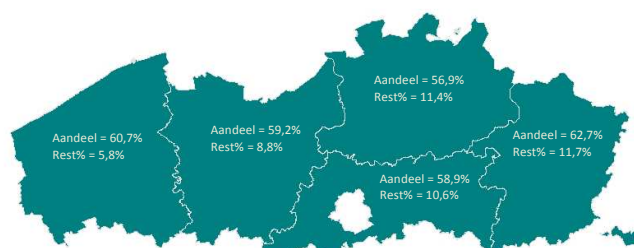
Aandeel en rest% STEM per provincie - Totaal

Limburg telt het hoogste aandeel schoolverlaters uit STEM-richtingen in TSO3 maar de verschillen met de andere provincies zijn gering.

De aansluiting met de arbeidsmarkt verloopt schitterend in West-Vlaanderen. In de andere provincies gaat het iets moeizamer.

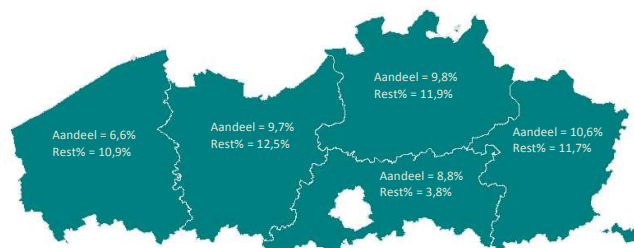
Aandeel en rest% STEM per provincie - Mannen

Het aandeel STEM bij de mannelijke schoolverlaters in dit niveau ligt in alle provincies rond 60%. In West-Vlaanderen verloopt de aansluiting met de arbeidsmarkt uitstekend.

In Oost-Vlaanderen blijft het rest% ook nog ruim onder 10%. In Limburg is het rest% het hoogst voor mannen uit STEM-richtingen.

Aandeel en rest% STEM per provincie - Vrouwen

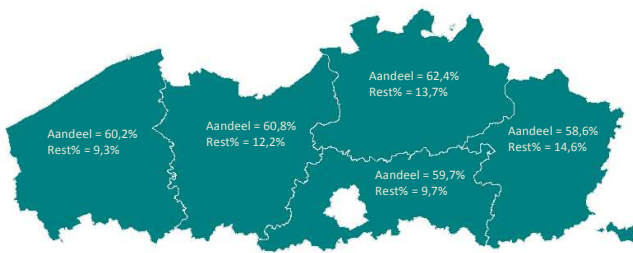
West-Vlaanderen kent het laagste aandeel vrouwen in STEM-richtingen in dit niveau. Het rest% bedraagt iets meer dan 10%.

In Vlaams-Brabant studeren 8,8% vrouwelijke schoolverlaters af in een STEM-richting en vinden daarmee probleemloos werk.

In de andere provincies ligt het aandeel STEM rond 10% en het rest% schommelt er rond 12%.

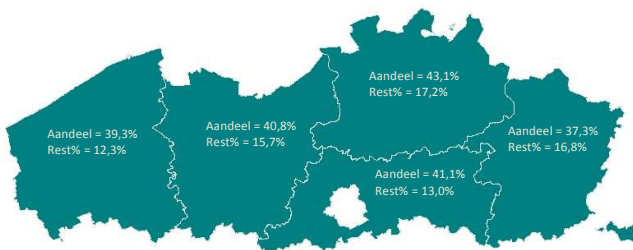

Aandeel en rest% niet-STEM per provincie - Totaal

Het aandeel schoolverlaters uit niet-STEM-richtingen ligt voor TSO3 in alle provincies rond 60%. De aansluiting met de arbeidsmarkt verloopt vrij vlot in West-Vlaanderen en Vlaams-Brabant. In Oost-Vlaanderen, Antwerpen en Limburg is het vinden van werk moeilijker.

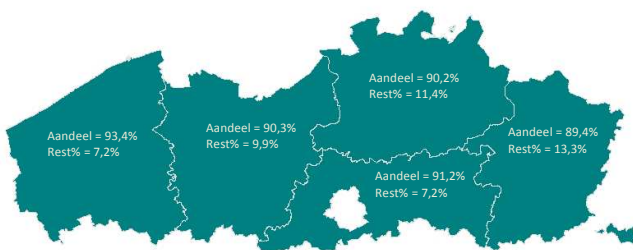
Aandeel en rest% niet-STEM per provincie - Mannen

In alle provincies schommelt het aandeel van mannelijke schoolverlaters uit een niet-STEM-richting rond 40%. In vergelijking met mannen die afstudeerden na het volgen van een STEM-richting verloopt de aansluiting met de arbeidsmarkt veel minder vlot.

Voor mannen heeft het volgen van een STEM-richting in TSO3 een duidelijk voordeel voor het vinden van een job.

Aandeel en rest% niet-STEM per provincie - Vrouwen

Vrouwen volgen in grote meerderheid niet-STEM-opleidingen in TSO3.

In Antwerpen is het verschil in rest% tussen STEM en niet-STEM bij vrouwen te verwaarlozen.

In Vlaams-Brabant en Limburg wint STEM het van niet-STEM terwijl in Oost- en West-Vlaanderen de vrouwen uit niet-STEM-opleidingen het dan weer beter doen.

Meer nog dan in BSO3 & BSO4 is het aanbod van TSO3 gericht op mannen. Vrouwen kiezen voornamelijk voor opleidingen uit de studiegebieden 'Personenzorg', 'Handel', 'Lichaamsverzorging', 'Toerisme' en 'Chemie'. De top 5 van populairste richtingen bij vrouwen in TSO3 bevat geen enkele STEM-richting.

Net als in BSO3 bezorgt het volgen van een 7de jaar, hier Se-n-Se genoemd, de schoolverlater een duidelijk voordeel bij het zoeken naar werk.

Het studiegebied 'Chemie' haalt goede resultaten voor zowel mannen als vrouwen. Enkel 'Techniek - Wetenschappen', dat gericht is op verder studeren, valt hier wat uit de toon.

Een oud zeer is ook het aanbod van 'Fotografie' in TSO3. Waarom dit niet integreren in het kunstonderwijs?

Net als in BSO3 kampt 'Grafische communicatie en media' ook in TSO3 met een gebrek aan slagkracht. Een (negatieve) uitschieter met veel schoolverlaters is de richting 'Multimedia'.

Het studiegebied 'Handel' doet het globaal niet goed, zeker niet bij de mannen. Ook hier steken de resultaten van de Se-n-Se opleidingen schril af tegen deze van de 6-jarige richtingen. Voor de richtingen 'Boekhouden - Informatica', 'Handel', 'Informaticabeheer' en 'Secretariaat - Talen' wordt best eens nagegaan in hoeverre de aangeleerde competenties overeenstemmen met deze die op de arbeidsmarkt gevraagd worden.

Het studiegebied 'Mechanica - Elektriciteit' presteert globaal gezien goed maar wat is er aan de hand met de richting 'Industriële ICT'? Ook de 144 leerlingen die stoppen na de richting 'Industriële wetenschappen' laten heel wat kansen liggen.

In het studiegebied 'Personenzorg' zou het een goede zaak zijn als de opleiding 'Sociale en technische wetenschappen' beter afgestemd wordt op de vraag van de arbeidsmarkt die in deze sector toch wel bijzonder groot is.

Waarom deze opleiding niet meer richten op hulp aan huis voor zieken, bejaarden of personen met een handicap in nauwe samenwerking met organisaties die in deze sector actief zijn?

In het studiegebied 'Toerisme' hebben de opleidingen 'Onthaal en public relations' en 'Toerisme' duidelijk te lijden van concurrentie uit hogere niveaus. De vooruitzichten zijn niet echt schitterend.

De opleidingen uit het studiegebied 'Voeding' zijn een zeer goede optie voor wie snel naar de arbeidsmarkt wil. Het aanbod aan opleidingen is vrij gevarieerd en naar jobkansen toe blijft niemand op zijn honger.

STEM-opleidingen bieden een duidelijk voordeel voor mannen terwijl vrouwen het in niet-STEM-richtingen, waar ze massaal voor kiezen, dan weer iets beter doen.

Schoolverlaters uit het TSO3 vinden het makkelijkst een job in West-Vlaanderen.

KSO3

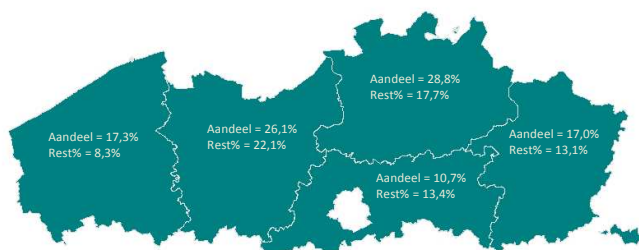
Aantal schoolverlaters	763
Aantal ingeschreven bij VDAB	605
Werkzoekend na 1 jaar	122
Restpercentage	16,0%
Zonder werkervaring	5,4%

In dit niveau vinden wij de schoolverlaters die een diploma secundair onderwijs behaalden na een 6de of 7de jaar KSO of Se-n-Se.

Studenten die in het hoger onderwijs hun studies voortijdig hebben stopgezet maar voordien KSO3 hadden beëindigd, worden eveneens in rekening gebracht.

62% van de schoolverlaters uit het KSO3 zijn vrouwen.

Aandeel alle schoolverlaters per provincie				
West-Vlaanderen	Oost-Vlaanderen	Antwerpen	Vlaams-Brabant	Limburg
19,4%	23,2%	28,6%	14,8%	14,1%

Bovenstaande kaart van de 5 Vlaamse provincies geeft aan in hoeverre het KSO3 onder- of oververtegenwoordigd is in een bepaalde provincie en welk aandeel schoolverlaters (rest%) uit dit niveau werkzoekend is 1 jaar na het verlaten van de school.

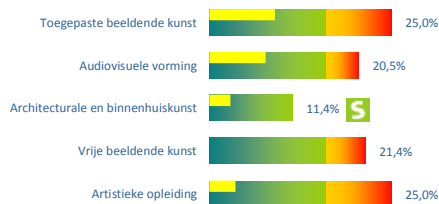
Het KSO3 is in verhouding oververtegenwoordigd in Oost-Vlaanderen en Limburg. In tegenstelling tot Oost-Vlaanderen waar het rest% het gemiddelde sterk overtreft, heeft de oververtegenwoordiging in Limburg geen negatieve gevolgen voor het rest%.

In Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen is het niveau iets ondervertegenwoordigd maar het vinden van een job lukt duidelijk beter in West-Vlaanderen dan in Vlaams-Brabant.

Hou er bij de interpretatie van deze gegevens toch best rekening mee dat het aantal schoolverlaters uit het KSO3 eerder aan de lage kant is.

Grootste instroom op de arbeidsmarkt

Mannen

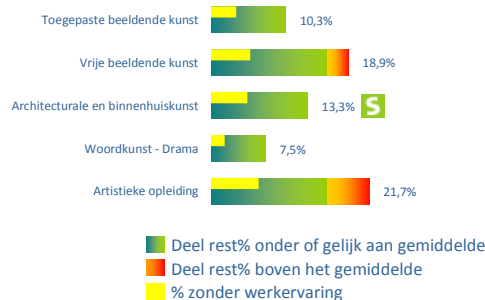
Vanuit het KSO3 noteren wij de grootste instroom van mannelijke schoolverlaters naar de arbeidsmarkt uit de richting 'Toegepaste beeldende kunst' (56 sv). 1 op 4 van deze schoolverlaters is na 1 jaar werkzoekend.

'Audiovisuele vorming' (39 sv) doet het met een rest% van 20,5% een stuk beter, maar wel slechter dan gemiddeld voor dit niveau.

'Architecturale en binnenhuiskunst' (35 sv) is de enige richting die (fors) beter doet dan gemiddeld.

'Vrije beeldende kunst' (28 sv) en 'Artistieke opleiding' (28 sv) sluiten de rij van deze top 5 maar bevatten erg weinig schoolverlaters.

Vrouwen

Net als bij de mannen komt ook bij de vrouwen de grootste instroom uit de richting 'Toegepaste beeldende kunst' (87 sv) maar de vrouwen vinden veel vlotter aansluiting met de arbeidsmarkt.

'Vrije beeldende kunst' (74 sv) is bij vrouwen ook populair maar scoort slechter dan gemiddeld voor dit niveau.

'Architecturale en binnenhuiskunst' (60 sv) presteert beter dan gemiddeld maar 'Woordkunst - Drama' (53sv) is pas echt succesvol.

Wie als vrouw een opleiding 'Artistieke opleiding' (46 sv) volgde, heeft meer dan 20% kans om na 1 jaar werkzoekend te zijn.

Studiegebieden

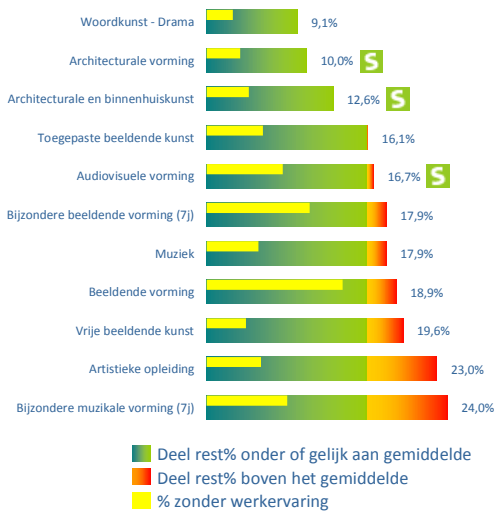
Het KSO3 telt slechts 2 studiegebieden met minstens 20 schoolverlaters.

In het studiegebied 'Podiumkunsten' (158 sv) is 1 op 8 schoolverlaters werkzoekend 1 jaar na het verlaten van de school.

In het studiegebied 'Beeldende kunsten' (596 sv) loopt het risico om na 1 jaar werkzoekend te zijn reeds op tot 1 op 6.

Ruim 5% van de schoolverlaters uit de beide studiegebieden hebben ook nog geen werkervaring opgedaan na 1 jaar.

Studierichtingen

Slechts een beperkt aantal richtingen telt meer dan 20 schoolverlaters.

'Woordkunst - Drama' (77 sv), 'Architecturale vorming' (30 sv) en 'Architecturale en binnenhuiskunst' (95 sv) zijn de richtingen die beter presteren dan gemiddeld voor KSO3. Zij bieden dan ook een goede opstap naar de arbeidsmarkt.

In de richtingen 'Toegepaste beeldende kunst' (143 sv) en 'Audiovisuele vorming' (66 sv) is 1 op 6 schoolverlaters werkzoekend 1 jaar na het afstuderen.

In de richtingen 'Bijzondere beeldende vorming (7j)' (39 sv), 'Muziek' (39 sv), 'Beeldende vorming' (37 sv) en 'Vrije beeldende kunst' (102 sv) stijgt het rest% tot in de buurt van 20%.

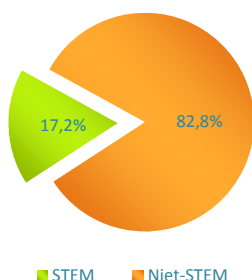
De richtingen 'Artistieke opleiding' (74 sv) en 'Bijzondere muzikale vorming (7j)' (25 sv) presteren het zwakst. Bijna 1 op 4 schoolverlaters uit deze richtingen is werkzoekend na 1 jaar.

Science, Technology, Engineering & Mathematics

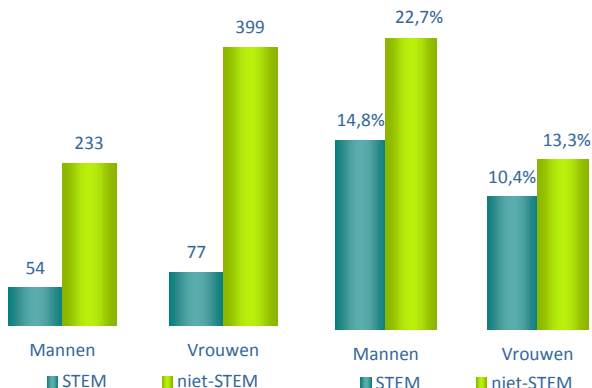
Actieplan van de Vlaamse regering om de uitstroom uit technisch-wetenschappelijke richtingen te bevorderen.

Aandeel STEM - Vlaanderen

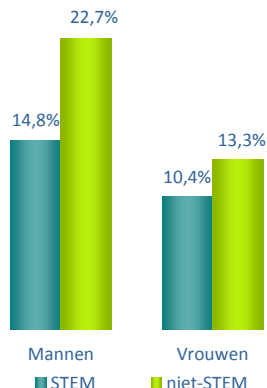

Het KSO3 telt 4 STEM-richtingen tegenover 14 niet-STEM. Meer dan 80% van de schoolverlaters uit het KSO3 behaalden een diploma in een niet-STEM-richting. Het aanbod in KSO3 is dan ook overwegend niet-STEM.

Aantal

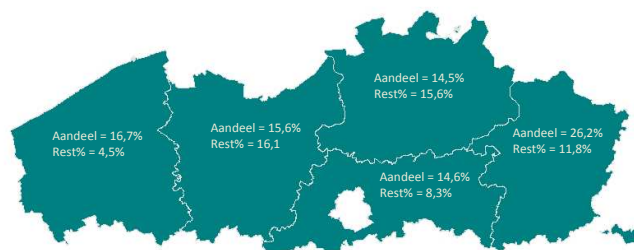
Rest%

Uit het beperkte studieaanbod van STEM-richtingen in KSO3 komen iets meer vrouwen op de arbeidsmarkt dan mannen. In de niet-STEM-richtingen is het overwicht van de vrouwen nog een stuk duidelijker.

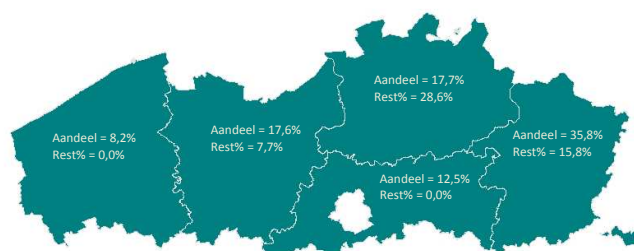
Zowel in STEM als in niet-STEM vinden vrouwen beter aansluiting met de arbeidsmarkt dan mannen. Het volgen van een STEM-opleiding in KSO3 levert zowel voor vrouwen als voor mannen voordeel op in vergelijking met een niet-STEM-opleiding.

Aandeel en rest% STEM per provincie - Totaal

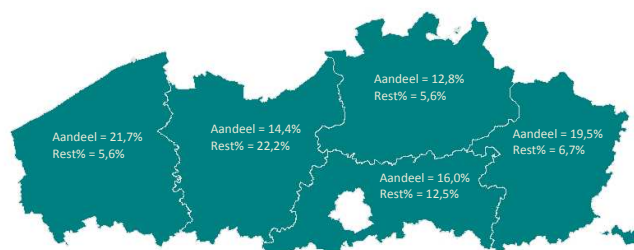
Limburg telt het hoogste aandeel schoolverlaters uit STEM-richtingen in KSO3. In de andere provincies ligt dit aandeel gevoelig lager. Omwille van het klein aantal schoolverlaters kunnen geen betrouwbare conclusies getrokken worden uit het rest% per provincie.

Aandeel en rest% STEM per provincie - Mannen

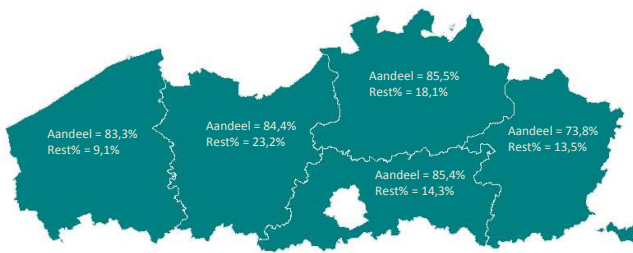
Er zijn nogal wat verschillen in aandeel en rest% tussen de provincies maar het gaat over zeer kleine aantallen. Betrouwbare conclusies zijn niet mogelijk.

Aandeel en rest% STEM per provincie - Vrouwen

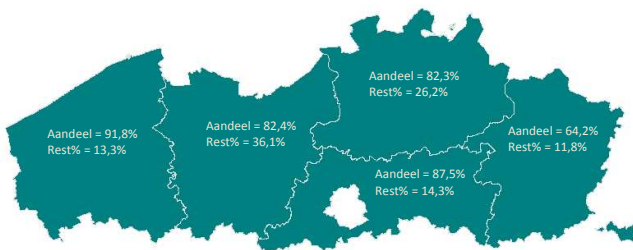
Bij de vrouwen ligt het aandeel in STEM-richtingen wat dichterbij elkaar dan bij de mannen. Voor wat het rest% betreft geldt dezelfde conclusie, de aantallen zijn te klein om er iets zinnigs over te zeggen.

Aandeel en rest% niet-STEM per provincie - Totaal

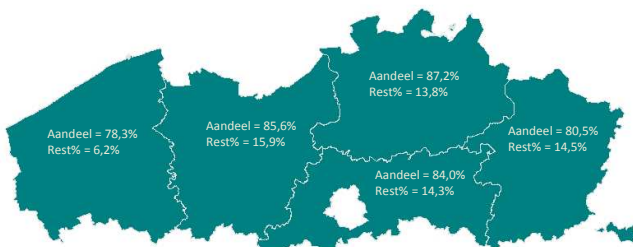
In alle provincies behalve Limburg ligt het aandeel niet-STEM rond 85%. In Limburg studeert 3 op 4 schoolverlaters af met een niet-STEM-opleiding. Het rest% varieert sterk. Iets minder dan 10% is na 1 jaar werkzoekend in West-Vlaanderen. In Limburg en Vlaams-Brabant ligt het rest% rond 14%. In Antwerpen bereikt het rest% 18,1% om in Oost-Vlaanderen op 23,2% uit te komen.

Aandeel en rest% niet-STEM per provincie - Mannen

2 op 3 mannelijke schoolverlaters in Limburg verlaten de school na het volgen van een niet-STEM-opleiding. Het rest% ligt laag maar het aantal schoolverlaters is beperkt. In Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen is het rest% zeer behoorlijk te noemen voor dit niveau maar ook hier gaat het over relatief lage aantallen. Antwerpen en vooral Oost-Vlaanderen krijgen een slecht rapport voor wat betreft de doorstroming naar de arbeidsmarkt van mannen uit het KSO3.

Aandeel en rest% niet-STEM per provincie - Vrouwen

De provincies ontlopen elkaar niet zoveel voor wat betreft het aandeel vrouwen in niet-STEM-opleidingen in KSO3. In West-Vlaanderen is amper 6,2% van de vrouwen werkzoekend na 1 jaar. In de andere provincies bedraagt het rest% 14 à 15%.

Het kunstsecundair onderwijs van de 3de graad levert een vrij bescheiden aantal schoolverlaters af op de arbeidsmarkt. Wie de school verliet na een opleiding in dit niveau heeft 1 kans op 6 om na 1 jaar werkzoekend te zijn. Schoolverlaters uit het KSO3 lopen zo het grootste risico in het secundair onderwijs.

Er zijn echter grote verschillen in rest% tussen mannen en vrouwen. Vrouwelijke schoolverlaters zijn talrijker in dit niveau en zij stromen ook veel makkelijker door dan mannen.

'Architecturale en binnenhuiskunst' en 'Architecturale vorming' bieden nog vrij goede mogelijkheden op de arbeidsmarkt. De overgrote meerderheid van de schoolverlaters in het KSO3 studeerde echter 'Toegepaste beeldende kunst', goed voor vrouwen maar weinig kansen voor mannen. 'Vrije beeldende kunst' biedt zowel voor zowel mannen als vrouwen minder kansen op de arbeidsmarkt.

Ook 'Beeldende vorming' en 'Bijzondere beeldende vorming (7j)' vormen niet direct een goede opstap naar de arbeidsmarkt.

In 'Dans', met maar 17 schoolverlaters waarvan 15 vrouwen, is niemand werkzoekend na 1 jaar. Voor vrouwen die 'Woordkunst - Drama' volgden is er ook nog een toekomst weggelegd. Mannen blijven hier wat achter.

Schoolverlaters uit Oost-Vlaanderen vinden het moeilijkst aansluiting met de arbeidsmarkt.

PBA

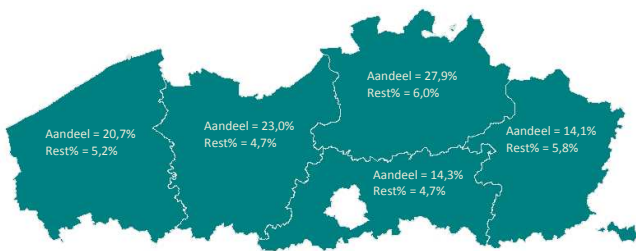
Aantal schoolverlaters	15.394
Aantal ingeschreven bij VDAB	13.097
Werkzoekend na 1 jaar	819
Restpercentage	5,3%
Zonder werkervaring	1,1%

In dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug na het behalen van een diploma van professionele bachelor. Wie een BanaBa behaalde wordt teruggezet naar het behaalde bachelordiploma.

Ook studenten die studies in het hoger onderwijs hebben stopgezet, maar voordien een diploma professionele bachelor behaalden worden in aanmerking genomen.

Vrouwen (63%) zijn duidelijk in de meerderheid bij de schoolverlaters in dit studieniveau. Van alle schoolverlaters zijn professionele bachelors ook het minst werkzoekend (5,3%) 1 jaar na het afstuderen.

Aandeel alle schoolverlaters per provincie				
West-Vlaanderen	Oost-Vlaanderen	Antwerpen	Vlaams-Brabant	Limburg
19,4%	23,2%	28,6%	14,8%	14,1%

Bovenstaande kaart van de 5 Vlaamse provincies geeft aan in hoeverre de professionele bachelors onder- of oververtegenwoordigd zijn in een bepaalde provincie en welk aandeel schoolverlaters (rest%) uit dit niveau werkzoekend is 1 jaar na het verlaten van de school.

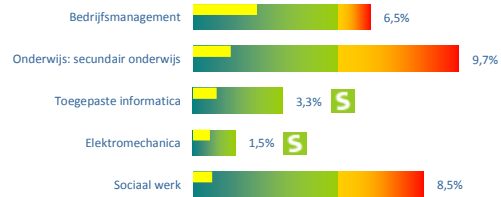
Het aandeel professionele bachelors komt quasi in iedere provincie overeen met het aandeel van alle schoolverlaters.

Ook de doorstroming naar de arbeidsmarkt levert niet zoveel verschillen op. In Antwerpen en Limburg verloopt de aansluiting iets moeizamer, terwijl Vlaams-Brabant en Oost-Vlaanderen uitstekend scoren.

In West-Vlaanderen komt het rest% overeen met het gemiddelde voor Vlaanderen.

Grootste instroom op de arbeidsmarkt

Mannen

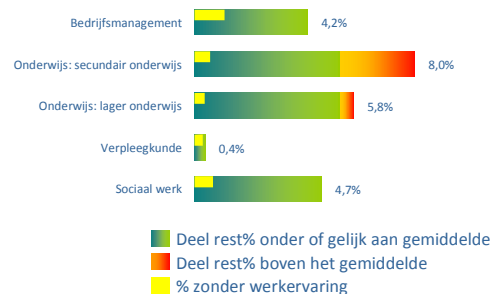
De grootste instroom op de arbeidsmarkt bij de mannen komt uit de opleiding 'Bedrijfsmanagement' (1.155 sv). Met een rest% van 6,5% doet deze opleiding het iets minder goed dan gemiddeld voor de PBA.

De opleiding 'Onderwijs: secundair onderwijs' (719 sv) doet het nog minder goed en flirt met een rest% van 10%.

'Toegepaste informatica' (579 sv) en nog meer 'Elektromechanica' (323 sv) zijn echte voltreffers bij de mannelijke professionele bachelors.

'Sociaal werk' (284 sv) is blijkbaar ook populair bij de mannen maar presteert onder het gemiddelde voor dit niveau.

Vrouwen

Net als bij de mannen telt ook bij de vrouwen de opleiding 'Bedrijfsmanagement' (1.084 sv) het hoogste aantal schoolverlaters. Vrouwen vinden echter merkkelijk beter aansluiting met de arbeidsmarkt.

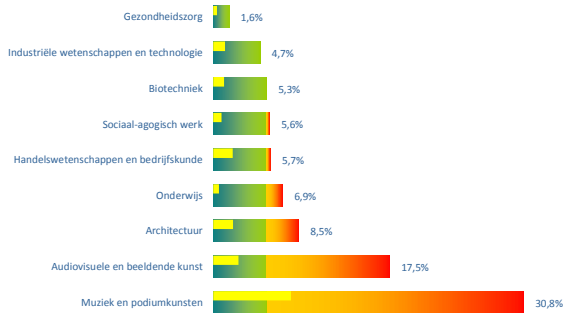
Ook 'Onderwijs: secundair onderwijs' (1.032 sv) is een favoriete opleiding voor vrouwen maar het rest% ligt gevoelig boven het gemiddelde voor dit niveau.

'Onderwijs: lager onderwijs' (1.031 sv) doet het dan weer een stuk beter en zit qua rest% maar net boven het niveaugemiddelde.

'Verpleegkunde' (968 sv) is zoals verwacht buiten categorie bij de meest gevolgde bacheloropleidingen voor vrouwen.

'Sociaal werk' (880 sv) heeft ook nogal wat aantrekkingskracht op vrouwen en blijft met een rest% van 4,7% mooi onder het reeds laag gemiddelde voor dit niveau.

Studiegebieden

Er zijn 9 studiegebieden in het niveau professionele bachelor die minstens 20 schoolverlaters tellen. 3 studiegebieden halen een rest% beneden het gemiddelde voor dit niveau.

Absolute top is het studiegebied 'Gezondheidszorg' (2.441 sv) dat met een rest% van 1,6% rondt schitterende kansen biedt op de arbeidsmarkt.

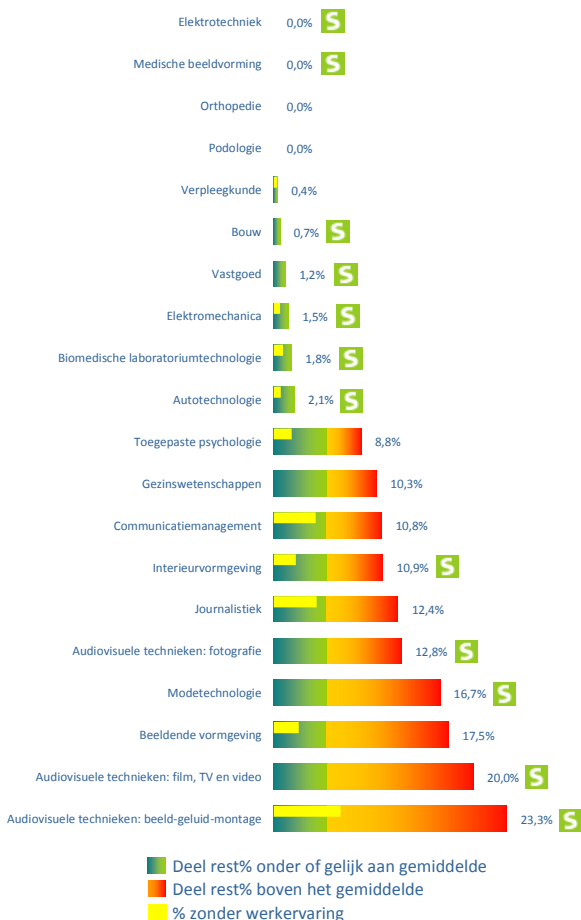
De studiegebieden 'Industriële wetenschappen en technologie' (1.861 sv) en 'Biotechniek' (376 sv) bieden ook betere kansen op een job dan gemiddeld voor dit niveau.

Het rest% in de studiegebieden 'Sociaal-agogisch werk' (2.047 sv) en 'Handelswetenschappen en bedrijfskunde' (4.551 sv) ligt maar net boven het (zeer lage) gemiddelde voor dit niveau.

'Onderwijs' (3.736 sv) en 'Architectuur' (305 sv) doen het wat minder goed dan gemiddeld.

'Audiovisuele kunst' (40 sv) en 'Muziek en podiumkunsten' (26 sv) doen het dan weer helemaal niet goed maar het gaat hier over zeer kleine aantallen wat verregaande conclusies verhindert.

Opleidingen

Wie na 1 jaar nog op zoek is naar schoolverlaters uit de opleidingen 'Elektrotechniek' (64 sv), 'Medische beeldvorming' (26 sv), 'Orthopedie' (26 sv) of 'Podologie' (21 sv) ziet zijn zoektocht niet met succes beloofd. In deze topopleidingen is niemand nog werkzoekend.

Ook in de opleidingen 'Verpleegkunde' (1.149 sv) en 'Bouw' (150 sv) is na 1 jaar amper nog een werkzoekende schoolverlater te vinden.

Nog tal van andere opleidingen in dit niveau zoals 'Vastgoed' (162 sv), 'Elektromechanica' (326 sv), 'Biomedische laboratoriumtechnologie' (217 sv) en 'Autotechnologie' (140 sv) bieden een uiterst vlotte overgang van school naar werk.

Uiteraard zijn er ook in dit niveau opleidingen die minder goed aansluiten bij de vraag van de arbeidsmarkt.

'Toegepaste psychologie' (227 sv) haalt een rest% van 8,8% en in de opleidingen 'Gezinswetenschappen' (29 sv), 'Communicatiemanagement' (406 sv) of 'Interieurvormgeving' (183 sv) bedraagt de kans om werkzoekend te zijn na 1 jaar 1 op 10.

Dit risico loopt verder op naar 1 op 8 voor wie de opleiding 'Journalistiek' (233 sv) of 'Audiovisuele technieken: fotografie' (39 sv) volgde.

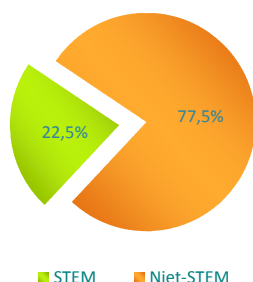
'Modetechnologie' (24 sv) en 'Beeldende vormgeving' (40 sv) kunnen in dit niveau ook moeilijk aanraders genoemd worden, terwijl 'Audiovisuele technieken: film, TV en video' (35 sv) en 'Audiovisuele technieken: beeld - geluid - montage' (30 sv) voor dit niveau atypisch hoge restpercentages halen.

Science, Technology, Engineering & Mathematics

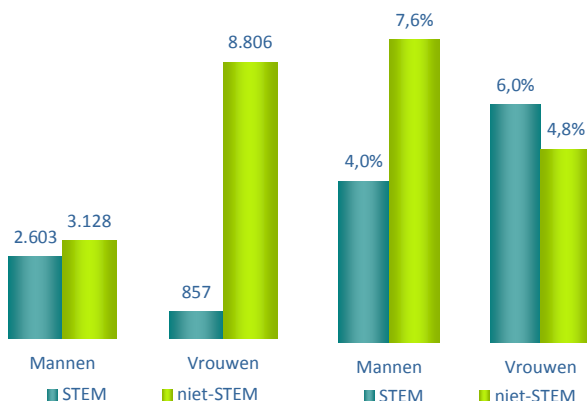
Actieplan van de Vlaamse regering om de uitstroom uit technisch-wetenschappelijke richtingen te bevorderen.

Aandeel STEM - Vlaanderen

In het niveau professionele bachelor tellen wij 28 STEM-opleidingen tegenover 29 niet-STEM. Iets meer dan 20% van de afgestudeerde professionele bachelors behaalde een diploma in een STEM-richting.

Aantal

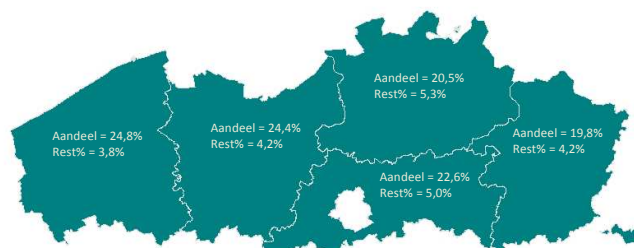

Het aantal mannen dat afstudeert in een STEM-richting ligt ongeveer 3 maal hoger dan het aantal vrouwen. In de niet-STEM-richtingen ligt het aantal mannelijke schoolverlaters nauwelijks hoger dan in STEM. Het aantal vrouwelijke schoolverlaters in niet-STEM explodeert.

Mannelijke professionele bachelors uit STEM-opleidingen vinden vlot hun weg naar de arbeidsmarkt. In de niet-STEM-opleidingen bedraagt het rest% bijna het dubbele. Vrouwen doen het in STEM-opleidingen wat minder goed dan mannen maar maken dat ruimschoots goed in de niet-STEM-opleidingen waar zij de mannen het nakijken geven.

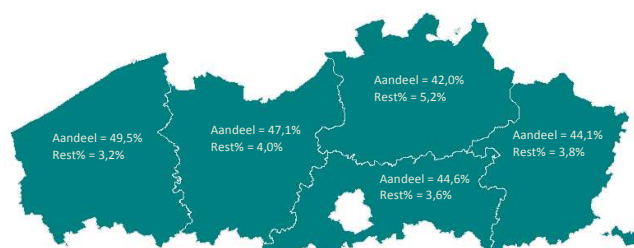
Rest%

Aandeel en rest% STEM per provincie - Totaal

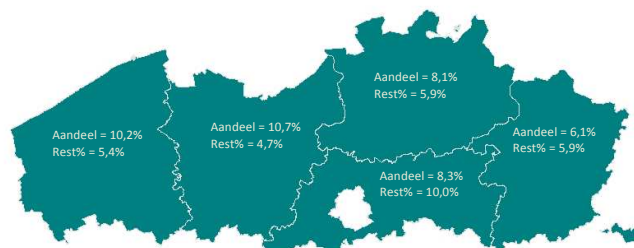
West-Vlaanderen telt het hoogste aandeel STEM-opleidingen, de aansluiting met de arbeidsmarkt verloopt schitterend. Bijna even goed vergaat het Limburg en Oost-Vlaanderen waar het rest% nauwelijks hoger is. In Vlaams-Brabant en Antwerpen ligt het rest% iets hoger maar ook daar verloopt de zoektocht naar een job voor deze schoolverlaters quasi probleemloos.

Aandeel en rest% STEM per provincie - Mannen

De helft van de schoolverlaters uit West-Vlaanderen volgde een STEM-bacheloropleiding. De aansluiting met de arbeidsmarkt verloopt perfect. Ook in Vlaams-Brabant en Limburg verloopt de aansluiting voor mannelijke schoolverlaters uit een STEM-opleiding probleemloos. In Oost-Vlaanderen ligt het aandeel STEM nauwelijks onder de helft en het rest% bedraagt slechts 4%. Antwerpen heeft het laagste aandeel mannelijke schoolverlaters uit een STEM-opleiding terwijl de aansluiting met de arbeidsmarkt iets moeilijker verloopt.

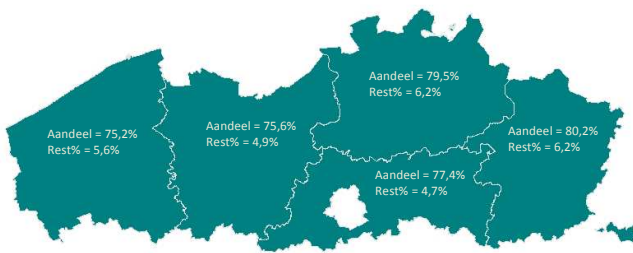
Aandeel en rest% STEM per provincie - Vrouwen

Slechts in Oost- en West-Vlaanderen overschrijdt het aandeel vrouwen in STEM-opleidingen 10%. In Limburg is het aandeel STEM bij de vrouwen in bacheloropleidingen het kleinst. Uitgezonderd in Vlaams-Brabant waar 1 op 10 vrouwen na 1 jaar werkzoekend is, schommelt het rest% in de andere provincies rond 5% in Oost- en West-Vlaanderen tot ongeveer 6% in Antwerpen en Limburg.

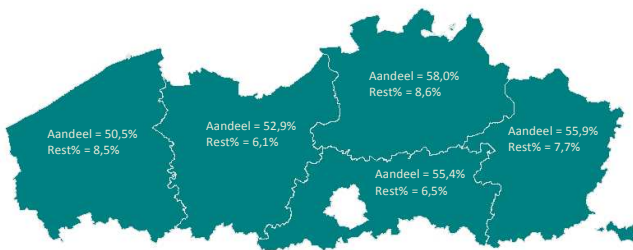

Aandeel en rest% niet-STEM per provincie - Totaal

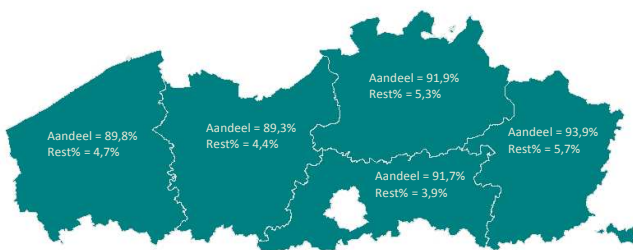
Het aandeel niet-STEM-opleidingen bedraagt in geen enkele provincie minder dan 75% met een uitschieter van 80% in Limburg. Vlaams-Brabant en Oost-Vlaanderen bieden de beste aansluiting met de arbeidsmarkt, maar ook in de andere provincies verloopt de zoektocht naar een job zonder al te veel problemen.

Aandeel en rest% niet-STEM per provincie - Mannen

In alle provincies haalde ruim de helft van de mannelijke schoolverlaters in de PBA een diploma uit een niet-STEM-opleiding. Vlaams-Brabant en Oost-Vlaanderen bieden de beste aansluiting met de arbeidsmarkt voor deze schoolverlaters. In Limburg gaat het iets moeizamer terwijl in West-Vlaanderen en Antwerpen de zoektocht naar werk relatief het moeilijkst verloopt voor deze groep.

Aandeel en rest% niet-STEM per provincie - Vrouwen

In alle provincies ligt het aandeel van vrouwelijke professionele bachelors die kozen voor een niet-STEM-opleiding rond 90%. In Limburg bedraagt het aandeel bijna 94%. Het rest% ligt tussen 3,9% voor Vlaams-Brabant en 5,7% voor Limburg. In alle provincies scoren vrouwen beter in niet-STEM-opleidingen dan in STEM.

Het niveau professionele bachelor telt het meeste schoolverlaters en wordt in aantal sterk gedomineerd door de vrouwen. Globaal biedt dit niveau de beste kansen op werk en het vinden van werk gaat wat vlotter bij de vrouwen dan bij de mannen.

In het studiegebied 'Architectuur' doet 'Interieurvormgeving' het niet zo goed bij de mannen terwijl de opleiding 'Landschaps- en tuinarchitectuur' dan weer voor vrouwen niet goed scoort.

De opleiding 'Beeldende vormgeving' binnen het studiegebied 'Audiovisuele en beeldende kunst' doet het niet goed maar telt gelukkig weinig schoolverlaters.

Alle opleidingen uit het studiegebied 'Gezondheidszorg' doen het ronduit schitterend. Hier is nog heel wat potentieel, ook bij een aantal minder gekende opleidingen.

In het studiegebied 'Handelswetenschappen en bedrijfskunde' dat globaal goed scoort wordt het rest% wat naar boven bijgesteld door de opleidingen 'Communicatiemanagement' en 'Journalistiek' die geen goede aansluiting bieden met de arbeidsmarkt. Deze beide opleidingen tellen ook nog eens heel wat schoolverlaters.

De opleidingen uit het studiegebied 'Industriële wetenschappen en technologie' zetten een puik resultaat neer. Veel vacatures voor knelpuntberoepen mikken op dit soort schoolverlaters. Enige uitzonderingen op de regel vormen de opleidingen in 'Audiovisuele technieken' en 'Modetechnologie' waar de aansluiting moeizamer verloopt. Gelukkig gaat het in deze opleidingen niet over een groot aantal schoolverlaters.

Zowel 'Lager onderwijs' als 'Kleuteronderwijs' bieden mooie vooruitzichten op werk. Wie opteert voor een opleiding tot leerkracht 'Secundair onderwijs' scoort niet zo'n goede punten. De keuze van de vakken heeft een sterke invloed op de kansen om snel werk te vinden.

In het studiegebied 'Sociaal-agogisch werk' biedt de opleiding 'Orthopedagogie' uitstekende kansen op werk. In de opleiding 'Sociaal werk' zijn het vooral de vrouwen die goed aan de bak komen, mannen hebben hier flink wat meer moeite om werk te vinden. Wie 'Toegepaste psychologie' studeerde moet rekening houden met wat minder goede kansen op de arbeidsmarkt door de concurrentie vanuit het masterniveau.

Minder dan de helft van de mannelijke schoolverlaters verlaat de school met een diploma uit een STEM-richting. Nochtans bieden STEM-opleidingen voor mannen een veel betere opstap naar de arbeidsmarkt dan niet-STEM. Bij de vrouwen is de toestand net andersom. 10 maal meer vrouwen kiezen voor niet-STEM dan voor STEM. Vrouwen vinden met een niet-STEM-opleiding globaal ook beter aansluiting met de arbeidsmarkt dan wanneer zij een STEM-opleiding volgden.

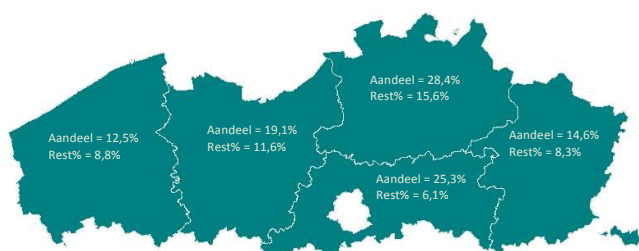
Aantal schoolverlaters	904
Aantal ingeschreven bij VDAB	615
Werkzoekend na 1 jaar	95
Restpercentage	10,5%
Zonder werkervaring	5,0%

In dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug na het behalen van een diploma van academische bachelor.

Ook studenten die studies in het hoger onderwijs hebben stopgezet, maar voordien een diploma van academische bachelor behaalden worden in aanmerking genomen.

56% van de schoolverlaters met een academische bachelor zijn mannen.

Aandeel alle schoolverlaters per provincie				
West-Vlaanderen	Oost-Vlaanderen	Antwerpen	Vlaams-Brabant	Limburg
19,4%	23,2%	28,6%	14,8%	14,1%

Bovenstaande kaart van de 5 Vlaamse provincies geeft aan in hoeverre de academische bachelors onder- of oververtegenwoordigd zijn in een bepaalde provincie en welk aandeel schoolverlaters (rest%) uit dit niveau werkzoekend is 1 jaar na het verlaten van de school.

Vlaams-Brabant is goed voor 1 op 4 van alle academische bachelors. Zij vinden ook vlot werk.

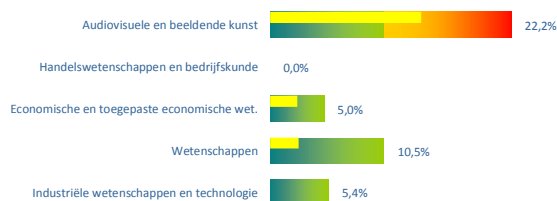
Limburg telt 14,6% van alle Vlaamse academische bachelors onder de schoolverlaters en dat komt overeen met hun aandeel in het totaal van de schoolverlaters. Ook in Limburg komen deze schoolverlaters vlotter aan de bak dan gemiddeld in Vlaanderen.

Antwerpen telt in verhouding een verwacht aantal academische bachelors maar een job vinden is hier veel minder vanzelfsprekend.

Oost- en West-Vlaanderen tellen in verhouding wat minder academische bachelors onder hun schoolverlaters. De aansluiting met de arbeidsmarkt verloopt echter vlotter in West- dan in Oost-Vlaanderen.

Grootste instroom op de arbeidsmarkt

Mannen

Het studiegebied 'Audiovisuele en beeldende kunst' (72 sv) levert de grootste instroom naar de arbeidsmarkt. De kansen op werk zijn zeer ongunstig en na 1 jaar heeft bijna 14% van deze mannelijke schoolverlaters ook geen werkervaring opgedaan.

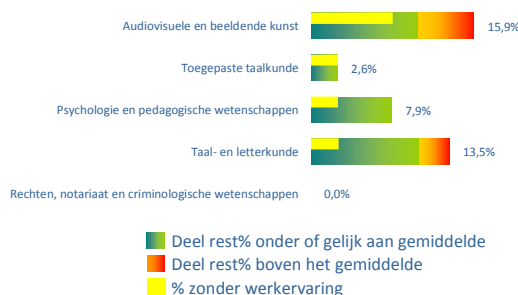
Mannen uit het studiegebied 'Handelswetenschappen en bedrijfskunde' (44 sv) zijn na 1 jaar niet meer werkzoekend.

Ook wie een opleiding volgde uit het studiegebied 'Economische en toegepaste economische wetenschappen' (40 sv) komt goed weg.

Het studiegebied 'Wetenschappen' (38 sv) doet het dan weer wat minder goed in tegenstelling tot 'Industriële wetenschappen en technologie' (37 sv) dat niet geheel onverwacht toch mooie kansen biedt.

Omdat de aantallen klein zijn is enige voorzichtigheid geboden bij de interpretatie van deze gegevens.

Vrouwen

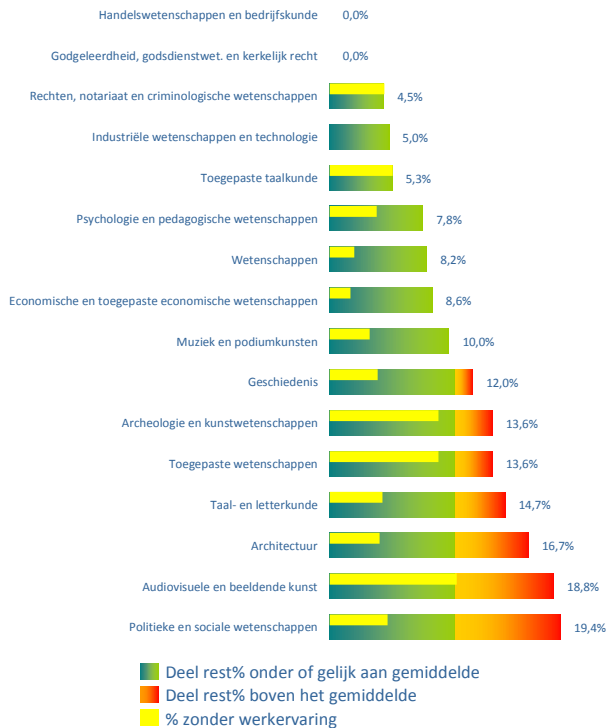

'Audiovisuele en beeldende kunst' (88 sv) stuurt vrij veel vrouwen naar de arbeidsmarkt met een onvoltooide opleiding. De kansen op een job zijn iets beter dan bij de mannen.

'Toegepaste taalkunde' (38 sv) en 'Psychologie en pedagogische wetenschappen' (38 sv) bieden beter dan gemiddeld kansen op werk maar ook hier zijn de absolute aantallen klein.

In het studiegebied 'Taal- en letterkunde' (37 sv) ligt het rest% wat hoger dan gemiddeld voor dit niveau, terwijl in 'Rechten, notariaat en criminologische wetenschappen' (33 sv) dan weer niemand na 1 jaar werkzoekend is.

Studiegebieden

16 studiegebieden tellen minstens 20 schoolverlaters.

Omdat er veel studiegebieden zijn in dit niveau is er ook veel versnippering wat het aantal schoolverlaters betreft. Bij de interpretatie van de cijfers wordt hier best rekening mee gehouden.

Geen enkele schoolverlater uit 'Handelswetenschappen en bedrijfskunde' (61 sv) is na 1 jaar werkzoekend net als in het studiegebied 'Godgeleerdheid, godsdienstwetenschappen en kerkelijk recht' (22 sv).

'Rechten, notariaat en criminologische wetenschappen' (66 sv), 'Industriële wetenschappen en technologie' (40 sv) en 'Toegepaste taalkunde' (57 sv) bieden ook goede perspectieven op een job.

'Psychologie en pedagogische wetenschappen' (51 sv), 'Wetenschappen' (49 sv) en 'Economische en toegepaste economische wetenschappen' (58 sv) doen het eveneens behoorlijk.

In het studiegebied 'Muziek en podiumkunsten' (30 sv) is 1 op 10 schoolverlaters na 1 jaar werkzoekend.

Minder goed vergaat het schoolverlaters uit de studiegebieden 'Geschiedenis' (25 sv), 'Archeologie en kunstwetenschappen' (22 sv), 'Toegepaste wetenschappen' (22 sv) en 'Taal- en letterkunde' (68 sv).

Wie een opleiding volgde uit het studiegebied 'Architectuur' (24 sv) heeft een kans van 1 op 6 om na 1 jaar werkzoekend te zijn.

'Audiovisuele en beeldende kunst' (160 sv) biedt weinig perspectieven en meer dan 10% heeft na 1 jaar ook nog geen werkervaring opgedaan.

'Politieke en sociale wetenschappen' (62 sv) biedt de minste kansen op werk met een rest% dat aanleunt bij 20%.

Meer dan 900 schoolverlaters halen een diploma van academisch gerichte bachelor maar houden het soms op een zucht van een mastertitel voor bekeken en dat is bijzonder jammer. Dit afhaken wordt hen op de arbeidsmarkt in de meeste gevallen zwaar aangerekend.

Het globale rest% voor de academische bachelors is met 10,5% nog het best te vergelijken met dat van TSO3.

Schoolverlaters uit de studiegebieden 'Godgeleerdheid, godsdienstwetenschappen en kerkelijk recht', 'Handelswetenschappen en bedrijfskunde', 'Industriële wetenschappen en technologie', 'Rechten, notariaat en criminologische wetenschappen' en 'Toegepaste taalkunde' vormen de uitzondering op de regel.

Vooraf in Antwerpen en in mindere mate in Oost-Vlaanderen hebben academisch gerichte bachelors moeite om een job te vinden.

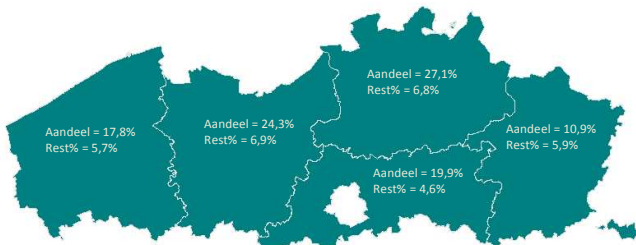
Aantal schoolverlaters	14.204
Aantal ingeschreven bij VDAB	10.497
Werkzoekend na 1 jaar	863
Restpercentage	6,1%
Zonder werkervaring	2,0%

In dit niveau vinden wij alle schoolverlaters terug die een masterdiploma behaalden.

Wie nog een master na master volgde of een doctoraat behaalde, wordt teruggezet naar de gevolgde basisopleiding.

Vrouwen (54,4%) zijn licht in de meerderheid binnen dit niveau.

Aandeel alle schoolverlaters per provincie				
West-Vlaanderen	Oost-Vlaanderen	Antwerpen	Vlaams-Brabant	Limburg
19,4%	23,2%	28,6%	14,8%	14,1%

Bovenstaande kaart van de 5 Vlaamse provincies geeft aan in hoeverre de masters onder- of oververtegenwoordigd zijn in een bepaalde provincie en welk aandeel schoolverlaters (rest%) uit dit niveau werkzoekend is 1 jaar na het verlaten van de school.

1 op 5 schoolverlaters met een masterdiploma woont in de provincie Vlaams-Brabant terwijl deze provincie in het totaal goed is voor 1 op 7 schoolverlaters. Deze oververtegenwoordiging belet niet dat de kansen op een job nergens zo hoog liggen als hier.

Ook in Oost-Vlaanderen is er sprake van een lichte oververtegenwoordiging maar hier vertaalt zich dit wel in een hoger rest%.

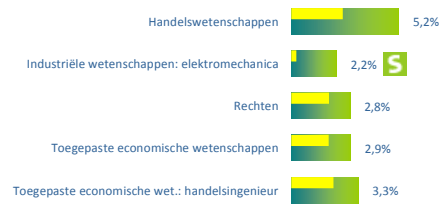
In West-Vlaanderen is er een lichte ondervertegenwoordiging maar de kansen op een job zijn beter dan gemiddeld in Vlaanderen voor dit niveau.

In Antwerpen zijn er iets minder schoolverlaters dan verwacht in dit niveau en de aansluiting met de arbeidsmarkt verloopt er wat moeizamer.

De grootste ondervertegenwoordiging vinden wij in Limburg waar de kansen op een job voor deze schoolverlaters nochtans gunstiger zijn dan gemiddeld in Vlaanderen.

Grootste instroom op de arbeidsmarkt

Mannen

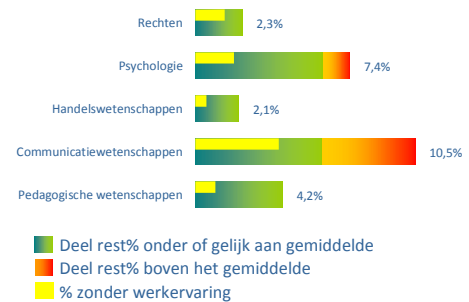

De grootste instroom van mannelijke masters op de arbeidsmarkt betreft allemaal opleidingen die beter dan gemiddeld kansen bieden op werk in dit niveau.

'Handelswetenschappen' (443 sv) is goed voor de meeste mannelijke schoolverlaters in dit niveau en biedt mooie perspectieven op een job.

De rest van deze top 5 van populaire opleidingen bij de masters, 'Industriële wetenschappen: elektromechanica' (409 sv), 'Rechten' (386 sv), 'Toegepaste economische wetenschappen' (278 sv) en 'TEW: Handelsingenieur' (246 sv) bieden ronduit schitterende kansen op werk en zijn dus stuk voor stuk goede keuzes.

Vrouwen

De meeste vrouwelijke masters volgden een opleiding 'Rechten' (574 sv) en stromen zonder problemen door naar de arbeidsmarkt.

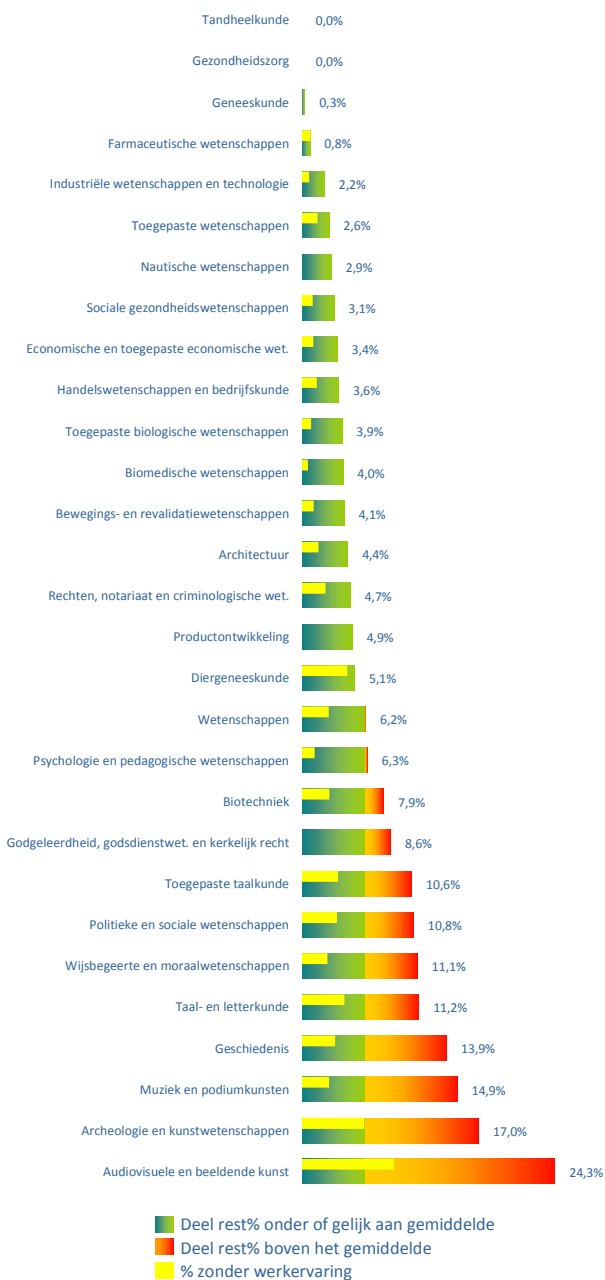
'Psychologie' (542 sv) is eveneens populair bij vrouwen maar doet het minder goed dan gemiddeld voor dit niveau.

'Handelswetenschappen' (383 sv) presteert het best in deze top 5 en doet het nog een stuk beter dan bij de mannelijke schoolverlaters.

Wie 'Communicatiewetenschappen' (353 sv) volgde is dan weer slechter af. Een rest% van net boven 10% is niet echt goed te noemen voor dit niveau.

'Pedagogische wetenschappen' (312 sv) biedt dan weer wel meer dan gemiddeld kans op werk.

Studiegebieden

De masteropleidingen tellen 29 studiegebieden met minstens 20 schoolverlaters. 17 studiegebieden bieden beter dan gemiddelde kansen voor dit niveau op een snelle intrede op de arbeidsmarkt.

In de studiegebieden 'Tandheelkunde' (82 sv) en 'Gezondheidszorg' (38 sv) is geen enkele schoolverlater werkzoekend na 1 jaar maar dat is niet echt een verrassing.

'Geneeskunde' (303 sv) en Farmaceutische wetenschappen' (244 sv) halen een rest% van niet eens 1%.

In de studiegebieden 'Industriële wetenschappen en technologie' (1.408 sv), 'Toegepaste wetenschappen' (871 sv) en 'Nautische wetenschappen' (35 sv) is het risico om na 1 jaar werkzoekend te zijn kleiner dan 3%.

Een rest% van minder dan 4% is weggelegd voor de studiegebieden 'Sociale gezondheidswetenschappen' (287 sv), 'Economische en toegepaste economische wetenschappen' (1.916 sv), 'Handelswetenschappen en bedrijfskunde' (980 sv) en 'Toegepaste biologische wetenschappen' (332 sv).

Ook de studiegebieden 'Biomedische wetenschappen' (175 sv), 'Bewegings- en revalidatiewetenschappen' (440 sv), 'Architectuur' (315 sv), 'Rechten, notariaat en criminologische wetenschappen' (1.238 sv), 'Productontwikkeling' (41 sv) en 'Diergeneeskunde' (137 sv) bieden beter dan gemiddeld voor dit niveau aansluiting met de arbeidsmarkt.

'Wetenschappen' (664 sv) en 'Psychologie en pedagogische wetenschappen' (1.170 sv) halen een rest% van ruim 6%.

In de studiegebieden 'Biotechniek' (114 sv) en 'Godgeleerdheid, godsdienstwetenschappen en kerkelijk recht' (35 sv) is de kans om werkzoekend te zijn na 1 jaar ongeveer 1 op 12.

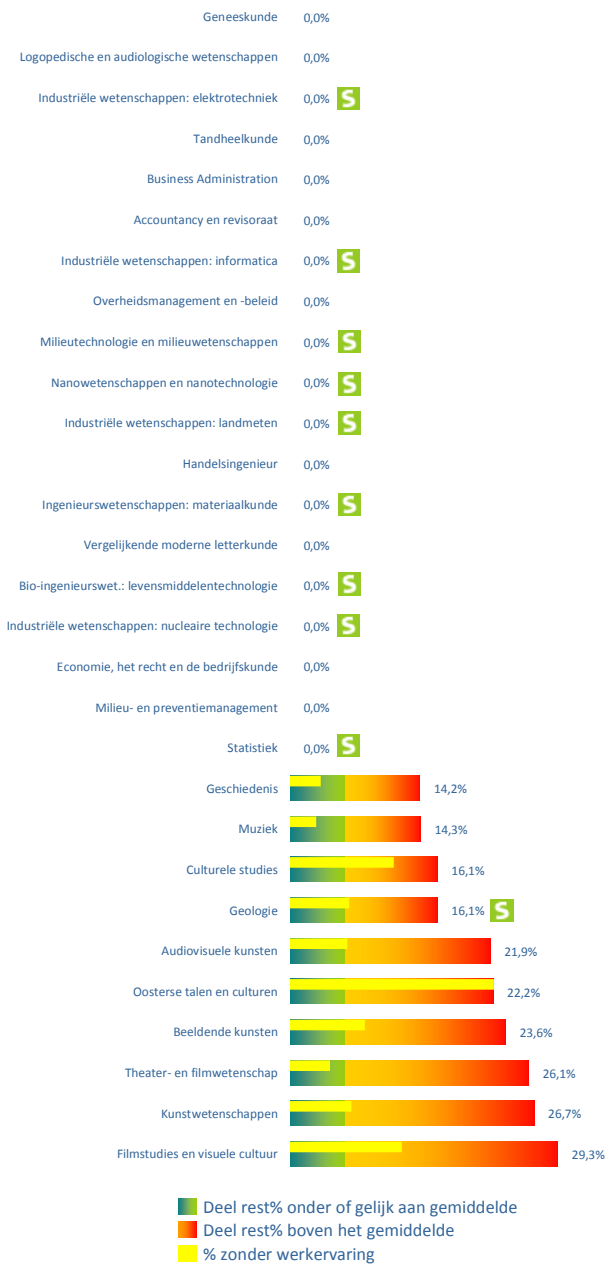
'Toegepaste taalkunde' (521 sv) en 'Politieke en sociale wetenschappen' (1.134 sv) halen een rest% van ruim 10% terwijl voor 'Wijsbegeerte en moraalwetenschappen' (81 sv) en taal- en letterkunde' (614 sv) de kans om na 1 jaar werkzoekend te zijn ongeveer 1 op 9 bedraagt.

Wie opteerde voor 'Geschiedenis' (251 sv) of 'Muziek en podiumkunsten' (154 sv) ziet zijn of haar kansen om na 1 jaar werkzoekend te zijn verder stijgen naar 1 op 7.

'Archeologie en kunstwetenschappen' (200 sv) blijft jammer genoeg een studiegebied met weinig troeven op de arbeidsmarkt.

Echt dramatisch is de toestand in het studiegebied 'Audiovisuele en beeldende kunst' (407 sv) waar 1 op 4 schoolverlaters werkzoekend is 1 jaar na het afstuderen.

Opleidingen

Bij de masteropleidingen vinden we 19 opleidingen waar 1 jaar na het afstuderen niemand werkzoekend is. Uitzonderlijk vermelden we ze hier allemaal in plaats van de 10 best scorende opleidingen.

Wie de volgende opleidingen volgde was 1 jaar na het afstuderen niet meer werkzoekend: 'Geneeskunde' (201 sv), 'Logopedische en audiologische wetenschappen' (121 sv), 'Industriële wetenschappen: elektrotechniek' (113 sv), 'Tandheelkunde' (82 sv), 'Business administration' (46 sv), 'Accountancy en revisoraat' (38 sv), 'Industriële wetenschappen: informatica' (34 sv), 'Overheidsmanagement en -beleid' (30 sv), 'Milieutechnologie en milieuwetenschappen' (29 sv), 'Nanowetenschappen en nanotechnologie' (29 sv), 'Industriële wetenschappen: landmeten' (28 sv), 'Handelsingenieur' (26 sv), 'Ingenieurswetenschappen: materiaalkunde' (25 sv), 'Vergelijkende moderne letterkunde' (23 sv), 'Bio-ingenieurswetenschappen: levensmiddelentechnologie' (23 sv), 'Industriële wetenschappen: nucleaire technologie' (22 sv), 'Economie, het recht en bedrijfskunde' (21 sv), 'Milieu- en preventiemanagement' (21 sv) en 'Statistiek' (20 sv).

Uiteraard zijn er bij de masters ook opleidingen die minder goed aansluiten bij de vraag van de arbeidsmarkt.

In de opleidingen 'Geschiedenis' (239 sv) en 'Muziek' (140 sv) is 1 op 7 schoolverlaters na 1 jaar werkzoekend.

In de opleidingen 'Culturele studies' (62 sv) en 'Geologie' (31 sv) stijgt de kans om na 1 jaar werkzoekend te zijn naar bijna 1 op 6.

Wie een opleiding 'Audiovisuele kunsten' (64 sv), 'Oosterse talen en culturen' (27 sv) of 'Beeldende kunsten' (318 sv) volgde ziet zijn kansen om werkzoekend te zijn na 1 jaar stijgen tot ruim 20%. Opvallend bij 'Oosterse talen en culturen' is dat al wie na 1 jaar werkzoekend is ook geen enkele werkervaring heeft opgedaan tijdens het eerste jaar na het afstuderen.

Van al wie 'Theater- en filmwetenschap' (23 sv) of 'Kunstwetenschappen' (75 sv) studeerde is meer dan 25% werkzoekend 1 jaar na het afstuderen.

'Filmstudies en visuele cultuur' (41 sv) biedt de slechtste vooruitzichten op een job bij de masters.

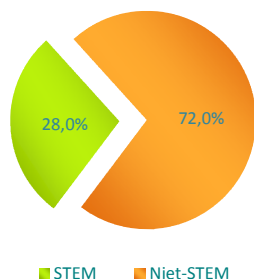

Science, Technology, Engineering & Mathematics

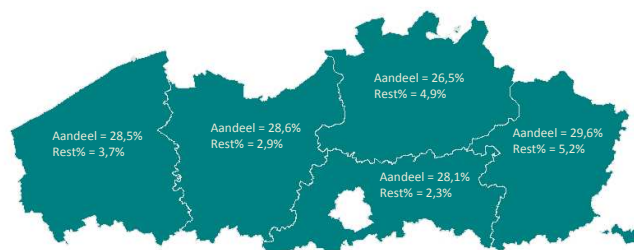
Actieplan van de Vlaamse regering om de uitstroom uit technisch-wetenschappelijke richtingen te bevorderen.

Aandeel STEM - Vlaanderen

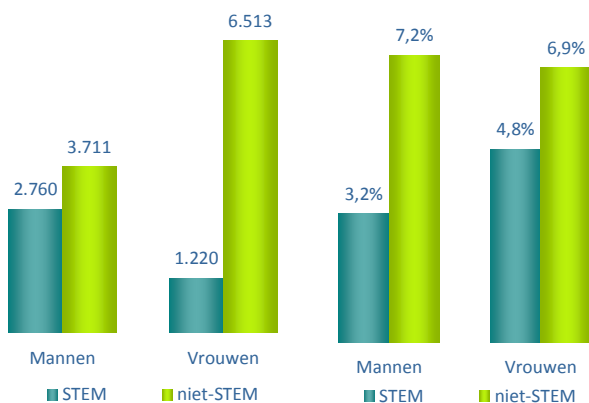
Bij de masteropleidingen behoren 75 opleidingen tot STEM terwijl er ook nog eens 97 niet-STEM-opleidingen zijn. Iets minder dan 30% van de afgestudeerde masters behaalde een diploma uit een STEM-richting.

Aandeel en rest% STEM per provincie - Totaal

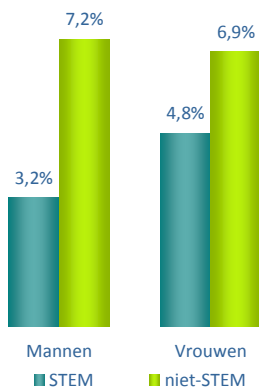

Het aandeel van de schoolverlaters die een STEM-opleiding volgden bij de masters ligt in alle provincies iets beneden 30%. Schoolverlaters uit Vlaams-Brabant vinden zonder enig probleem een job maar ook in Oost-Vlaanderen liggen de kaarten uiterst gunstig. In de andere provincies ligt het rest% iets hoger maar is nergens problematisch.

Aantal

Rest%

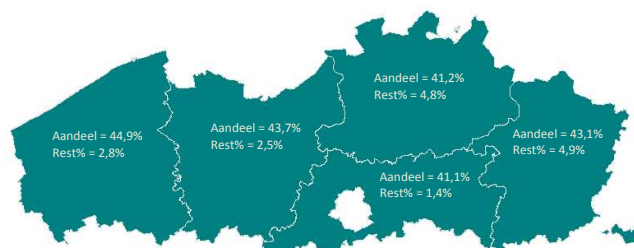

Het aandeel mannen dat afstudeert met een master uit een STEM-richting overtreft in ruime mate dat van de vrouwen. Vrouwen hebben het duidelijk meer begrepen op niet-STEM-opleidingen.

Mannen die gekozen hebben voor een STEM-opleiding zien die keuze beloond met een vlotte doorstroming naar de arbeidsmarkt. Vrouwen in STEM doen het wat minder goed maar dat betekent dat zij nog steeds kunnen rekenen op meer dan voldoende jobkansen.

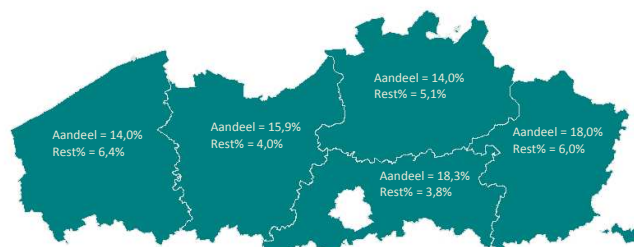
De uitstroomkansen voor mannen en vrouwen in niet-STEM-opleidingen zijn quasi gelijk. Voor mannen betekent dit een gevoelig lagere kans op werk na 1 jaar dan in een STEM-opleiding. Bij de vrouwen is het verschil wat minder groot maar toch nog betekenisvol.

Aandeel en rest% STEM per provincie - Mannen

Bij de mannelijke schoolverlaters volgde in iedere provincie ongeveer 40% een STEM-opleiding. In Vlaams-Brabant bedraagt het rest% amper 1,4% zodat we hier bijna van een volledige tewerkstelling kunnen spreken 1 jaar na het afstuderen. Ook in Oost- en West-Vlaanderen ligt het rest% extreem laag. Enkel in Antwerpen en Limburg verloopt de zoektocht naar een job iets moeizamer dan in de andere provincies maar de kansen op werk zijn nog steeds zeer goed.

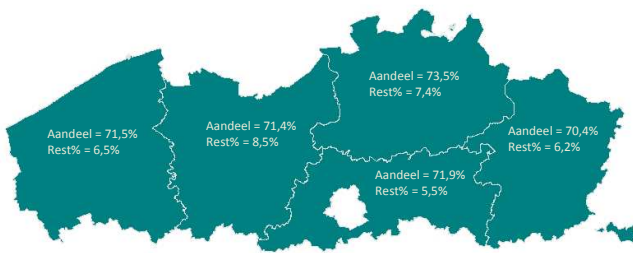
Aandeel en rest% STEM per provincie - Vrouwen

Vrouwen kiezen ook bij de masters minder voor STEM-opleidingen. Het aandeel ligt nergens boven 20%. Zij die er wel voor kiezen vinden zeer vlot hun weg naar de arbeidsmarkt in Vlaams-Brabant en Oost-Vlaanderen. In Antwerpen, Limburg en West-Vlaanderen verloopt de aansluiting met de arbeidsmarkt iets moeizamer maar nog steeds zonder veel problemen.

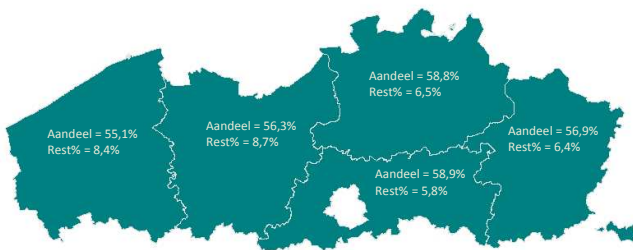

Aandeel en rest% niet-STEM per provincie - Totaal

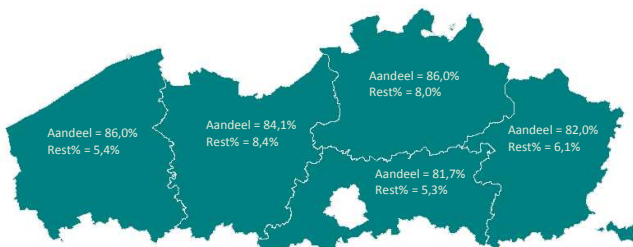
Masters kiezen overwegend voor niet-STEM-opleidingen. In alle provincies verloopt de aansluiting met de arbeidsmarkt moeizamer voor niet-STEM-opleidingen dan voor STEM. Vlaams-Brabant haalt het beste rest% met 5,5% terwijl dit toch al oploopt tot 8,5% in Oost-Vlaanderen dat de minste kansen biedt op een job voor deze groep.

Aandeel en rest% niet-STEM per provincie - Mannen

In alle provincies ligt het aandeel niet-STEM-opleidingen bij de mannen tussen 55 en 60%. Met een rest% van ongeveer 6% vinden mannen in Vlaams-Brabant, Limburg en Antwerpen vrij vlot hun weg naar de arbeidsmarkt. In West- en Oost-Vlaanderen verloopt het vinden van een job wat moeizamer, het rest% bedraagt er ruim 8%.

Aandeel en rest% niet-STEM per provincie - Vrouwen

In alle provincies ligt het aandeel van vrouwelijke masters die kozen voor een niet-STEM-opleiding boven 80% met als uitschieters Antwerpen en West-Vlaanderen waar het aandeel 86% bedraagt. Zowel Vlaams-Brabant, West-Vlaanderen als Limburg bieden uitstekende kansen op tewerkstelling voor deze groep. In Antwerpen en Oost-Vlaanderen gaat het wat moeizamer.

In het studiegebied 'Archeologie en kunstwetenschappen' haalt 'Archeologie' goede cijfers, het was ooit anders! 'Culturele studies' en 'Kunstwetenschappen' bieden veel minder kansen op werk. In het studiegebied 'Architectuur' blijft 'Architectuur' een absolute aanrader terwijl 'Interieurarchitectuur' wat minder kansen biedt.

De opleidingen uit het studiegebied 'Audiovisuele en beeldende kunst' doen het ronduit slecht. Schoolverlaters uit deze opleidingen leggen maar best heel wat flexibiliteit aan de dag bij hun jobkeuze. Na jaren van minder presteren maakt 'Diergeneeskunde' nu wel een goede beurt.

In het studiegebied 'Economische en toegepaste economische wetenschappen' doen de opleidingen 'Beleidseconomie', 'Cultuurmanagement' en 'Toerisme' het wat minder goed. Alle andere opleidingen zijn toppers. Wie een opleiding volgde uit de studiegebieden 'Farmaceutische wetenschappen' of 'Geneeskunde' kan op beide oren slapen. 'Geschiedenis' daarentegen biedt geen goede perspectieven.

Uitgezonderd 'Bestuurskunde en publiek management' bieden de opleidingen uit het studiegebied 'Handelwetenschappen en bedrijfskunde' uitstekende kansen op werk.

Alle opleidingen in de 'Industriële wetenschappen en technologie' sluiten naadloos aan bij de vraag van de arbeidsmarkt. Wie 'Muziek' studeerde wacht niet direct een rooskleurige toekomst. Vooral mannen moeten meer dan één toontje lager zingen.

De opleidingen uit het studiegebied 'Politieke en sociale wetenschappen' doen het op 'Overheidsmanagement en -beleid' niet goed.

Wie 'Rechten' studeerde kan nog steeds rekenen op een brede waaier aan mogelijkheden op de arbeidsmarkt.

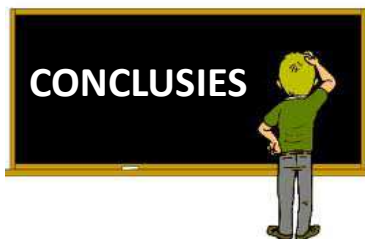
'Logopedische en audiologische wetenschappen' bieden een volledige toegang tot de arbeidsmarkt binnen het jaar. In de 'Toegepaste biologische wetenschappen' doen alle disciplines het goed tot zeer goed.

'Toegepaste taalkunde' biedt enkel in 'Meertalige communicatie' mooie kansen. Wie 'Journalistiek', 'Tolken' of 'Vertalen' studeerde komt veel minder goed weg.

Alle opleidingen uit het studiegebied 'Toegepaste wetenschappen' bieden een probleemloze toegang tot de arbeidsmarkt. In de 'Wetenschappen' blijft 'Biologie' als grootste richting zwak presteren. Ook 'Geologie' en 'Milieuwetenschap' halen geen goede cijfers.

Masters zijn vooral in Limburg sterk ondervertegenwoordigd.

Minder dan de helft van de mannen en 1 op 6 vrouwen volgde een STEM-opleiding. Nochtans vinden zowel mannen als vrouwen beter aansluiting met de arbeidsmarkt na het volgen van een STEM-opleiding.

► Er is een toekomst voor jonge schoolverlaters.

Ondanks de economische crisis die de arbeidsmarkt nu al een aantal jaren in zijn greep houdt, komen jongeren die hun eerste stappen in de wereld van werk zetten goed weg. Omdat slecht nieuws nu eenmaal beter verkoopt dan positieve berichtgeving horen en lezen wij veel meer over een record aantal falingen, komen fabriekssluitingen uitgebreid aan bod in de media en zorgen de onheilspellende berichten uit noodlijdende EU-landen voor een onbehaaglijk gevoel.

De arbeidsmarkt is echter geen statisch gegeven. Dat er naast falende bedrijven ook nieuwe ondernemingen worden opgericht en dat door de uittreding van de babyboomers de vervangingsvraag stijgt is nieuws dat de man in de straat veel minder bereikt. Met de cijfers over jonge schoolverlaters in de hand moeten we echter besluiten dat jongeren vandaag echt nog wel een toekomst hebben nadat ze de school hebben verlaten.

De intrede op de arbeidsmarkt verloopt natuurlijk niet voor iedereen even gemakkelijk.

We zien dat mannen nog steeds veel meer dan vrouwen in het nadeel zijn als het economisch niet zo goed gaat.

We merken dat het behalen van een kwalificatie nog meer dan vroeger een eerste vereiste is om succes te hebben op de arbeidsmarkt.

We stellen ook vast dat nogal wat schoolverlaters de school verlaten op een moment dat zij niet 'arbeidsmarktrijp' zijn en daardoor onvoldoende interessant zijn voor potentiële werkgevers.

Schoolverlaters uit Antwerpen of Limburg hebben het moeilijker dan hun collega's in de andere Vlaamse provincies om hun plaats op de arbeidsmarkt te veroveren. In Limburg lijkt het eerder te maken te hebben met een gebrek aan werk-aanbod, zeker in crisistijd, hoewel het gebrek aan masterstudenten ook een niet te onderschatten impact heeft.

Antwerpen kampt dan weer met een grote mismatch tussen vraag en aanbod. Antwerpen telt veruit de meeste kwalificatieloze schoolverlaters die in haar veelal hoogtechnologische arbeidsmarkt geen of weinig kansen hebben op een duurzame baan.

Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen zijn plaatsen waar het voor de meeste schoolverlaters goed toeven is.

Vlaams-Brabant vormt met de luchthaven en de bedrijvigheid errond een enorme aantrekkingspool voor jong talent. Vooral de tertiaire sector heeft een groot aanzuigefect.

West-Vlaanderen tekent dan weer meer voor een nog steeds solide industriële tewerkstelling al biedt de dienstensector hier toch ook heel wat perspectieven.

Oost-Vlaanderen positioneert zich in het midden. De kans om na 1 jaar werkzoekend te zijn schommelt zowel voor mannen als vrouwen rond het Vlaams gemiddelde berekend naar geslacht. Dit betekent dat vrouwen ook in Oost-Vlaanderen net als in Vlaanderen betere kansen hebben op de arbeidsmarkt.

► Het aantal laaggeschoolde schoolverlaters blijft (te) hoog.

De arbeidsmarkt is voortdurend in beweging en aangezien de arbeidskost hoog ligt is het creëren van toegevoegde waarde essentieel opdat bedrijven zouden kunnen overleven.

Laaggeschoolde, weinig complexe arbeid wordt daardoor te duur. Door automatisering en delocalisatie komen alsminder laaggeschoolden aan de bak. Deze slinkende behoefte aan laaggeschoolden spoort helemaal niet met het aantal laaggeschoolde schoolverlaters dat ieder jaar de arbeidsmarkt betreedt.

Van deze schoolverlaters, die in 2 op 3 gevallen mannen zijn, komt 1 op 8 als totaal ongekwalificeerd op de arbeidsmarkt.

Bovendien betonen hoger geschoolden in tijden van crisis meer interesse voor jobs onder hun niveau, waardoor het voor laaggeschoolden extra moeilijk wordt.

De grootste zorgenkinderen zijn ongetwijfeld de 2.644 schoolverlaters die niet eens een studiegetuigschrift behaalden van de 2de graad van het secundair onderwijs. Voor de meeste van deze schoolverlaters gaat het niet om een gebrek aan intelligentie maar ligt een complex geheel van factoren aan de basis van hun zwak presteren.

Enkel een warme overdracht van onderwijs naar arbeidsmarkt en de hulp van een gespecialiseerd team kan deze jongeren helpen om hun loopbaan op de rails te zetten.

Leren en werken blijft een succesformule, zeker in de leertijd. In het deeltijds beroepssecundair onderwijs is nog wel wat werk aan de winkel om de opleidingen nog beter te laten aansluiten bij de vraag.

De mogelijkheid om nu ook in de leertijd en het DBSO een getuigschrift of diploma secundair onderwijs te kunnen behalen moet zeker worden toegejuicht. Toch draait het in deze beide niveaus waar leren en werken centraal staan vooral over de kennis van een beroep. Precies in dit aanbod aan beroepen zou best wat mogen gesnoeid worden. Ook de soms ronkende benamingen die leerlingen allicht moeten verleiden om in het systeem te stappen staan soms ver van de realiteit.

In het reguliere BSO en TSO samen maken ongeveer 4.000 schoolverlaters hun opleiding niet af. Dikwijls hebben deze jongeren een totaal verkeerd beeld van wat zij van een job mogen verwachten en nog meer wat zij denken ermee te verdienen. Meer info hierover kan de motivatie om de opleiding toch af te maken alleen maar vergroten.

Een passend antwoord vinden voor het probleem van de ongekwalificeerde schoolverlaters is één van de grote uitdagingen voor de nabije toekomst. Het niet afmaken van een opleiding heeft niet enkel direct gevolgen voor een moeizame aansluiting met de arbeidsmarkt maar zorgt op de iets langere termijn ook voor andere maatschappelijke problemen.

► De instroom uit het ASO blijft (te) groot.

In dit rapport kwam reeds aan bod dat de resultaten van het ASO3 ietwat geflatteerd zijn. Hoewel schoolverlaters na het ASO3 nog vrij goed terecht komen blijft de vaststelling dat de school verlaten na het ASO geen goede zaak is. Ruim 38% van deze schoolverlaters volgde een STEM-opleiding en zijn dus potentiële kandidaten om het tekort aan afgestudeerden uit technisch-wetenschappelijke richtingen (STEM) in het hoger onderwijs mee te helpen oplossen. 3 op 4 van deze schoolverlaters startte één of meerdere opleidingen in het hoger onderwijs maar mislukte.

Dit is een slechte zaak, zowel voor de betrokkenen als voor de arbeidsmarkt. Als schoolverlaters de arbeidsmarkt betreden na een ASO opleiding verliest de component wetenschap en/of techniek in de opleiding (veel van) zijn betekenis. Een sensibiliseringsactie naar ouders en leerlingen bij de overgang van basis naar secundair onderwijs om niet zonder meer voor het ASO te kiezen maar ook aandacht te hebben voor de mogelijkheden in het technisch onderwijs is hier zeker op zijn plaats. Recente campagnes in de media om het technisch onderwijs te promoten zijn alvast een goed begin.

► 7 jaar beroepsonderwijs is klaar zijn voor de arbeidsmarkt.

Wie een opleiding volgde in het beroepsonderwijs zou voldoende competenties moeten bezitten om het op de arbeidsmarkt te maken. Dat lukt in de meeste gevallen vrij aardig maar een aantal opleidingen zijn toch aan een kritische evaluatie toe.

Hoewel meer en meer afgestudeerden uit het beroepsonderwijs de stap naar het hoger onderwijs willen zetten, moet dit niveau in eerste instantie schoolverlaters afleveren die klaar zijn voor de arbeidsmarkt en zonder veel moeite kunnen ingeschakeld worden.

3.000 schoolverlaters of bijna 1 op 4 in BSO3 studeerden Handel-Verkoop-Kantoor of volgden een Naamloos leerjaar. Werk vinden na deze opleidingen loopt niet van een leien dakje en de job die deze schoolverlaters voor zichzelf in gedachten hadden zal in veel gevallen onbereikbaar zijn.

Hoewel de vraag in de zorgsector groot is en nog zal toenemen, bieden een aantal opleidingen in het studiegebied Personenzorg toch geen goede perspectieven. Een dialoog met de potentiële afnemers dringt zich op om na te gaan waarom deze schoolverlaters niet of onvoldoende aan de bak komen in het vak waarvoor ze nochtans gestudeerd hebben.

Schoolverlaters uit het BSO die moeilijk hun weg vinden naar de arbeidsmarkt moeten er rekening mee houden dat zij onder druk van het activeringsbeleid zullen toegeleid worden naar jobs die misschien niet op nummer 1 staan op hun verlanglijstje.

Ook dat is de realiteit van de arbeidsmarkt!

Tot slot kunnen we niet naast het succes kijken van de (meeste) 7de jaren in het beroepsonderwijs. De vraag dient gesteld of het nog wel mogelijk is om een beroep aan te leren op 6 jaar in het beroepsonderwijs. Wij pleiten voor één 6-jarige degelijke basisopleiding per studie- of vakgebied die dan bij voorkeur wordt verdiept in één of meer 7de specialisatiejaren.

► Technisch onderwijs is succesvol op de arbeidsmarkt.

Het technisch onderwijs biedt enerzijds mooie kansen op de arbeidsmarkt maar veel opleidingen bieden ook een goede opstap naar succesvol verder studeren in het hoger onderwijs. De arbeidsmarkt heeft een blijvende behoefte aan goede vaklui en technici en in veel gevallen biedt het technisch onderwijs hiervoor een oplossing als eindpunt of als start van voortgezet onderwijs.

Toch zijn ook in dit niveau een aantal zaken vatbaar voor verbetering. Net als in het BSO doen de opleidingen Grafische technieken het reeds geruime tijd niet goed. Ook het studiegebied Handel, en vooral Boekhouden-Informatica slaat niet goed aan. De opleidingen Elektriciteit- Elektronica en Elektrische installatietechnieken die nochtans toeleiden naar sectoren waar de vraag groot is blijven wat onder de verwachtingen.

Het studiegebied Toerisme dat veel concurrentie krijgt uit de bacheloropleidingen is misschien aan een facelift toe.

De opleidingen Gezondheids- en welzijnswetenschappen en Sociale en technische wetenschappen met samen zo'n 2.000 schoolverlaters laten nog te veel afgestudeerden in de kou staan. Zou het kunnen dat de afstemming met de vraag uit de zorgsector toch niet optimaal is?

In tegenstelling tot het beroepsonderwijs biedt technisch onderwijs wel goede kansen voor wie wil verder studeren. De overstap van basis- naar secundair onderwijs is in grote mate bepalend voor het studietraject dat later met kans op succes kan gevolgd worden.

Iedereen die een adviserende rol heeft in het studiekeuze-proces moet zich hier terdege van bewust zijn.

Het kunstsecundair onderwijs is een wat apart niveau met een eigen dynamiek. Het werkaanbod dat zich richt naar deze schoolverlaters is eerder beperkt. Daarenboven krijgen zij ook nog eens af te rekenen met concurrentie uit hogere niveaus. Schoolverlaters uit het KSO3 gooien het roer ook niet zo makkelijk om in hun jobkeuze. Het creatief aspect dat hen naar hun studiekeuze dreef staat een brede interesse op de arbeidsmarkt, zeker in een beginperiode, dikwijls in de weg.

Slechts een beperkt aantal richtingen leent zich tot de overstap naar het hoger onderwijs, maar ook daar blijft men in de artistieke opleidingen hangen die ook op deze niveaus niet echt goede kansen bieden.

► Professionele bachelors aan de top op de arbeidsmarkt.

Professionele bachelors krijgen het makkelijkst toegang tot de arbeidsmarkt en dat is reeds jaren het geval.

Op een paar uitzonderingen na vormen deze opleidingen de perfecte voorbereiding op een succesvolle loopbaan. Het is en blijft het niveau met een groot overwicht van vrouwelijke schoolverlaters die ook nog eens makkelijker aansluiting vinden met de arbeidsmarkt dan hun mannelijke collega's.

Professionele bachelors zijn in veel gevallen echte 'knelpuntbusters'. Op de arbeidsmarkt staan vooral de zorgsector en de wereld van techniek op de eerste rij voor een grotere instroom. Omdat vrouwen meestal een voorkeur hebben voor de wat 'zachtere' opleidingen is een bijkomende instroom van mannen uit het secundair onderwijs echt wel nodig om de vraag naar technici te counteren.

Een deel van de schoolverlaters, mannen en vrouwen, die nu met een ASO-diploma op de arbeidsmarkt komen, overtuigen om een bacheloropleiding te volgen in techniek zou reeds een mooi begin zijn.

Sommige populaire opleidingen bij de professionele bachelors hebben zware concurrentie van afgestudeerden uit het masterniveau. Communicatiemanagement en Journalistiek verkeren in dit geval. De kans dat schoolverlaters uit deze richtingen teleurgesteld worden omdat de arbeidsmarkt niet biedt waar zij op gehoopt hadden is reëel.

Het aandeel afgestudeerde professionele bachelors in iedere provincie komt quasi overeen met hun aandeel in het totaal aantal schoolverlaters. De stap naar de arbeidsmarkt is het kleinst in de provincies Vlaams-Brabant en Oost-Vlaanderen.

Nauwelijks iets meer dan 1 op 5 schoolverlaters volgde een STEM-opleiding. Bij de mannen bedraagt het aandeel STEM 45% maar vrouwen zijn in STEM-opleidingen slechts met 9% vertegenwoordigd.

Bij de mannen bieden STEM-opleidingen een duidelijk voordeel bij de zoektocht naar werk. Bij de vrouwen doet zich het omgekeerde voor en vinden zij die kozen voor een niet-STEM-opleiding vlotter werk.

Niet direct een vaststelling om vrouwen er toe aan te zetten meer voor STEM-opleidingen te kiezen in het niveau professionele bachelor.

► Academische bachelors niet klaar voor de arbeidsmarkt.

Het aantal schoolverlaters dat als academische bachelor de arbeidsmarkt betreedt is gestegen tot meer dan 900. Enkele studiegebieden bieden wel goede kansen op werk maar globaal is dit niveau geen goede toegangspoort tot de arbeidsmarkt.

Ondanks hun behaald diploma zijn deze schoolverlaters niet echt klaar voor de arbeidsmarkt.

► Een masteropleiding biedt zekerheid.

Masters moeten 1 jaar na het afstuderen nipt de duimen leggen voor de professionele bachelors voor wat de aansluiting met de arbeidsmarkt betreft.

Veel masteropleidingen bieden dan ook werkgarantie tijdens het eerste jaar na afstuderen.

Alle opleidingen in de gezondheidszorg, van Biomedische wetenschappen over Geneeskunde en Farmaceutische wetenschappen tot Tandheelkunde kunnen een schitterend palmares voorleggen.

Architectuur, Industriële wetenschappen en technologie en Toegepaste wetenschappen leiden probleemloos toe naar de wereld van techniek of aanverwante jobs.

Economie, Handelswetenschappen en bedrijfskunde en Rechten bieden dan weer een mooie toekomst meestal in de dienstensector.

Ook Wetenschappen biedt bijna zekere jobkansen met uitzondering van Biologie dat al jaren te veel schoolverlaters aflevert. Geologie en Milieutechnologie en milieuwetenschappen moeten ook een stapje terugzetten maar zijn kleiner in aantal.

Andere opleidingen doen het wat minder goed of moeten wat gas terugnemen onder invloed van de crisis. Persoonlijheidskenmerken zijn dan dikwijls een doorslaggevend criterium om toch een job te vinden, zij het dan niet direct in het gewenste beroep of sector.

Een aantal opleidingen met gelukkig niet al te veel schoolverlaters hebben een structureel probleem. Jaar na jaar overstijgt het aanbod aan schoolverlaters de absorptiemogelijkheden van de arbeidsmarkt. Jongeren uit deze dikwijls dure opleidingen dienen zich volledig te heroriënteren willen zij hun plaats op de arbeidsmarkt veroveren en meestal verloopt dat niet van een leien dakje.

Bij de masters studeert net geen 30% van de schoolverlaters af na het volgen van een STEM-opleiding. Bij de mannen loopt het aandeel STEM op tot 43% terwijl bij de vrouwen het aandeel STEM-gediplomeerden blijft steken op 16%. Nochtans vinden vrouwen, die met 54% van het totaal in de meerderheid zijn bij de masters, makkelijker aansluiting met de arbeidsmarkt na het volgen van een STEM-opleiding. Hetzelfde geldt ook voor mannen en daar is het verschil in rest% tussen STEM en niet-STEM nog veel groter.

Vrouwen mogen dus met vertrouwen kiezen voor een STEM-opleiding en zo bijvoorbeeld meehelpen om het probleem van het tekort aan ingenieurs op te lossen. Aan werkgeverszijde dringen wij ondertussen aan om alle vacatures ook aan de VDAB te melden zodat deze de reële behoeften nauwkeurig in kaart kan brengen.

Meer nog dan bij de professionele bachelors zien wij bij de masters een zondvloed aan afstudeerrichtingen. Misschien moet er toch eens nagedacht worden of dit in het belang is van de 'eindgebruiker' en of er geen andere manieren zijn om zich als onderwijsverstrekker te profileren.

- Een diploma is de sleutel tot succes op de arbeidsmarkt.
- Vakkennis is belangrijk maar ook persoonlijkheid en motivatie zijn belangrijke troeven.
- Een studiekeuze maken is een belangrijke stap in het leven. Denk er goed over na.
- Dit rapport leert welke opleidingen goede kansen bieden op werk en ook na welke opleidingen de zoektocht naar een job wat moeilijker verloopt.
- Een goede studiekeuze begint bij informatie maar motivatie en de wil tot slagen zijn minstens even belangrijk.

v.u.: F. Leroy, Keizerslaan 11, 1000 BRUSSEL - 04-2013 brochure sv26

www.vdab.be
0800 30 700
(elke werkdag van 8 tot 19u)

VDAB
samen sterk voor werk